

การศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหาร
จัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ
กับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

A Study on the Role of Islamic Private Schools' Administrators in the
Southern Border Provinces in Controlling Tobacco Consuming among Students

สุบันไญ์ จินารงค์
อับดุลรอฮ์มาน จะปะกียา

สนับสนุนโดย

ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.)

วิทยาเขตราชวิถี มหาวิทยาลัยมหิดล

420/1 อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 5 ถนนราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทร 0-2354-5346 โทรสาร 0-2354-5347 <http://www.trc.or.th>

[รหัสโครงการ 53-01-30]

หัวข้อวิจัย การศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

ชื่อหัวหน้าวิจัย นายสุบัน โณญ์ จินรงค์

ชื่อผู้ร่วมวิจัย นายอัปคุตรธัสมาน จะปะภียา

ประเด็น การควบคุมการบริโภคยาสูบในสถานศึกษา

ที่ปรึกษา นางสาวตู่แวคอดีเย๊ะ กาแบ

ปีที่ศึกษา พ.ศ. 2554 - 2557

บทนิพนธ์การวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการการวิจัยเพื่อควบคุมยาสูบในสถานศึกษา โดยการสนับสนุนทุนการวิจัยจาก ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) วิทยาเขตราชวิถี มหาวิทยาลัยมหิดล

.....ผู้อำนวยการ ศจย. มหาวิทยาลัยมหิดล
(ทพญ.ดร.ศิริวรรณ พิทยรังสฤษดิ์)

คณะกรรมการตรวจสอบรายงานการวิจัย

.....ประธานกรรมการ
(.....)

.....กรรมการ
(.....)

.....กรรมการ
(.....)

.....กรรมการ
(.....)

หัวข้อวิจัย	การศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย
ชื่อหัวหน้าวิจัย	นายสุบัน โฉม จินารงค์
ชื่อผู้ร่วมวิจัย	นายอับลุครอฮ์มาน จะปะกียา
ประเด็น	การควบคุมการบริโภคยาสูบในสถานศึกษา
ที่ปรึกษา	นางสาวตู่แวคอรีเย๊ะ กาแม
ปีที่ศึกษา	พ.ศ. 2554 - 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน 2) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3) เพื่อศึกษาศักยภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบของนักเรียน 4) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคยาสูบ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวน 214 คน ซึ่งมีแบบแผนการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จากโรงเรียนที่มีขนาดจำนวนนักเรียน 1,500 คนขึ้นไป จังหวัดละ 3 โรงเรียน 12 โรงเรียน ละ 7 คน ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก/เชิงลึก (In-depth Interview) แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. คณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีบทบาทในการควบคุมการบริโภคยาสูบจังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่าง ทั้ง 12 โรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับสูงและปานกลาง
2. คณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีรูปแบบการบริหารจัดการกับการดำเนินงานในการควบคุมการบริโภคยาสูบจังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่าง ทั้ง 12 โรงเรียนมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ในรูปแบบที่หลากหลายในการควบคุมดูแลปัญหา มีตั้งแต่การร่วมกำหนดกฎระเบียบโรงเรียนในการดูแล ป้องกัน และแก้ไขปัญหากับยาสูบ(บุหรี่) ใช้งานร่วมกับเรื่องยาเสพติด ด้วยการสนับสนุน ส่งเสริมมาตรการต่าง ๆ ข้อค้นพบที่เด่นชัด คือ การใช้ต้นทุนด้าน

หลักการศาสนาอิสลาม คือ “บุหรีเท่ากับหะรอม(บาป)” เป็นต้น และต้นทุนทางบุคคลต้นแบบกับการขับเคลื่อนนโยบายการควบคุมการบริโภคยาสูบและสิ่งเสพติดของโรงเรียน

3. คณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรคกับการดำเนินงานการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของจังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่าง มีดังนี้

3.1 ด้านศักยภาพ กล่าวคือ มีการพัฒนาของบทบาทของคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของจังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่างกับรูปแบบการบริหารจัดการกับแนวทางทางการควบคุมการบริโภคยาสูบนั้น เน้นไปที่ การทำให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดผลอย่างมีรูปธรรม ด้วยศักยภาพต่อไปนี้ 1) ศักยภาพคนทำงานหรือคณะทำงานให้มีขีดความสามารถ 2) การกำหนดนโยบายตลอดจนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน และ 3) การสนับสนุนเงินงบประมาณที่เพียงพออย่างต่อเนื่อง

3.2 ปัญหา กล่าวคือ มีปัญหาที่พบการควบคุมการบริโภคยาสูบ มีหลายประการ ได้แก่ 1) นักเรียนยังมีทัศนคติกับบุหรีในทางนิยม 2) สภาพแวดล้อมภายนอกครอบรั้วโรงเรียนที่ยังขาดการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนยังน้อยอยู่ที่ไม่สามารถควบคุมได้อย่างทั่วถึงครอบคลุมต่อการควบคุมการบริโภคยาสูบและสิ่งเสพติดชนิดอื่นๆ 3) แนวนโยบายยังขาดความชัดเจนจากเจ้าของโรงเรียน(มุเดร์) 4) การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การดำเนินการขาดคณะทำงานโดยตรงในการกำกับดูแลและมีความรู้และทักษะอยู่ในระดับน้อย 5) การส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียน บุคคลและหน่วยงาน องค์กร ภายนอกมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย และ 6) คณะทำงานทั้งระดับคณะผู้บริหารและปฏิบัติกรกับการควบคุมการบริโภคยาสูบและสิ่งเสพติดขาดโอกาสต่อการพัฒนา ขาดทุนสนับสนุน และมีหน่วยงาน องค์กรจากภาครัฐและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดูแลค่อนข้างน้อย

3.3 อุปสรรค ที่พบ คือ เรื่องของความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบายและการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ที่ผู้บริหารส่วนมากขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินการ ซึ่งมีดังนี้ 1) เวลาที่ไม่เพียงพอในการกำกับ ดูแล ควบคุมการบริโภคยาสูบ 2) การขาดวิชาและครูผู้สอนโดยตรงเกี่ยวกับยาสูบ(บุหรี)และสิ่งเสพติด 3) ขาดคณะทำงานที่มีบทบาทหรือหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน และ 4) ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และบุคลากรจากหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคยาสูบและสิ่งเสพติดค่อนข้างน้อย

4. ข้อเสนอแนะของคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กล่าวคือ ควรมีหน่วยงาน องค์กรจากภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคยาสูบและสิ่งเสพติดกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้การสนับสนุน การดูแล อย่างเอาใจใส่ที่ดีให้มากกว่านี้อย่างทั่วถึง

Title : A Study on the Role of Islamic Private Schools' Administrators in the Southern Border Provinces in Controlling Tobacco Consuming among Students

Staff Research Project Leader : Mr. Subanyo Jeenarong

Co-researcher : Mr. Abdulrahma Chapakiya

Topic Aspect : Tobacco-consumption Control in the Educational Institution.

Adviser : Miss Tuwaekholiyoh Kabae.

Abstract

This study is aimed to 1) explore the role of the Islamic Private School Administrator on the manipulation of the Tobacco-consumption Control in Students. 2) study of activities concerning tobacco-consumption among the students in such the Islamic educational institutions. 3) study the schools' dynamic potencies about problematic entities and some aspects that contradicts and threatening the manipulation of Tobacco-consumption Control. 4) study the method and technicalities in developing the School Administrators' roles and types of administration and managements to tackle the tobacco-consuming related problems.

The sample of this study constitutes the staffs of executives in the private Islamic educational institutions for the amounts of 214 figures, by which the Purposive Selective Methods is used. The locality of the schools studied is in the proximity within the areas in the southern-most provinces of the kingdom, of which the schools of 1,500 students upwards are exclusively selected. Three schools from each four provinces selected with the sample amounts of seven figures.

The "Focus Group" is used as data-collecting tools by which In-depth Interviewing technics with Guideline, while the "Content Analysis" used as tool for data-analysis.

The result of this study determines that

1. The roles of Administrators do generally exist in manipulating the tobacco-consumption control in Southern parts area of the Kingdom in the levels of high and medium.

2. The roles of Administrators in such a manipulation with both the direct and indirect ways through several methods and approaches e.g. in the Islamic value-related, on smoking by optimistic triaging society campaigning, etc.

3. The administrators' dynamic potencies, within which problem-solving contradicting entities in manipulating the tobacco-consumption mitigation and control as following.

3.1 In potential entity : the development in the administrators' roles together with types and styles in managing the problems stresses upon the efficiency to tackle such a problem, for the following

- 1) The empowerment of working-staff as to develop the dynamic potencies and capabilities to both practitioners and administrators.
- 2) The clarification in policy-making and its implementations.
- 3) The continuity and appropriateness in subsidizing the financial issues and budgeting from the organized bodies.

3.2 Problems :

- 1) The students' attitudes pertaining to tobacco are beyond appropriateness.
- 2) Unsounded external-spatial environment with social participation to tackle the mitigation and control the tobacco-consumption and narcotic addiction.
- 3) The administrators' spontaneous policy about mitigating and control the tobacco-consumption among students and narcotic addiction.
- 4) The policy implementing is lack of specific staff responsible.
- 5) Lack of the participation-oriented promotion acquirement from the externalities.
- 6) Lack the external fostering pertaining the mitigating and control the tobacco consumption from organized subsidizing agents.

3.3 Contradicted and Threatening entities: Lack of continuity in policy making, its implementing and assessing and evaluation in all levels.

- 1) Time inaccessibility in the mitigating and control the tobacco-consumption.
- 2) Lack of the appropriateness in facilitating figures responsible to tackle with the acknowledging the mitigating and control the tobacco-consumption to the students.
- 3) Lack of the responsible staffs to tackle the problems.
- 4) Lack of the external fostering agencies and social participation to tackle the problems.

4. The administrators' recommendations: In excursions to mitigating and solving the problems it is necessary to be acquired from the outsiders *albeit* external fostering agents pertaining the mitigating and control the tobacco-consumption from organized agencies, both from the public and private sectors.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้ เรื่องการศึกษายาทบาทของคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย สามารถดำเนินการเสร็จสมบูรณ์และบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น เพราะได้รับเงินทุนสนับสนุนด้านงบประมาณจากศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) วิทยาเขตราชวิถี มหาวิทยาลัยมหิดล จึงใคร่ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

งานวิจัยเล่มนี้จะไม่สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ หากขาดข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์จากคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย จึงขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ข้อมูลด้วยความเต็มใจ ดังกล่าว

ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฎ์ ผู้อำนวยการและคณะเจ้าหน้าที่ดูแลโครงการวิจัยทุกท่าน ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) วิทยาเขตราชวิถี มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการทำรายงานการวิจัย ที่ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนรายงานการวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคในการศึกษา แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เสียสละเวลาให้สัมภาษณ์ ตอบคำถามและอนุเคราะห์ข้อมูลด้วยความเต็มใจ

กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และภรรยาพร้อมครอบครัว ที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาวิจัย จึงกระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้วิจัยใส่ใจต่อการทำงาน และขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อนร่วมงาน เพื่อน และบุคคลอื่นๆ ที่ไม่สามารถเอ่ยนามในที่นี้ได้ทั้งหมด ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายขอขอบคุณคณะผู้ร่วมวิจัยทุกท่านที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่ภาคสนามในพื้นที่ศึกษา และผู้บริหารศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) วิทยาเขตราชวิถี มหาวิทยาลัยมหิดล และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนีทุกท่านที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

นายสุบัน โย จินารักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	๗
ภาคผนวก	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1-9
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1-3
คำถามของการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ระเบียบวิธีการวิจัย	4-6
สมมติฐานในการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	8-9
2 เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10-50
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาสูบหรือบุหรี่	11-22
อิสลามกับหลักการและแนวคิดเรื่องยาสูบหรือบุหรี่	22-30
แนวคิด ทฤษฎีและความหมายเกี่ยวกับการบริหาร	30-39
ข้อมูลและประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	39-43
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการ โรงเรียน	43-48
บทสรุปในกรอบแนวคิด/การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการวิจัย	48-50

บทที่	หน้า
3	51-59
วิธีดำเนินการวิจัย	
ขอบเขตด้านเนื้อหา	51-53
ประชากรที่ศึกษาหรือกลุ่มตัวอย่าง	53-54
กระบวนการดำเนินการวิจัย	54-56
เครื่องมือการวิจัย	57
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	57-58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
การสร้างและทดสอบเครื่องมือ	59
การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล	59
4	60-75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	
การอภิปรายถึงสภาพทั่วไปของบทบาทคณะผู้บริหาร โรงเรียน	60-62
การประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62-72
การสรุปความ	72-75
5	76-85
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	76
กลุ่มตัวอย่าง	76-77
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล	77
สรุปผลการวิจัย	77-85
บรรณานุกรม	86-89
ภาคผนวก	90-110
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92-97
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ	98-99
ภาคผนวก ค รูปภาพการปฏิบัติการภาคสนาม	100 -105
ภาคผนวก จ รูปภาพตาราง กราฟ ข้อมูลการบริโภคนาสุบรายจังหวัด	106 -111
ประวัติผู้วิจัย	112

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การระบาดของการบริโภคน้ำมันดิบจำเป็นต้องมีการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ข้อมูลระดับโลกเกี่ยวกับการระบาดของการบริโภคน้ำมันดิบแสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันยาสูบเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการเสียชีวิตจากสาเหตุที่สามารถป้องกันได้ทั้งในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา ในแต่ละวัน พบว่า ประชากรโลกประมาณ 13,000 คน เสียชีวิตเนื่องจากยาสูบ องค์การอนามัยโลก คาดคะเนว่าจาก ปี พ.ศ.2543 ถึง 2568 จำนวนผู้สูบบุหรี่จะเพิ่มขึ้นจาก 1.2 พันล้านคน เป็น 1.7 พันล้านคน โดยประมาณและจำนวนผู้เสียชีวิต ซึ่งคาดประมาณว่ามี 5 ล้านคนต่อปี จะเพิ่มเป็น 2 เท่า ใน 20 ปีข้างหน้า (ลักษณะ เดิมศิริกุลชัย และคณะ, 2550) เนื่องจากยังมีผู้สูบบุหรี่จำนวนมากในสังคมโลก ตลอดจนในครอบครัวและในโรงเรียน องค์การอนามัยโลกรายงานว่า วัยรุ่นอายุ 13-15 ปี ทั่วโลกมีอัตราสูบบุหรี่เป็นประจำถึง ร้อยละ 10.5 (WHO, 2010) การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการตายอันดับ 2 ของประชากรโลก หากอัตราการสูบบุหรี่ยังไม่ลดลง ในปี 2020 อาจจะทำให้มีผู้เสียชีวิตจากโรคที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ถึง 10 ล้านคนต่อปี การสูบบุหรี่ก่อให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจและสังคม จากการศึกษาค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจากโรคที่มีสาเหตุเกิดจากการสูบบุหรี่คือ โรคหัวใจ ถูกลมโป่งพอง และโรคมะเร็งปอด พบว่าในปี พ.ศ. 2546 รัฐต้องจ่ายค่ารักษาทั้ง 3 โรคเป็นจำนวน 45,550 ล้านบาท ทั้งนี้ คาดว่าในปี พ.ศ. 2550 จะต้องมีค่าใช้จ่ายใน 3 โรคนี้อีก 53,674 ล้านบาท ซึ่งสวนทางกับรายรับของรัฐในการจัดเก็บภาษีที่มีเพียง 48,630 ล้านบาท (ชูชัย สุภวงษ์ พงศ์, 2550)

ตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมคนไทยไม่เห็นด้วยกับการสูบบุหรี่ในวัยรุ่น ผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาจากสถาบันทางศาสนาชั้นนำ เช่น Al-Zahra Fatwa Committee, Internal Islamic Conference และ Grand Mufti of Saudi Arabia ตลอดจนสำนักจุฬาราชมนตรีของประเทศไทย วินิจฉัยแล้วว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) คือ เป็นอันตรายต่อสุขภาพของตนเอง เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ที่อยู่ใกล้เคียง เป็นสิ่งเสพติด ก่อความรำคาญแก่ผู้ที่อยู่ใกล้เคียง และเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย (หนิแอ คือระ, 2545)

อัตราการสูบบุหรี่ภาพรวมทั้งประเทศ พ.ศ.2554 คือ ร้อยละ 21.36 ไม่แตกต่างจากปี พ.ศ. 2550 มากนัก(ร้อยละ 21.22) ซึ่งมีการสำรวจอื่นแสดงให้เห็นว่าการสูบบุหรี่สูงสุด ในปี พ.ศ.2552 ในปี

พ.ศ.2554 มีผู้สูบบุหรี่ 11.5 ล้านคน เป็นเพศชาย 95 % ผู้สูบบุหรี่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการสูบบุหรี่ 11.9 บาทต่อคนต่อวัน การสูบบุหรี่ของวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทผู้ผลิตเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่นมากขึ้น (ประภิต วาทีสาธกกิจ, 2548)

ประชากรภาคใต้มีอัตราการสูบบุหรี่สูงสุด จังหวัดที่มีอัตราการสูบบุหรี่สูงสุด 10 อันดับแรก ในปี พ.ศ.2554 คือ ปัตตานี อยู่ลำดับที่ 3 และในปี พ.ศ.2550 คือ ปัตตานี อยู่ลำดับที่ 2 ภาคใต้มีอัตราสูบบุหรี่ต่ำกว่าร้อยละ 16.70 และอัตราการเลิกบุหรี่หน้าใหม่ของคนที่เคยสูบเท่ากับร้อยละ 1.38 และมีอัตราการกลับมาสูบบุหรี่สูงสุด คือ ร้อยละ 81.50 เปรียบเทียบอัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ.2550 จังหวัดปัตตานี 128,210 คน อัตราการสูบบุหรี่ 32.26 % พ.ศ.2554 153,344 คน อัตราการสูบบุหรี่ 29.10 % ร้อยละของการได้พบเห็น/ได้กลิ่น/เห็นกันบุหรี่ภายในสถานศึกษา ระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา 27.85 จังหวัดยะลา 84,328 คน อัตราการสูบบุหรี่ 23.32 % พ.ศ.2554 89,143 คน อัตราการสูบบุหรี่ 24.01 % ร้อยละของการได้พบเห็น/ได้กลิ่น/เห็นกันบุหรี่ภายในสถานศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา 23.28 จังหวัดนราธิวาส 111,872 อัตราการสูบบุหรี่ 19.71 % คน พ.ศ.2554 151,064 อัตราการสูบบุหรี่ 25.61 % ร้อยละของการได้พบเห็น/ได้กลิ่น/เห็นกันบุหรี่ภายในสถานศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา 30.21 และจังหวัดสงขลา 244,041 คน อัตราการสูบบุหรี่ 23.67 % คน พ.ศ.2554 257,007 คน อัตราการสูบบุหรี่ 22.81 % ร้อยละของการได้พบเห็น/ได้กลิ่น/เห็นกันบุหรี่ภายในสถานศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา 13.96 (ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฎ์ และคณะ, 2555)

อัตราการสูบบุหรี่ในชายอายุ 15 ปีขึ้นไป ระหว่างในปี พ.ศ.2550 ถึง พ.ศ.2554 ในภาคใต้สูงกว่าภาคอื่นๆ และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ อัตราการสูบบุหรี่ในจังหวัดสตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม) อยู่ระหว่างร้อยละ 47-53 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคใต้ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 44 (หาชาติ วาเงาะ, 2551) ผู้สูบบุหรี่อายุน้อยที่สุดในนักเรียนไทยพุทธ คือ อายุ 10 ปี และในนักเรียนไทยมุสลิมอายุ 8 ปี โดยทั้งสองเริ่มต้นสูบบุหรี่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด (ดวงฉนิ จงรักษ์ และเพ็ญประภา ปริญญาพล, 2552) นักเรียนในภาคใต้ 1 ใน 4 เลี้ยงติดบุหรี่ นักเรียนสายอาชีพและนักเรียนโรงเรียนเอกชนมีอัตราการสูบบุหรี่สูงกว่านักเรียนสายสามัญและนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล โดยมีทัศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ นักเรียนชายร้อยละ 41 และนักเรียนหญิงร้อยละ 32 กลับเพิกเฉยและไม่รังเกียจกับผู้ที่สูบบุหรี่ (สาวตรี อัมณวงศ์กรชัย, 2548) สาเหตุหนึ่งคือ มีบุหรี่ยัดกลอนนำเข้าสู่พื้นที่ชายแดนภาคใต้อย่างแพร่หลายในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (วพส.), 2556) ปัจจุบันเกิดการแพร่ระบาดของกวางขวางและรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักเรียนสถาบันสอนศาสนาอิสลาม (นันทวรรณ ภู่อ่าง, 2551)

การควบคุมการบริโภคยาสูบควรดำเนินอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง ที่ผ่านมามีวิชาชีพสุขภาพ และศูนย์ควบคุมโรคและป้องกันโรคมียุทธศาสตร์ที่หลักในการควบคุมการบริโภคยาสูบ อย่างไรก็ตาม ควรสร้างการมีส่วนร่วมหรือเครือข่ายใหม่ในการทำหน้าที่หรือบทบาทเพิ่มเติมเช่น ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการจัดระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานะของโลกปัจจุบัน(วิทยากร เชียงกุล, 2542 : 5)

คำว่า “บทบาท” หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนด แบบแผนพฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิ ตามสังคมกำหนดหรือคาดหวัง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2546) แบบแผนพฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิ ตามสังคมกำหนดหรือคาดหวัง (สาคร สุขศรีวงศ์, 2550) บุคคลที่เป็นผู้นำต้องมีลักษณะที่แตกต่างจากบุคคลอื่นที่สามารถสร้างความพร้อมเพรียงของผู้คนได้ (นฤมล สุนด์วีดี, 2549). ภาวะการเป็นผู้บริหารหรือประมุขศิลป์ได้แก่การใช้กำลังกาย กำลังสมอง และกำลังทรัพย์ เพื่อให้ผู้อื่นกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดคล้อยตามความประสงค์ของตน (ดิน ปรัชญฤทธิ์ และอิสระ สุวรรณบล, 2548)

บทบาทหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้แก่การควบคุมการบริโภคยาสูบในนักเรียน และส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนเลิกสูบบุหรี่ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงว่า ผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้ความสำคัญด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนน้อย ดังนั้นผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ผลการศึกษาที่ได้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อการดำเนินงานทางด้านบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น และยังเกิดลักษณะของผู้นำที่สามารถช่วยชักจูงให้นักเรียนในโรงเรียนเกิดการลดละเลิกการบริโภคยาสูบได้

คำถามของการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เป็นอย่างไร และแนวทางเพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. เพื่อศึกษาศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบของนักเรียน
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคยาสูบ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลที่ต้องการ
 - 1) ลักษณะและสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา
 - 2) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
 - 3) ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานด้านบริหารและจัดการเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน
 - 4) ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ประชากรที่ศึกษาหรือกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารหรือคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนละไม่น้อยกว่า 7 คนต่อโรงเรียน จำนวน 214 คน ที่มีขนาดจำนวนนักศึกษานในโรงเรียนตั้งแต่จำนวน 1,500 คนขึ้นไป ในแต่ละจังหวัดที่อยู่ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้จังหวัดละ 3 โรงเรียน ได้ทั้งหมดจำนวน 12 โรงเรียน

3. การเก็บข้อมูลและการกำหนดพื้นที่

ในการศึกษาถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนากับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบทุติยภูมิ (Secondary data) และแบบปฐมภูมิ (Primary data) ดังนี้ คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จะเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารสิ่งพิมพ์ และรายงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานของภาคเอกชนและส่วนราชการต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จะเก็บรวบรวมโดยการสำรวจสภาพพื้นที่และภาวะการณ์บริหารและจัดการ ณ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา 12 โรงเรียน ใน 4 จังหวัด ตลอดจนสอบถามและสัมภาษณ์การดำเนินการบริหารและจัดการ ปัญหาและอุปสรรคการของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนากับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน พื้นที่ศึกษาดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

- 1) จังหวัดปัตตานี จำนวน 3 โรงเรียน
- 2) จังหวัดยะลา จำนวน 3 โรงเรียน
- 3) จังหวัดนราธิวาส จำนวน 3 โรงเรียน
- 4) จังหวัดสงขลา จำนวน 3 โรงเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

จะอาศัยวิธีการอุปมาน (Induction) หรือการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความละเอียดอ่อน โดยเน้นการศึกษาภาพรวมและบริบทของปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างรอบด้านและเจาะลึกตลอดจนเน้นปรากฏการณ์ทางสังคม ใช้วิธีวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยเชิงเนื้อหา (Content analysis) เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาและรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก/เชิงลึก (In-depth Interview)

5. เครื่องมือการวิจัย

ใช้การสัมภาษณ์แบบการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตัวแทนจากคณะผู้บริหารโรงเรียนเพื่อศึกษาข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็นและระดมความคิดเห็นเพื่อให้ทราบถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนากับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน

วิจัยเรื่องนี้ ได้ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มเป้าหมาย และมีการใช้เครื่องอัดเสียงบันทึกการสนทนาและคณะผู้วิจัยได้เพิ่มเติมกระบวนการการบันทึกการสนทนาลง

กระดาษฟลิปชาร์ต การถ่ายภาพบรรยากาศในการสนทนาและบริบทของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมเพื่อใช้มาประกอบในการวิเคราะห์ ตั้งเคราะห์

6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภายในหรือความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยมหรืออุดมการณ์ของบุคคล(ผู้บริหารหรือคณะบริหาร โรงเรียน) ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) รวมทั้งวิธีการถามที่เรียกว่า Snow Ball และการตะล่อมกล่อมเกลา (Probe) เป็นต้น อีกทั้งการวิเคราะห์เอกสารและใช้แนวคิดและทฤษฎีทางสังคม คือ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ เป็นเครื่องมือนำทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากโดยเน้นความสำคัญของ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคล(Phenomenological)จากการลงพื้นที่ภาคสนาม

ผู้วิจัยบันทึกเทปการสัมภาษณ์จากผู้บริหารหรือคณะบริหาร โรงเรียนในเขตจังหวัด ชายแดนภาคใต้ และถอดความเนื้อหาจากเทป

สมมติฐานของการวิจัย

ซึ่งนำการวิจัยสามารถสร้างเป็นสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่มีบทบาทผู้บริหารต่างกันมีรูปแบบการควบคุม การบริโภคนิสัยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่แตกต่าง กัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่มีการบริหารจัดการต่างกันมีรูปแบบการควบคุม การบริโภคนิสัยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่แตกต่าง กัน
3. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่มีศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรคต่างกันมีรูปแบบ การควบคุมการบริโภคนิสัยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ที่แตกต่างกัน
4. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่มีแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารต่างกัน มีรูปแบบการควบคุมการบริโภคนิสัยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ของไทยที่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

ในการศึกษาครอบคลุมปัจจัยด้านบทบาทผู้บริหารต่างกันมีรูปแบบการควบคุมการบริหารโภชนาสุขในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีขนาดจำนวนนักเรียน 1,500 คนขึ้นไป จังหวัดละ 3 โรงเรียน จำนวน 12 โรงเรียน ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วย ดังต่อไปนี้

1) ลักษณะและสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

2) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริหารโภชนาสุขกับนักเรียน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

3) ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานด้านบริหารและจัดการเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริหารโภชนาสุขกับนักเรียน

4) ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนละ 7 คน จำนวน 214 คน ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ขอบเขตสถานที่

สถานที่ศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารเจ้าหน้าที่ ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 12 โรงเรียน จากพื้นที่ต่อไปนี้

1) จังหวัดปัตตานี 2) จังหวัดยะลา 3) จังหวัดนราธิวาส และ 4) จังหวัดสงขลา ได้แก่ 4 อำเภอ คือ 1) อำเภोजะนะ 2) อำเภอกะพ้อ 3) อำเภอสะบ้าย้อย และ 4) อำเภอนาทวี

4. ขอบเขตเวลา

การเก็บข้อมูลได้แก่ เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยในการรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการใช้ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือน มกราคม 2554 ถึงเดือน ธันวาคม 2557

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ผลวิจัยทำให้ได้ภาพรวมของสภาพการณ์ของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ผลวิจัยทำให้ได้ทราบถึงการดำเนินงานทางด้านบริหารจัดการ เกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ผลวิจัยทำให้ได้ทราบถึงศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรค ของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. ผลวิจัยทำให้ได้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับ เช่น ศจย., วพส., และ สสส. ฯลฯ

5. ผลจากการศึกษาอาจนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการของคณะผู้บริหารโรงเรียนกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และองค์ความรู้ในการวิจัยต่อไปสำหรับนักวิชาการ และบุคคลหรือหน่วยงาน ที่สนใจทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่และภารกิจที่กำหนดไว้ตามนโยบายของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหรือคำสั่งจากเจ้าของโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นๆ

บทบาทคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง ผลการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ระดับการบริหารงานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการกับการดำเนินงานในโรงเรียนจะทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

คณะผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้จัดการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน จะมีจำนวนระหว่าง 7-15 คน

การควบคุมการบริโภคยาสูบ หมายถึง แนวทางการควบคุมกับกลยุทธ์สำคัญในการป้องกันนักเรียนจากบุหรี่หรือการบริโภคยาสูบและงานบริการอื่นเกี่ยวกับงานดูแลรักษาสุขภาพอนามัย งานป้องกันและระงับการบริโภคยาสูบหรือการสูบบุหรี่ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อโรงเรียนปลอดบุหรี่

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนปอเนาะเดิมที่แปลสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามและเปลี่ยนเป็นโรงเรียนเอกชน มาตรา 15 (1) ซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน (สช.) ที่เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรทั้งวิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญควบคู่กันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 12 โรง

บทที่ 2

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาสูบหรือบุหรี่

1. ประวัติความเป็นมาของยาสูบหรือบุหรี่
2. ความเป็นมาของยาสูบหรือบุหรี่ในประเทศไทย
3. ผลกระทบและสถานการณ์การสูบบุหรี่หรือบุหรี่
4. มาตรการการควบคุมการบริโภคยาสูบ

ส่วนที่ 2 อิสลามกับหลักการและแนวคิดเรื่องยาสูบหรือบุหรี่

1. บทบัญญัติของอิสลามในเรื่องบุหรี่
2. การบริโภคยาสูบหรือการสูบบุหรี่ในทัศนะของปราชญ์มุสลิมในอดีต

ส่วนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎีและความหมายเกี่ยวกับการบริหาร

1. แนวคิด ทฤษฎีและความหมายเกี่ยวกับการบริหารตามหลักสากล
2. แนวคิด ทฤษฎีและความหมายเกี่ยวกับการบริหารตามหลักอิสลาม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลและประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1. การจัดการศึกษาแบบปอเนาะ
2. จากปอเนาะสู่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

ส่วนที่ 5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ส่วนที่ 6 บทสรุปในกรอบแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาสูบหรือบุหรี่

1. ประวัติความเป็นมาของยาสูบหรือบุหรี่

ในหนังสือ ถนน ปชต : การส่งเสริมการเลิกบุหรี่ในงานประจำ ประวัติความเป็นมาของ บุหรี่ พบว่า ชาวอินเดียนแดงถือเป็นพวกแรกที่มีการริเริ่มใช้ยาสูบเพื่อใช้เป็นยาและนำมาสูบใน พิธีกรรมต่าง ๆ และในพ.ศ.2035 คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส ได้เดินเรือไปขึ้นฝั่งที่ซันวาตอร์ ในหมู่ เกาะเวสต์อินดีส์ และได้มีโอกาสเห็นชาวพื้นเมืองนำเอาใบไม้ชนิดหนึ่ง มามวนและจุดไฟตอน ปลายแล้วสูดควัน

ต่อมา ในปี พ.ศ.2091 มีการปลูกยาสูบในบราซิล ซึ่งเป็นอาณานิคมของโปรตุเกสในทวีป อเมริกาใต้เพื่อเป็นสินค้าส่งออก ส่งผลให้เกิดการแพร่กระจายของยาสูบในประเทศโปรตุเกสและ สเปน และใน ปี พ.ศ.2103 นายฌอง นิโกล์ เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศโปรตุเกส ได้ส่ง เมล็ดยาสูบมายังราชสำนักฝรั่งเศส จึงเป็นที่มาของสารนิโคติน ที่รู้จักกันในปัจจุบัน

ในปี พ.ศ.2107 เซอร์จอห์น ฮอกกินส์ ได้นำยาสูบเข้าไปในประเทศอังกฤษ และในปี พ.ศ. 2155 นายจอห์น รอฟ ชาวอังกฤษ ประสบผลสำเร็จในการปลูกยาสูบเชิงพาณิชย์เป็นครั้งแรก 7 ปี ต่อมา ได้มีการส่งออกผลผลิตไปยังประเทศอาณานิคมเป็นจำนวนมากจากนั้น 200 ปีต่อมา การทำไร่ยาสูบเชิงพาณิชย์จึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายทั่วโลก

2. ความเป็นมาของยาสูบหรือบุหรี่ในประเทศไทย

ในพื้นที่ประเทศไทยมีการใช้ยาสูบมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ดังหลักฐานจากจดหมายเหตุของ เมอร์ซิเออร์ ลาลูแบร์ อัครราชทูตฝรั่งเศสที่เดินทางมาเมืองไทยในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เมื่อปี พ.ศ.2230 ได้เขียนเล่าเรื่องประเทศสยามว่า คนไทยชอบใช้ยาสูบอย่างคนทั้งผู้ชายและผู้หญิง โดยได้ยาสูบมาจากมะนิลา ในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ จากประเทศจีน และที่ปลูกในประเทศเอง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าสิงหนาทราช คุรงค์ฤทธิ์ ได้ทรงประดิษฐ์บุหรี่ก้นปานขึ้น เพื่อสูบควันและอมยากับหมากพร้อมกัน ครั้นถึงรัช สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการผลิตบุหรี่ขึ้น โดยบริษัทที่มีชาวอังกฤษเป็น เจ้าของได้เปิดดำเนินการเป็นบริษัทแรก

ใน พ.ศ.2460 การผลิตบุหรี่ในระยะแรกจะมวนด้วยมือ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการนำเครื่องจักรมาจากประเทศเยอรมนี และทำการผลิตบุหรี่ ออกจำหน่ายหลายยี่ห้อ การสูบบุหรี่จึงแพร่หลายมากขึ้น จนกระทั่งใน พ.ศ. 2482 รัฐบาลได้จัดตั้ง โรงงานยาสูบขึ้น โดยซื้อกิจการมาจากห้างหุ้นส่วนบูรพา ยาสูบจำกัด ถนนพระราม 4 กรุงเทพฯ และดำเนินกิจการอุตสาหกรรมยาสูบ ภายใต้การควบคุมของกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง หลังจากนั้นรัฐบาลได้ซื้อกิจการของบริษัททวางฮก บริษัทฮอฟฟีน และบริษัทอเมริกันโทแบกโค

เพิ่มขึ้น และดำเนินการภายใต้ชื่อว่า โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง มาจนถึงปัจจุบัน(กรองจิต วาที สาธกกิจ, 2552)

3. ผลกระทบและสถานการณ์การสูบบุหรี่หรือบุหรี่

สถานการณ์การสูบบุหรี่หรือยาสูบ ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งผู้สูบ บุคคลที่แวดล้อมหลายด้านด้วยกัน เช่น ด้านสุขภาพกายและจิต ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551). ดังเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้กล่าวรายงานไว้ ดังต่อไปนี้

วรรณเพ็ญ ชมดงและคณะ. (2552). ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น อายุ 15 –24 ปี ตำบลห้วยโจด อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ที่มีต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น ซึ่งศึกษาปัจจัยนำ ได้แก่ เพศ อายุการศึกษา ความรู้ และทัศนคติ ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การรับรู้สื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ปัจจัยเสริม ได้แก่ ครอบครัว และเพื่อน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ วัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 15-24 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลห้วยโจด อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 228 คน ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 15-19 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมีอาชีพนักเรียน นักศึกษา วัยรุ่นส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการสูบบุหรี่อยู่ในระดับดีมาก และมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการสูบบุหรี่อยู่ในระดับดี ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พบว่า วัยรุ่นทั้งหมดได้รับสื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ โดยสื่อที่วัยรุ่นได้รับบ่อยที่สุด คือ โทรทัศน์ รองลงมา คือจากแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/อสม. ด้านครอบครัว พบว่า ในครอบครัวของวัยรุ่นส่วนใหญ่มีคนสูบบุหรี่ มีการปลูกฝังให้ความรู้เรื่องบุหรี่ ถ้าคนในครอบครัวทราบว่าวัยรุ่น สูบบุหรี่จะไม่ถูกคุด่าและลงโทษ ถ้าวัยรุ่นสูบบุหรี่จะไม่สามารถสูบบุหรี่ในบ้านได้ โดยบุคคลในครอบครัวของวัยรุ่นที่สูบบุหรี่มากที่สุดคือ พ่อ รองลงมาคือญาติ ด้านเพื่อน พบว่า เพื่อนในกลุ่มของวัยรุ่นส่วนใหญ่มีคนสูบบุหรี่โดยเพื่อนส่วนใหญ่จะไม่ชวนให้เพื่อนทดลองสูบบุหรี่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่า ส่วนใหญ่วัยรุ่นไม่เคยสูบบุหรี่ สำหรับวัยรุ่นที่เคยสูบบุหรี่ส่วนใหญ่ปัจจุบันยังคงสูบบุหรี่อยู่ สาเหตุที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ คือ อยากรอง รองลงมาคือ เมื่อเกิดอาการเครียด และเพื่อนชวน และเหตุผลที่สูบบุหรี่น้อยที่สุดคือ ทำให้บุคลิกดีขึ้น ส่วนใหญ่วัยรุ่นสูบบุหรี่เป็นประจำทุกวันโดยสูบบุหรี่ 1-5 มวนต่อวัน ส่วนใหญ่เลือกสูบบุหรี่ก้นกรอง มีระยะเวลาที่สูบบุหรี่อยู่ในช่วง 1-3 ปี มากที่สุด และจะสูบบุหรี่เมื่อสังสรรค์กับเพื่อนมากที่สุด รองลงมา คือ เวลาเครียด และสูบบุหรี่ช่วงเวลาว่าง

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ปัจจัยนำ ด้านเพศ อาชีพ ทัศนคติ ปัจจัยเอื้อด้านการรับรู้สื่อ และปัจจัยเสริมด้านครอบครัว และเพื่อน มีความสัมพันธ์

กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยปัจจัยนำด้านอายุ ระดับการศึกษา และระดับความรู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น

จากผลการวิจัยดังกล่าว มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรให้ความสนใจในมาตรการป้องกันการสูบบุหรี่โดยมีการจัดกิจกรรมการรณรงค์ในพื้นที่ ควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมให้วัยรุ่นใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ประสานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อนำผู้ที่ติดบุหรี่เข้ารับการบำบัดรักษาให้หายขาด มีการประสานกับร้านค้าในชุมชนที่จำหน่ายบุหรี่ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายโดยไม่จำหน่ายบุหรี่ให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวเป็นอย่างมาก บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรมีเวลาให้กับวัยรุ่นเพื่อเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ คอยดูแลในเรื่องต่างๆ อย่างใกล้ชิด

บุปผา ศิริวิเศษ และคณะ. (2548) ได้มีการศึกษาโครงการ การติดตามผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพ ระยะที่ 1 : การสำรวจข้อมูลพื้นฐานในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของกลุ่มตัวอย่างที่สูบบุหรี่ และสำรวจความคิดเห็นต่อการสูบบุหรี่และความรู้เรื่องผลกระทบของการสูบบุหรี่ทั้งกลุ่มตัวอย่างที่สูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ รวมทั้งเปรียบเทียบภาวะสุขภาพของผู้สูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่โดยการตรวจสุขภาพร่างกาย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ชายและหญิง อายุระหว่าง 15 - 70 ปี อาศัยอยู่ในเขตเมืองและชนบท ของอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นผู้สูบบุหรี่ 165 ราย และไม่สูบบุหรี่ 175 ราย รวมทั้งหมด 340 ราย ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์และการตรวจสุขภาพร่างกายโดยคณะแพทย์และพยาบาล โดยมีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดความดันโลหิต เอ็กซเรย์ปอด วัดความจุปอดและตรวจอนามัยในช่องปาก

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมของผู้สูบบุหรี่ คือ สูบบุหรี่ทุกวัน เฉลี่ยวันละ 11 - 20 มวน ชนิดของบุหรี่ที่สูบบุหรี่จากโรงงาน และบุหรี่ปริมาณเอง (ยาเส้น) ระยะเวลาสูบบุหรี่เฉลี่ย 23.7 ปี อายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรก คือ 18.1 ปี (อายุต่ำสุดคือ 7 ปี) สาเหตุจูงใจให้สูบบุหรี่ คือ ทำตามเพื่อน และอยากทดลอง บุหรี่ที่นิยมสูบ คือ กรองทิพย์ สายฝน วันเดอร์ กรุงทอง สำหรับยาเส้น นิยมตราผู้หญิง และตราม้า 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างเคยพยายามเลิกสูบบุหรี่ เฉลี่ยประมาณ 3 ครั้ง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการสูบบุหรี่พบว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกัน ในหลายประเด็น ส่วนที่มีความเห็นแตกต่างกัน เช่น ประเด็นบุหรี่ช่วยทำให้รู้สึกผ่อนคลายและมีสมาธิ ซึ่งผู้สูบบุหรี่เห็นด้วย แต่ผู้ไม่สูบบุหรี่ไม่เห็นด้วยกันประเด็นนี้ ทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและเป็นเชิงลบต่ออุตสาหกรรมบุหรี่ ทั้งสองกลุ่มมีความรู้เรื่องผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพ ในระดับปานกลางถึงระดับดี ในกลุ่มผู้ไม่สูบบุหรี่ พบว่า ร้อยละ 98 ระบุว่าในอนาคตจะไม่สูบบุหรี่อย่างแน่นอน

สำหรับผลการประเมินสุขภาพ พบว่า กลุ่มผู้สูบบุหรี่มีปัญหาสุขภาพมากกว่ากลุ่มผู้ไม่สูบบุหรี่ในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง ผลเอ็กซ์เรย์ปอดผิดปกติ และปัญหาอนามัยช่องปาก ซึ่งน่าจะเป็นผลกระทบจากการสูบบุหรี่นั่นเอง ดังนั้น ควรมีการรณรงค์เพื่อป้องกันไม่ให้คนเริ่มสูบบุหรี่และช่วยคนที่สูบบุหรี่ให้เลิกสูบบุหรี่จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง และควรกระทำอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง สำหรับการศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน จึงควรมีการศึกษาในระยะยาวต่อไป เพื่อติดตามผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพ

มนตรี ชกเชื้อ. (2550) ได้มีการศึกษาวิจัยโครงการ ผลการจัดกิจกรรมเพื่อเลิกสูบบุหรี่ โดยการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมร่วมกับการใช้โปรแกรมการควบคุมตนเองและการใช้พืชสมุนไพร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนท้ายเหมืองวิทยา อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ซึ่งเป็นวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมการให้ความรู้การใช้โปรแกรมการควบคุมตนเองและการใช้พืชสมุนไพร เพื่อการเลิกสูบบุหรี่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนท้ายเหมืองวิทยา ประจำปีการศึกษา 2550 ตำบลนาเตย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้ความเข้าใจในพิษภัยเกี่ยวกับบุหรี่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนทำกิจกรรมการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมการให้ความรู้การใช้โปรแกรมการควบคุมตนเองและการใช้พืชสมุนไพร และหลังทำกิจกรรมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. เจตคติต่อการสูบบุหรี่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนทำกิจกรรมการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมการให้ความรู้ การใช้โปรแกรมการควบคุมตนเองและการใช้พืชสมุนไพร และหลังทำกิจกรรม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ความรู้ความเข้าใจในพิษภัยของบุหรี่และเจตคติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนทำกิจกรรมการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมการให้ความรู้ การใช้โปรแกรมการควบคุมตนเองและการใช้พืชสมุนไพร และหลังทำกิจกรรม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. พฤติกรรมการสูบบุหรี่หลังการทำกิจกรรมการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมการให้ความรู้การใช้โปรแกรมการควบคุมตนเองและการใช้พืชสมุนไพร ลดจำนวนครั้งในการสูบบุหรี่และหยุดสูบบุหรี่ในบางราย

ทัศนีย์วรรณ กันทากาศ. (2550) ได้มีการศึกษาโครงการเรื่อง ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดที่รับไว้ในโรงพยาบาลต่อความสำเร็จในการเลิกสูบบุหรี่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดที่รับไว้ในโรงพยาบาลต่อความมั่นใจของผู้ป่วยที่จะเลิกสูบบุหรี่ การรับรู้ของผู้ป่วยเกี่ยวกับผลที่ตามมาจากการเลิกสูบบุหรี่ การรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่

บุหรี ในผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดที่ถูกรับไว้รักษาในหอผู้ป่วยชาย แผนกอายุรกรรมสามัญ โรงพยาบาลราชวิถี อายุ 20-60 ปี ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2549 – เมษายน 2550 จำนวน 60 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด แบ่งกลุ่มด้วยวิธีการจับคู่ กลุ่มละ 30 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับ โปรแกรมส่งเสริมการเลิกสูบบุหรีและการดูแลตามปกติ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามปกติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Independent t-test Paired t-test Chi-square Fisher's exact probability test ผลการศึกษาพบว่า หลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 6-8 สัปดาห์ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย คะแนนความมั่นใจที่จะเลิกสูบบุหรีเมื่อออกจากโรงพยาบาล สูงกว่า กลุ่มควบคุม ($p < .05$) การรับรู้ผลที่ตามมาจากการเลิกสูบบุหรี การรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคม สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($p < .001$) และพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรีในกลุ่มทดลอง (93.33%) มีแนวโน้มสูงกว่ากลุ่มควบคุม (83.33%) ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมส่งเสริมการเลิกสูบบุหรีสามารถส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจในการเลิกสูบบุหรี การรับรู้ของผู้ป่วยเกี่ยวกับผลที่ตามมาจากการเลิกสูบบุหรี การรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคมในผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดที่ถูกรับไว้ในโรงพยาบาล ดังนั้น ผู้วิจัยเสนอแนะให้ใช้โปรแกรมส่งเสริมการเลิกสูบบุหรีเพื่อส่งเสริมการเลิกสูบบุหรีในผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดที่รับไว้ในโรงพยาบาล

สุกัญญา วงศศิริ. (2551) ได้ศึกษาโครงการเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลิกสูบบุหรีของคนไทย การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลิกสูบบุหรีของคนไทย โดยใช้ข้อมูลของโครงการ “ผลกระทบจากนโยบายควบคุมการบริโภคยาสูบในประเทศไทย การสำรวจกลุ่มผู้สูบบุหรีระดับประเทศรอบที่ 1 และรอบที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่สูบบุหรีทั้งเพศชายและหญิง อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่ติดตามสัมภาษณ์ได้ จำนวน 1,558 ราย วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลิกสูบบุหรีโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) เป็นสมการทำนาย

ผลการวิจัยพบว่าอายุมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลิกสูบบุหรีโดยอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี ทำให้โอกาสเลิกสูบบุหรีได้สำเร็จเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4 การเป็นหัวหน้าครัวเรือนมีโอกาสเลิกสูบบุหรีได้สำเร็จน้อยกว่าการไม่ได้เป็นหัวหน้าครัวเรือนถึงร้อยละ 58 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูบบุหรีเพิ่มขึ้น 1 คน ลดโอกาสที่จะเลิกสูบบุหรีได้ร้อยละ 98.4 การที่ในครัวเรือนมีเด็กเพิ่มขึ้น 1 คน ทำให้โอกาสในการเลิกสูบบุหรีได้สำเร็จเพิ่มขึ้นร้อยละ 37 และผู้สูบบุหรีที่อยู่ในบ้านที่มีการจำกัดพื้นที่การสูบบุหรีมีโอกาสเลิกสูบบุหรีได้สำเร็จมากกว่าผู้สูบบุหรีที่อยู่ในบ้านที่ไม่จำกัดพื้นที่การสูบบุหรีเกือบ 2 เท่า ดังนั้นในการป้องกันและควบคุมการบริโภคยาสูบควรณรงค์โดยชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของบุหรีที่มีต่อสุขภาพของเด็กและสมาชิกในครอบครัวและให้ความสำคัญต่อประเด็น

บ้านปลอดบุหรี่ มีการสร้างกระแสการเลิกสูบบุหรี่อย่างต่อเนื่องและให้ความสำคัญต่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนมากขึ้น

วีรพร พิศอ่อน (2542) ได้มีการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการสูบบุหรี่ที่มีต่อสุขภาพนักเรียนวัยรุ่น โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการสูบบุหรี่ และผลกระทบต่อสุขภาพ โดยศึกษาในโรงเรียนภาครัฐบาล และเอกชนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 10 แห่ง ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคม 2541 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 2,243 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ผลการศึกษาโดยใช้สถิติการถดถอยของพหุคูณจิสติก เพื่อควบคุมอิทธิพลของปัจจัยที่สำคัญแล้ว พบว่า นักเรียนที่สูบบุหรี่ มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพ เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ การเกิดเหงือกอักเสบ เหงือกกรัน มีกลิ่นปาก (OR=12.93) การไอบ่อย มีเสมหะมากในตอนเช้า (OR=12.55) การเกิดอาการปวดหลัง (OR=4.73) การเกิดหัวใจเต้นแรง เร็ว ใจสั่นขณะพัก หายใจมีเสียงดังคล้ายนกหวีด (OR=3.93) การนอนไม่หลับ เครียด หงุดหงิดง่าย (OR=3.61) การเกิดสุขภาพทรุดโทรม แก่ก่อนวัย ใบหน้าเหี่ยวอ่อน (OR=3.52) ลมหายใจมีกลิ่นเหม็น มีกลิ่นตัวเหม็นกลิ่นบุหรี่ (OR=2.99) การเกิดฟันดำ เล็บเหลือง (OR=2.97) การเกิดอาการหายใจขัด เหนื่อยง่ายเวลาออกกำลังกาย (OR=2.21) ร่างกายอ่อนแอ ภูมิคุ้มกันโรคลดลง ป่วยบ่อย (OR=2.16) การเกิดอาการอึดแน่นท้อง เบื่ออาหารอยู่บ่อย ๆ (OR=2.05) การเป็นหวัดบ่อย เป็นหวัดได้ง่าย (OR=1.71) การแพ้อากาศ น้ำมูกไหลอยู่บ่อย ๆ (OR=1.42) เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนที่ไม่เคยสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$)

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า การสูบบุหรี่จะส่งผลต่อสุขภาพ ดังนั้นทางโรงเรียนน่าจะรณรงค์ให้นักเรียน และผู้ปกครองตระหนักถึงโทษของการสูบบุหรี่ที่มีต่อสุขภาพ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่จะเกิดกับสุขภาพเด็กนักเรียนวัยรุ่น

นพมาศ ร่มเกตุ. (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการรับรู้ถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จำนวน 420 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยการใช้วิธีเปรียบเทียบพหุคูณของทุกคู่

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า

1. นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการรับรู้ถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพไม่แตกต่างกัน

2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการรับรู้ถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพแตกต่างกัน โดยที่การรับรู้ถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพทางกาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการรับรู้ถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพทางจิตใจ ทางสังคม และผลกระทบโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพต่างกัน บิดามารดา และคนในครอบครัว มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ต่างกัน และนักเรียนที่มีที่พักอาศัยต่างกัน มีการรับรู้ถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพไม่แตกต่างกัน

4. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียน ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 93.1 สูบบุหรี่ ร้อยละ 3.6 และเคยสูบแต่ปัจจุบันเลิกสูบบุหรี่แล้ว ร้อยละ 3.3 ใน 2 กลุ่ม หลังนี้ ผู้ที่เลิกสูบบุหรี่แล้ว มีร้อยละ 48.3 สูบเป็นครั้งคราวร้อยละ 27.6 และสูบทุกวันร้อยละ 24.1 ผู้ที่สูบ และเคยสูบเริ่มสูบบุหรี่เป็นครั้งแรกเมื่ออายุ 11-14 ปี สาเหตุที่ทำให้เริ่มสูบบุหรี่ คือ อยากรู้อยากลอง การสูบบุหรี่มวนแรกในตอนเช้าจะสูบหลังตื่นนอนเกิน 1 ชั่วโมง ชอบสูบบุหรี่ซองยี่ห้อในประเทศ จำนวนบุหรี่ที่สูบเฉลี่ยต่อวัน คือ น้อยกว่า 5 มวน ส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงการสูบที่โรงเรียน รองลงมา สูบก่อนเข้าชั้นเรียน สูบหลังเลิกเรียน และสูบระหว่างชั่วโมงเรียน สถานที่ที่ชอบสูบ คือ ห้องน้ำของโรงเรียน

บุคคลใกล้ชิดที่สูบบุหรี่ คือ เพื่อนสนิท บุคคลในครอบครัวทราบพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียน ส่วนใหญ่ไม่เคยปรึกษาใครเกี่ยวกับการเลิกบุหรี่ แต่มีบางคนเคยปรึกษาเพื่อน เคยพยายามเลิกสูบบุหรี่ 1-2 ครั้ง มีบิดามารดาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เลิกสูบบุหรี่ได้ นักเรียนที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ยินดีให้ความร่วมมือในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

อฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของคณะทำงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานภาพและการดำรงตำแหน่ง ปัจจัยจิตลักษณะของคณะทำงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนกับระดับการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของคณะทำงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของคณะทำงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากตัวแปรอิสระ

ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานภาพและการดำรงตำแหน่ง ปัจจัยจิตลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะทำงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ฝ่ายปกครอง อาจารย์ที่รับผิดชอบงานยาเสพติดในโรงเรียนและหัวหน้างานแนะแนวหรือผู้รับผิดชอบงานแนะแนวในโรงเรียน จำนวน 100 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการดำเนินงานของคณะทำงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในภาคใต้ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับสูง

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของคณะทำงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในภาคใต้ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับการศึกษาประสบการณ์ทำงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สถานที่ทำงาน การมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน ตำแหน่งปัจจุบัน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของคณะทำงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของคณะทำงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในภาคใต้ โดยวิธีการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOTIVATE) ซึ่งมีอำนาจในการทำนายร้อยละ 9.9 และมีสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ดังนี้ $OPERATE = .108 + .037(MOTIVATE)$

จากผลการวิจัยนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการดำเนินการในด้านต่างๆ เช่น การจัดฝึกอบรม สัมมนา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องการมีคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาและยกระดับจิตใจของบุคลากรด้านการป้องกัน ซึ่งจะส่งผลให้ระดับการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสูงขึ้น อันจะนำไปสู่การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่งด้วย

ประภคิต วาทีสาธกกิจ. (2552) ได้กล่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ของงุบหรีว่า ปัจจุบันมีผู้สูบงุบหรีทั่วโลกประมาณ 1,100 ล้านคน ภายในปี พ.ศ.2568 จะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากกว่า 1,600 ล้านคน ในประเทศที่ประชากรโดยรวมมีรายได้สูง ปริมาณการสูบงุบหรีโดยรวมได้ลดน้อยลงมาเป็นเวลาหลายทศวรรษแล้ว แต่ในประเทศที่ประชากรโดยรวมมีได้น้อยและรายได้ปานกลาง ผู้สูบงุบหรีจะเพิ่มมากขึ้น การค้างุบหรีที่เสรีขึ้นทำให้การสูบงุบหรีเพิ่มสูงขึ้นในประเทศเหล่านี้ สถิติขององค์การอนามัยโลกรายงานปี พ.ศ.2545 ร้อยละ 80 ของคนสูบงุบหรีอาศัยอยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนา ร้อยละ 50 ของผู้ที่เสียชีวิตด้วยโรคที่เกิดจากการสูบงุบหรี อยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนาเช่นกัน และจะเพิ่มเป็นร้อยละ 70 ในปี พ.ศ.2570

หทัย ชิตานนท์. (2547) ได้กล่าวถึงสถิติขององค์การอนามัยโลก ปี พ.ศ.2545 พบว่ามีผู้เสียชีวิตทั่วโลกปีละ 4 ล้านคน หรือวันละ 11,000 คน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีการคาดคะเนทางระบาดวิทยาว่า ในอีก 20 ปี ข้างหน้า จำนวนผู้เสียชีวิตจากการสูบงุบหรี จะเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 10 ล้านคน หรือนาทีละ 20 คน ทุก ๆ วัน เยาวชนประมาณ 80,000-100,000 คน ทั่วโลกเริ่มติดงุบหรี

ศรัญญา เบญจกุล และคณะ. (2551) จากศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) การสำรวจพฤติกรรมการสูบงุบหรีของประชากรไทยอายุ 15 ปี ขึ้นไป พ.ศ.2543-2549 พบว่า อัตราการสูบงุบหรีของคนไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวนผู้สูบงุบหรีประจำ 9.54 ล้านคน เป็นผู้ชาย 9.02 ล้านคน ผู้หญิง 0.52 ล้านคน และสูบเป็นครั้งคราวรวม 1.5 ล้านคน อัตราการสูบงุบหรีปัจจุบันของประชากรไทย คือ 21.91% โดยสูบเป็นประจำ 18.94% ปริมาณการสูบงุบหรีเป็นประจำเฉลี่ย 10 มวนต่อวัน อายุที่เริ่มสูบงุบหรี คือ 18.25+/- 4.34 ปี เริ่มสูบเมื่ออายุ 15-19 ปี ร้อยละ 58.2 อายุ 20-24 ปี ร้อยละ 27.7 และเริ่มสูบเมื่ออายุ 10-14 ปี ร้อยละ 6.5 อัตราการสูบงุบหรีจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าอุดมศึกษา การสูบงุบหรีจะสูงกว่าคนที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยพบว่า 67% ของผู้สูบงุบหรีมีการศึกษาดำรงต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละของการสูบงุบหรีของคนไทยจำแนกตามภาคทุกเพศ มีดังนี้

กรุงเทพมหานคร	15.7
ภาคกลาง	19.9
ภาคเหนือ	23.5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	25.7
ภาคใต้	24.4

4. มาตรการการควบคุมการบริโภคยาสูบ

เนื่องจากปัญหาในเรื่องการสูบบุหรี่ หรือบุหรี่ ถือเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องไปสู่การเสพยาเสพติดชนิดอื่น ๆ ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย จึงได้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบ ตามรายละเอียดโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. (2553) มาตรการในระดับสากล และมาตรการในประเทศไทย สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ.2553-2557 ได้กล่าวถึง สาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ.2553-2557 ดังนี้

วิสัยทัศน์ (vision) การควบคุมยาสูบของประเทศไทยมีประสิทธิภาพ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

พันธกิจ (mission) สนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมกันเฝ้าระวังและดำเนินการ เพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชนไทยให้ได้มาตรฐาน ทันทต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกันจากการเสพยาเสพติด เจริญป่วย พิการ และตายอันเนื่องมาจากอันตรายของยาสูบ

จุดมุ่งหมายสูงสุด (Ultimate goals)

1. การลดอัตราการบริโภคยาสูบของประชาชน
2. การลดปริมาณการบริโภคยาสูบต่อหัวประชากร
3. การทำให้สิ่งแวดล้อมปลอดควันบุหรี่ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

เป้าหมาย (Targets)

1. ในปี พ.ศ.2557 อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยรวมและประชากรชาย ลดลงร้อยละ 10 จากปี พ.ศ. 2552 ขณะที่อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไปไม่เพิ่มขึ้นจากฐานข้อมูลการสำรวจปี พ.ศ. 2552

2. ปริมาณการบริโภคยาสูบต่อหัวประชากรต่อปีลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 จากปี พ.ศ. 2552

3. ควบคุมมิให้อัตราการบริโภคยาสูบชนิดอื่นๆ (บุหรี่ไร้ควัน) เพิ่มขึ้นจากฐานข้อมูลการสำรวจปี พ.ศ. 2552

4. ในปีพ.ศ. 2557 อัตราการได้รับควันบุหรี่มือสองของประชาชนลดลง 50 % จากปี พ.ศ. 2552

โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญในการดำเนินการควบคุมการบริโภคยาสูบของประเทศ 8 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การป้องกันมิให้เกิดผู้บริโภคนิโคตินรายใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมให้ผู้บริโภค และเลิกใช้ยาสูบ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การลดพิษภัยของผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างสิ่งแวดล้อมให้ปลอดควันบุหรี่

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินงานควบคุมยาสูบของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การควบคุมการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การแก้ปัญหาการควบคุมยาสูบโดยใช้มาตรการทางภาษี

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การเฝ้าระวังและควบคุมอุตสาหกรรมยาสูบ

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข สถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ(2535) ได้กล่าวเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาสูบของประเทศไทย ดังนี้

1. พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมมาตรการทางตลาดของผลิตภัณฑ์ยาสูบ ซึ่งรวมถึงยาสูบทุกชนิดที่ใช้สูด ดม อม เคี้ยว สารระคายเคืองของกฎหมาย คือ

- ห้ามขายบุหรี่แก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี
- ห้ามขายบุหรี่ด้วยเครื่องขายอัตโนมัติ
- ห้ามแจกบุหรี่เพื่อเป็นตัวอย่างหรือเพื่อให้แพร่หลาย
- ห้ามโฆษณาบุหรี่ หรือแสดงเครื่องหมายในสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์หรือสื่ออื่น รวมทั้งห้ามแสดงซองบุหรี่ที่จุดขาย
- ห้ามโฆษณาสินค้าที่ใช้ชื้อบุหรี่เพื่อเป็นเครื่องหมายของสินค้านั้น
- ห้ามผลิต นำเข้า โฆษณา สินค้าเลียนแบบบุหรี่หรือซองบุหรี่
- ห้ามส่งเสริมการขายทุกรูปแบบ ได้แก่ การขายสินค้าโดย แจก แถม ให้แลกเปลี่ยนกับบุหรี่ โดยแจก แลก แถม ให้แลกเปลี่ยนกับสินค้า บริการอื่น
- พิมพ์คำเตือนสุขภาพข้างซองบุหรี่
- เปิดเผยส่วนประกอบผลิตภัณฑ์บุหรี่
- แสดงฉลากที่ซองบุหรี่ตามหลักเกณฑ์
- ห้ามขายบุหรี่ที่ไม่ได้แสดงฉลากตามหลักเกณฑ์

2. พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจกระทรวงสาธารณสุขในการประกาศให้สถานที่ต่าง ๆ เป็นที่ห้ามสูบบุหรี่ เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ไม่สูบบุหรี่ในการที่จะได้รับอากาศบริสุทธิ์ และปลอดภัยจากการได้รับอันตรายจากควันบุหรี่มือสองสาระสำคัญของกฎหมาย คือ

- การจัดให้ส่วนใดส่วนหนึ่งของสถานที่หรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะเป็นเขตสูบบุหรี่และเป็นเขตปลอดบุหรี่
- การจัดให้เขตปลอดบุหรี่มีสภาพลักษณะและมาตรฐานตามที่กำหนด
- การจัดให้มีเครื่องหมายเขตสูบบุหรี่ หรือเขตปลอดบุหรี่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด
- การห้ามมิให้ผู้ใดสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ทั้งนี้ ตั้งแต่ พ.ศ.2535 กระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศ กำหนดสถานที่สาธารณะที่ห้ามสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นเป็นระยะๆ จนปัจจุบันนี้ สถานที่สาธารณะและที่ทำงานทั้งหมดถูกกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่แล้ว รวมทั้ง ฝับ บาร์ และสถานบันเทิงต่างๆ

อิสลามกับหลักการและแนวคิดเรื่องยาสูบหรือบุหรี่

1. บทบัญญัติของอิสลามในเรื่องบุหรี่

ศาสนาอิสลามได้มีการบัญญัติในเรื่องบุหรี่ ซึ่งในอดีตยังไม่มีหลักการที่ชัดเจนระบุเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่ในปัจจุบัน นักวิชาการศาสนาอิสลามได้มีการพิเคราะห์ (มติเอกฉันท์ทางศาสนา) เกี่ยวกับบุหรี่ ตามเนื้อหารายละเอียด ดังต่อไปนี้

อับดุลรอฮ์มาน จะปะกียา. (2555) ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องบทบัญญัติของอิสลามในเรื่องบุหรี่ว่า “ยาสูบ” เป็นพืชชนิดหนึ่งที่เป็นที่รู้จักกันในปลายศตวรรษที่ 16 แห่งคริสตศักราช หลังจากที่มีการบริโภคอย่างแพร่หลาย นักวิชาการในยุคนั้นก็มีการถกปัญหาเกี่ยวกับทัศนะทางนิติศาสตร์อิสลามว่า “ยาสูบ” หรือ “บุหรี่” มีความชอบธรรมทางศาสนาเช่นไรบ้าง ? เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่และยังไม่มีคำวินิจฉัยชี้ขาดจากบรรดานักวิชาการมุสลิมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เนื่องจากขาดข้อมูลที่เพียงพอ กอปรกับยังไม่มีการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบจากการ “สูบบุหรี่” ทำให้นักวิชาการมุสลิมมีทัศนะที่แตกต่างกันเกี่ยวกับเรื่องนี้ บางทัศนะมองว่าเป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) บางทัศนะเห็นว่าเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ (มักรูฮฺ) บางทัศนะมองว่าเป็นสิ่งที่อนุมัติ (มุบาหฺ) และบางทัศนะก็ไม่ออกความคิดเห็น

เห็นใดๆ ดังนั้น ผู้เขียนจึงไม่สามารถอ้างคำวินิจฉัยของนักวิชาการในยุคนั้นเพื่อยืนยันชี้ขาดในประเด็นนี้เลย

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้เขียนในเรื่องดังกล่าวได้ พบว่า สาเหตุที่บรรดานักวิชาการมุสลิม มีทัศนะที่แตกต่างกันในประเด็น “การสูบบุหรี่” นั้น หาใช่เพราะเกิดความขัดแย้งในประเด็น “การอ้างอิงหลักฐานตามหลักนิติศาสตร์อิสลาม” แต่อย่างใดไม่ แต่เกิดจากความขัดแย้งในประเด็น “การค้นหาผลกระทบ” หรือ “การรับรู้พิษภัย” จากการสูบบุหรี่ต่างหากนักวิชาการบางกลุ่มในสมัยนั้น ยังมองว่าบุหรี่ยังมีประโยชน์บางประการ

ในขณะที่นักวิชาการบางกลุ่มเห็นว่า พิษภัยของการสูบบุหรี่ยังมีเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ บางกลุ่มก็ยังไม่สามารถให้คำชี้ขาดว่ามีพิษภัยหรือไม่ ซึ่งหากนักวิชาการมุสลิมในยุคก่อนรับทราบว่ามีพิษภัยของบุหรี่ยังมีมากมายดังเช่นที่ได้มีการค้นพบในปัจจุบันแล้ว พวกเขาต้องออกคำวินิจฉัยว่าบุหรี่ยังเป็นสิ่งที่ยะรอมอย่างมีพิกัดต้องสงสัย

ผู้เขียนได้ พบว่า “การที่จะชี้ชัดว่าบุหรี่ยังหรือสิ่งเสพติดชนิดอื่นๆ มีพิษภัยต่อสุขภาพร่างกายหรือไม่นั้น มิใช่เป็นหน้าที่และภารกิจของ อุลมะอ์(ผู้รู้) ทางนิติศาสตร์อิสลาม แต่มันเป็นงานเฉพาะทางของวงการแพทย์และนักวิทยาศาสตร์ด้านเคมีทั้งหลาย พวกเขาต่างหากที่จะต้องถูกตั้งคำถามและให้คำตอบในประเด็นนี้ เนื่องจากพวกเขาเท่านั้นเป็นผู้ที่รอบรู้และเชี่ยวชาญในประเด็นนี้ อัลลอฮ์ ตะอาลา ได้กล่าวความว่า “ดังนั้น เจ้าจงถามผู้รู้หากพวกเขาไม่รู้” (อัลกุรอาน 16:43) อัลลอฮ์ ตะอาลา ยังได้กล่าวอีกความว่า “ไม่มีผู้ใดแจ้งแก่เจ้าได้นอกจากผู้ทรงรอบรู้เท่านั้น” (อัลกุรอาน 35 : 14)

ในกรณีนี้ วงการแพทย์ได้วินิจฉัยเกี่ยวกับพิษของบุหรี่ย โดยที่พวกเขาพากันเห็นพ้องต้องกันว่า บุหรี่ยังอันตรายต่อสุขภาพในภาพรวมมากมายแค่ไหน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุหรี่ยังสร้างอันตรายแก่ปอดและระบบหายใจ ตลอดจนเป็นสาเหตุหลักของการเป็นมะเร็งปอด ซึ่งทำให้ชาวโลกในปัจจุบันพากันรณรงค์ เผยแพร่ถึงพิษภัยบุหรี่ยังอย่างจริงจัง ด้วยเหตุนี้ บรรดานักวิชาการมุสลิมในสมัยปัจจุบัน ได้ออกคำวินิจฉัยในประเด็น “บุหรี่ยัง” ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพราะกฎสนับบัญญัติในประเด็นนี้ต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานจากทัศนะของวงการ แพทย์เท่านั้น ในเมื่อวงการแพทย์ ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า บุหรี่ยังเป็นสิ่งที่มีพิษมีภัย นักวิชาการมุสลิมจึงต้องลุกขึ้นสนับสนุนว่า บุหรี่ยังเป็นสิ่งที่จะต้องห้ามตามหลักศาสนบัญญัติเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจาก อาหารทุกประเภทที่มีโทษต่อร่างกายล้วนเป็นสิ่งต้องห้ามในทัศนะอิสลามทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจกล่าวได้ว่า มหันตภัยของบุหรี่ยังในปัจจุบันแทบไม่จำเป็นต้องได้รับการยืนยันจากวงการแพทย์ผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิทยาศาสตร์ด้านเคมีอีกแล้วแม้แต่ผู้คนทั่วไปทั้งผู้ที่มีการศึกษาหรือไม่ก็ตามต่างก็รับทราบถึงพิษภัยของมันเป็นอย่างดี เหตุผลของการวินิจฉัยว่า “บุหรี่ยังคือสิ่งต้องห้ามในอิสลามหรือเท่ากับ หะรอม”

หลักฐานต่างๆที่สนับสนุนโดยใช้หลักการเทียบเคียงกับคัมภีร์ในอัลกุรอาน

1. อัลลอฮ์ทรงห้ามมิให้ฆ่าตัวเองทั้งทางตรงและทางอ้อมและห้ามนำพาตัวเองสู่ความหายนะความว่า"และจงอย่าฆ่าตัวของพวกเจ้าเอง แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงเมตตาต่อพวกเจ้าเสมอ" (อัลกุรอาน 4 : 29) ความว่า "และจงอย่ายื่นมือของพวกเจ้าสู่ความหายนะ" (อัลกุรอาน 2 : 195)

2. การสูบบุหรี่เป็นการสู้อย่างที่อัลลอฮ์ทรงห้าม ตามที่อัลลอฮ์ทรงตรัส ความว่า "ท่านทั้งหลายอย่าได้สู้อย่างที่อัลลอฮ์ไม่รักผู้สู้อย่างนี้" (อัลกุรอาน 6 : 141)

3. สร้างความเดือดร้อนแก่คนรอบข้างและครอบครัว ความว่า "และบรรดาผู้ที่สร้างความเดือดร้อนแก่มวลชนผู้ ศรีททาทั้งชายและหญิงด้วยสิ่งที่พวกเขาไม่ได้กระทำ แน่นอนเขาเหล่านั้น ต้องแบกความเท็จและบาปอันชดแจ้ง" (อัลกุรอาน 33 : 58)

4. บุหรี่เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจจะเห็นได้จากคราบนิโคตินที่ติดตามไรฟันและต่งกลิ่นเหม็น คลุ้งดังนั้นบุหรี่จึงเป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) อัลลอฮ์ทรงตรัสความว่า"และพระองค์ทรงห้ามพวกเขาจากสิ่งที่เลวทรามและน่ารังเกียจทั้งหลาย" (อัลกุรอาน 7 : 15)

5. บุหรี่ไม่ใช่สิ่งที่ทำให้อ้อมและไม่ใช่ยารักษาโรคเพราะ ฉะนั้นการสูบบุหรี่จึงเป็นการเปล่าประโยชน์และการเปล่าประโยชน์นั้นเป็นสิ่ง ต้องห้าม (หะรอม) หลักฐานอื่นๆ ที่สามารถอ้างอิงเพื่อยืนยันว่า บุหรี่เป็นสิ่งที่ หะรอม ได้แก่ คำกล่าวของนบีมุฮัมมัดศอลลอลอฮุอลัยฮิวาลีสลาม "ไม่มีการสร้างความเดือดร้อน ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น" (รายงานโดย อะหมัด และอิบนุมัจจะห์ ด้วยสายรายงานที่ดี)

2. การบริโภคยาสูบหรือการสูบบุหรี่ในทัศนะของปราชญ์มุสลิมในอดีต

เกี่ยวกับการบริโภคยาสูบหรือสูบบุหรี่ไม่ปรากฏหลักฐานโดยตรงจากอัลกุรอานและซุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ศ็อลลอลอฮุอลัยฮิวาลีสลาม เนื่องจาก “ยาสูบ” หรือ “บุหรี่” เพิ่งเป็นที่รู้จักในโลกอาหรับเมื่อตอนปลายศตวรรษที่ 10 หรือต้นศตวรรษที่ 11 แห่งฮิจญเราะฮ์ศักราช (ตรงกับปลายศตวรรษที่ 16 หรือต้นศตวรรษที่ 17 แห่งคริสตศักราช) ในชื่อเรียกต่างๆ เช่น อัคคูน [الدخان] อัคตัมบ [التبغ] อัคตุน [التن] อัคตุมบาค [التمباك] เป็นต้น ต่อมาเมื่อมีการบริโภคกันอย่างแพร่หลาย นักวิชาการมุสลิมในสมัยนั้นจึงได้มีการวิเคราะห์วินิจฉัยถึงหุกมหรือศาสน บัญญัติอิสลามว่า สูบบุหรี่ มีความชอบธรรมทางศาสนาอย่างไร

กล่าวได้ว่า ในสมัยนั้นหุกม (บทบัญญัติ) เกี่ยวกับการบริโภค “ยาสูบ” หรือ “บุหรี่” เป็น ประเด็นใหม่ที่ยังไม่เคยมีคำวิเคราะห์วินิจฉัยชี้ขาดจากบรรดานักปราชญ์ระดับมัจญลิสฮิด ผู้นำมัชฮับ อาทิ อิมามหะนะฟีอี อิมามมาลิกีย์ อิมามชาฟีอีอี หรืออิมามอะหฺมัด ตลอดจนนักปราชญ์ผู้อาวุโสในแต่ละมัชฮับในยุคสมัยถัดมาก็มิได้อธิบายไว้เนื่องจากพฤติกรรมการสูบบุหรี่ยังไม่เกิดขึ้นกับทั้งไม่มีข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับส่วนประกอบและผลกระทบจากการบริโภค “ยาสูบ” ทำให้

นักวิชาการมุสลิมในยุคต่อมาหลังจากนั้น คือในราวช่วงต้นศตวรรษที่ 11 แห่งฮิจญ์เราะห์ศักราช ต้องทำการวิเคราะห์วินิจฉัย และผลของการวิเคราะห์วินิจฉัยมีความแตกต่างกันอย่างมาก

กล่าวคือ บางท่านวินิจฉัยว่าการบริโภคยาสูบเป็นสิ่งต้องห้ามเด็ดขาด (หะรอม) บางท่าน วินิจฉัยว่าเป็นสิ่งต้องห้ามไม่เด็ดขาดหรือนำรังเกียจ (มักรูฮฺ) บางท่านวินิจฉัยว่าเป็นสิ่งที่อนุมัติ (มุบาหฺ) ในขณะที่บางท่านไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ยิ่งกว่านั้น ในมัซฮับเดียวกันก็มีนักวิชาการที่มีความคิดเห็นหลากหลาย ส่วนหนึ่งเห็นว่าเป็นสิ่งต้องห้ามเด็ดขาด (หะรอม) อีกส่วนหนึ่งเห็นว่าเป็นสิ่งต้องห้ามไม่เด็ดขาดหรือนำรังเกียจ (มักรูฮฺ) และอีกบางส่วนเห็นว่าอนุมัติ (มุ บาหฺ) (อัลเราะฮิบานีย์. มาตอลิบ เอาลา อันนาฮีย์ ษัรฮฺ ฆอยาตุล มุนตาฮีย์. เล่ม 6 หน้า 218.)

ดังนั้น เมื่อเป็นเช่นนั้นผู้วิจัยไม่สามารถที่จะรวบรวมเป็นความคิดเห็นของมัซฮับได้ว่ามัซฮับใดมีความเห็นต่อกรณีของการบริโภคยาสูบอย่างไรเนื่องจากในมัซฮับเดียวกันก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน จึงเสนอโดยจำแนกเป็นกลุ่มทัศนคติดังนี้

1. ทัศนคติที่มีความเห็นว่าการบริโภคยาสูบเป็นสิ่งหะรอม

บรรดานักวิชาการในทัศนคตินี้เป็นนักวิชาการจากมัซฮับต่าง ๆ คือ

- 1.1 มัซฮับหะนะฟียะ เช่น ท่านอิซา อัจชะฮาเวีย, ท่านอับดุลบากี, ท่านมุฮัมมัด อิบ นุศ็ิดดีก อัจชะบัยคีย์,
- 1.2 มัซฮับมาลิกีย์ เช่น ท่านอิบรอฮีม อัลลิกอนีย์, อะบูอัลฆัมษ อัลเกาะซาหฺ,
- 1.3 มัซฮับชาฟีอียะ เช่น ชัยคุ นัจญ์มุจดีน อัคดิมัซกี, ชัยคุ อิบนู อิลาน อัศศิดดีกี, ท่านอุมร์ อิบนู อับดุลเราะมาน อัลหุสัยนีย์, ท่านชัยคุ อามิร อัจชาฟีอี, ชัยคุอัลกออลยุบีย์, ชัยคุ อัลบุนญูรียะ,
- 1.4 มัซฮับฮัมบาลีย์ เช่น ท่านอะหฺมัด อัศศันฮูรียะ อัลบะฮูตียะ,

เหตุผลและหลักฐานอ้างอิงของทัศนคตินี้ได้แก่

1. ความมีนเมา [الإسكار] นักวิชาการกลุ่มนี้ให้เหตุผลว่าเพราะยาสูบทำให้เกิดอาการมีนเมา และทุกสิ่งที่ทำให้เกิดอาการมีนเมาเป็นสิ่งต้องห้ามเด็ดขาด(หะรอม) การบริโภคยาสูบจึงเป็นสิ่งหะรอม นักวิชาการกลุ่มนี้ได้อธิบายความมีนเมา [الإسكار] ว่า หมายถึง ภาวะที่สติปัญญาเคลิบเคลิ้ม แม้ไม่รุนแรงก็ตาม ดังนั้น จึงเห็นว่า การบริโภคยาสูบครั้งแรกย่อมทำให้เกิดอาการดังกล่าวนี้โดยไม่ต้องสงสัย บางท่าน กล่าวว่า เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ทุกคนที่บริโภคยาสูบล้วนเกิดอาการมีนเมา คืออาการที่ทำให้เขาเห็นแสงสว่าง ขาดความขังคึด ด้วยการบีบลมหายใจ และสูดควันเข้าร่างกาย ความมีนเมาจึงเกิดขึ้นในสภาวะนี้ ภาวะมีนเมาไม่ใช่ต้องมีสภาพเร็งร่าอย่างไรสดี (ชัยคุ อะหฺมัด อิบนูมุฮัมมัด อัลมันกูร. الفواكه العديدة في المسائل المفيدة. เล่ม

2 : 81. อ้างโดย อัลคอรอฎอวีย์ ยูซุฟ. **فتاوى معاصرة** เล่ม 1 หน้า 656 พิมพ์ครั้งที่ 7. 2 เล่ม. (คูเวต : คาร์อัลกออ์ลัม, 1998.)

ด้วยเหตุนี้เองบางท่านจึงมีความเห็นต่อไปอีกว่า ไม่อนุญาตให้ผู้ที่เป็นบริโภคยาสูบเป็นอิมามในการละหมาด

2. ความเชื่องช้า และเชื่องซึม [التفتير والتخدير] นักวิชาการกลุ่มนี้ให้เหตุผลอีกว่า หากไม่ถึงขนาดทำให้มีนเมา แต่แน่นอนมันทำให้เกิดความเชื่องช้า เชื่องซึมและเหนื่อยอ่อน ซึ่งต้องห้ามอีกเช่นเดียวกัน(อิบนู อาบิดีน **رد المحتار على الدر المختار** พิมพ์ครั้งที่ 2. เล่ม 6. หน้า 459. กรุงเบรุต : دارรู้ลฟีกร์ ฮ.ศ. 1386.) ดังปรากฏในหะดีษเล่าจากท่านหญิงอุมมุ สะละมะฮฺว่า [نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كُلِّ مُسْكِرٍ وَمُفْتِرٍ] (อัลหะดีษ บันทึกลงโดยอะบูดาวั๊ด. จากอุมมุสะละมะฮฺ. หะดีษหมายเลข 3688.) ความว่า “แท้จริงท่านรซูลุลลอฮฺ ห้ามจากทุกสิ่งที่ทำให้มีนเมา และทำให้โอดโรยเชื่องซึม” คำว่า [مفتر] หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความความเชื่องช้าเชื่องซึม เหนื่อยหน่ายอ่อนแรงในส่วนต่างๆ ของร่างกาย

3. ภัยอันตราย [الضرر] นักวิชาการกลุ่มนี้ได้ให้เหตุผลเพิ่มเติมอีกว่า การบริโภคยาสูบเป็น สิ่งต้องห้ามเด็ดขาด เพราะก่อภัยอันตราย 2 ด้านด้วยกัน คือ ด้านหนึ่งเป็นภัยต่อร่างกาย อีกด้านหนึ่ง เป็นภัยต่อทรัพย์สิน(ซัยคุ อะบูอะมัด อิบนู สลามัต อัลคอลลูบีย **حاشية القليوبي وعميري** เล่ม 1 หน้า 49. ซัยคุสุลัยมาน อิบนู มุฮัมมัด อิบนูอุมร์ อัลญูญัยรีย

حاشية البجيرمي على الإقناع เล่ม 4 หน้า 276.)

ภัยอันตรายต่อร่างกาย คือ การทำให้ร่างกายอ่อนแอลง ทำให้สีหน้าซีดเหลือง และมีอาการไอ อย่างรุนแรงและอาจนำไปสู่การเป็นวัณโรค แม้ว่าจะเกิดขึ้นอย่างช้าๆ ก็ตาม

ภัยอันตราย ต่อทรัพย์สิน คือ การบริโภคยาสูบเป็นการใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างฟุ่มเฟือย ไม่ก่อ ประโยชน์ทั้งต่อร่างกายและจิตวิญญาณ ไม่มีคุณค่าทั้งในโลกคุณยານี้และโลกอาคิเราะฮฺ(อัลคอรอฎอวีย์ ยูซุฟ. **فتاوى معاصرة** . เล่ม 1 หน้า 657 พิมพ์ครั้งที่ 7. 2 เล่ม. คูเวต : คาร์อัลกออ์ลัม, 1998.)

ประการหนึ่งการทำให้สูญเสียทรัพย์สินโดยเปล่าประโยชน์ซึ่งเป็นสิ่งต้องห้าม ดังปรากฏใน อัลหะดีษท่านนบีมุฮัมมัด ว่า

[... وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ إِضَاعَةِ الْمَالِ ...] (บันทึกโดยบุคอ รีย. **صحيح البخاري** หะดีษหมายเลข 1446.)

ความว่า “และท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ห้ามการทำให้สูญเสียซึ่งทรัพย์สินโดยไร้ ประโยชน์” อัลลอฮฺ ตรัสว่า

إِنَّ الْمُبَدِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ۝۶ [الإسراء]

๕]

ความว่า “แท้จริงบรรดาผู้สُرُّยสُرُّยนั้นเป็นพวกพ้องของเหล่าชัยฏอนและชัยฏอนนั้นเนรคุณต่อพระเจ้าของมัน”(อัลอิสรอฮฺ : 27)

2. ทักษะที่มีความเห็นว่าการบริโภคยาสูบเป็นสิ่งน่ารังเกียจ (มักรูฮฺ)

บรรดานักวิชาการในทัศนะนี้ เป็นนักวิชาการจากมัซฮับต่างๆ

2.1 มัซฮับหะนะฟียะ เช่น ชัยคฺ อะบฺูชะฮฺลฺ มุฮัมมัด อิบฺนุ อัดวาอิดฺ, อิบฺนุ อาบิดีน

2.2 มัซฮับมาลิกียฺ เช่น ชัยคฺยูซุฟ อัศศิฟะดียะ,

2.3 มัซฮับซาฟิอียะ เช่น อัชชะรวานียฺ,

2.4 มัซฮับฮัมบาลียฺ เช่น อีรเราะฮิบานียฺ, และชัยคฺ อะหฺมัด มุฮัมมัด อัลมันกูร อัตตะมีมียะ

เหตุผลและหลักฐานอ้างอิงของทัศนะนี้ ได้แก่

1. กลิ่นที่น่ารังเกียจของยาสูบ [رائحته الكريهة] นักวิชาการกลุ่มนี้ให้เหตุผลว่าเพราะยาสูบมีกลิ่นฉุนที่น่ารังเกียจ จึงถือเป็นสิ่งมักรูฮฺ โดยกียาสกับหัวหอม หัวกระเทียม หรืออื่นๆ ที่มีกลิ่นน่ารังเกียจดุจเดียวกัน

2. ความสิ้นเปลืองทรัพย์สิน [النقص في المال] เพราะ หากเน้นการใช้จ่ายในการบริโภคยาสูบไม่ถึงขนาดที่เรียกว่าสُرُّยสُرُّย หรือเข้าข่ายการทำลายทรัพย์สินโดยเปล่าประโยชน์ แต่นั่นย่อมถือเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ทรัพย์สินสิ้นเปลืองหรือลดลงโดยไม่คุ้มค่า ทั้งที่ควรนำไปใช้จ่ายในสิ่งที่ดีกว่าและเกิดประโยชน์มากกว่าทั้งต่อตัวเองและสังคม

3. ภัยอันตรายที่อาจจะหลีกเลี่ยง [الضرر] เฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการบริโภคเพิ่มปริมาณมากขึ้นและต่อเนื่องเป็นเวลานาน ซึ่งเป็นปกติวิสัยของการบริโภคยาสูบที่ค่อยๆ เพิ่มปริมาณมากขึ้น

4. ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดจากอัลกุรอานและซุนนะฮฺว่าเป็นสิ่งต้องห้าม เนื่องจากหลักฐานที่นักวิชาการในกลุ่มที่เห็นว่าการบริโภคยาสูบเป็นสิ่งต้องห้ามได้นำมาอ้างอิงนั้น เป็นเพียงหลักฐานการกียาสและกฏศาสนบัญญัติทั่วไป ซึ่งให้ผลลัพธ์ในเชิงศาสนบัญญัติได้เพียง “อาจเป็นไปได้ว่าต้องห้าม” หรือ มีความหมาย “ถี่อฺน” [الظن] เท่านั้น หลักฐานดังกล่าวจึงไม่มีน้ำหนักพอที่จะนำไปเป็นหลักฐานในการตัดสินว่า การบริโภคยาสูบเป็นสิ่งต้องห้ามเด็ดขาด แต่ก็สามารถที่จะนำไปเป็นหลักฐานได้ว่า การบริโภคยาสูบเป็นสิ่งต้องห้ามที่ไม่เด็ดขาดหรือมักรูฮฺ

3. ทักษะที่มีความเห็นว่าการบริโภคยาสูบเป็นสิ่งอนุมัติ (อัลมุบาหฺ)

บรรดานักวิชาการในทัศนะนี้ เป็นนักวิชาการจากมัซฮับต่างๆ

3.1 มัชฮับหะนะฟียะ เช่น ชัยคุ อับดุลฆอนีย์ อัลนาบละซี, ชัยคุ มุฮัมมัด อัลอับบาซี อัลมะฮูดี

3.2 มัชฮับมาลิกีย์ เช่น ท่านอลี อัลอัญญูรี, ท่านอัคคูฎกี, ท่านศอวี

3.3 มัชฮับฮาฟีอียะ เช่น ท่านหะพะนี, ท่านหะละบี, ท่านอัซหุบรอมละซี, ท่านอับดุลกอดีร อิบน์ มุฮัมมัด อิบน์ยะหฺยา อัลหุซัยนี

3.4 มัชฮับซันบัลีย์ เช่น ท่านอัลกะรอมี, และท่านเซกาเนีย

เหตุผลและหลักฐานอ้างอิงของทัศนะนี้อ้างว่าไม่มีหลักฐานหรือขาดหลักฐานที่ไม่มีระบุอย่างชัดเจนจากตัวบทจากอัลกุรอานและซุนนะฮ์

สืบค้นได้จาก <http://www.almeshkat.net/books/open.php?cat=11&book=519> (5 กรกฎาคม 2552).

4. ทัศนะของนักวิชาการร่วมสมัยต่อกรณีการบริโภคยาสูบ

ภายหลังจากที่มีการศึกษาวิจัยทางการแพทย์ และการค้นพบสารพิษต่างๆ ในบุหรี่ ตลอดจนโทษภัยที่เกิดจากควันบุหรี่ในปัจจุบัน ส่งผลให้การชี้ขาดศาสนบัญญัติต่อกรณีการบริโภคยาสูบของนักวิชาการร่วมสมัย แตกต่างจากการชี้ขาดของนักวิชาการในยุคก่อนหน้า กล่าวคือส่วนใหญ่ในปัจจุบันมีความเห็นว่าเป็นสิ่งต้องห้าม(หะรอม) กล่าวคือ นักวิชาการร่วมสมัยที่มีความเห็นว่าการบริโภคยาสูบเป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) เช่น อิมาม มุฮัมมัด อิบน์ ญะอฺฟัร อัลกุตตานีย์ โดยอ้างหลักฐานและเหตุผลถึง 17 ประการไว้ในหนังสือของท่าน ชื่อ "เอี้ยะลันนุ้ลหุญะฮ์ วะอิกอมะตุ้ลบุรฮาน อะลา มันอิ มา อัมมะ วะพะซา มินิสติอุมาลี อุชชะติคฺคฺอน"

ชัยคุ ญาคูลหัก อาลี ญาคูลหัก อติศชัยคุอัลอัซฮัร กล่าวว่า "ภายหลังจากข้าพเจ้าได้อ่านเอกสารทางการแพทย์หลายฉบับที่เปิดเผยถึงผลกระทบ จากการสูบบุหรี่ ภัยอันตรายต่างๆ ทั้งภัยต่อสุขภาพและต่อสังคม ข้าพเจ้าจึงมีความเห็นว่ามันเป็นสิ่งต้องห้ามเด็ดขาดแน่นอน มุสลิมที่สูบบุหรี่จะต้องเลิกสูบ"(ดู <http://web.macam.ac.il/~tawfieq/smoking.htm> 18 กรกฎาคม 2552)

ชัยคุ อับดุลอะซีซ อิบน์ อับดุลลอฮ์ อิบน์บาซ กล่าวว่า "สาเหตุที่ทำให้ยาสูบเป็นสิ่งต้องห้าม เพราะด้านหนึ่งมันเป็นสิ่งที่ก่อภัยอันตราย และอีกด้านหนึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความมึนเมา โดยพื้นฐานแล้วยาสูบจึงเป็นสิ่งที่ก่อภัยอันตรายอย่างกว้างขวาง..." อิบน์ อับดุลลอฮ์ อิบน์บาซ.(ฟาตาวา มัจมูอฺ วา มากอลาต มุตานาวีอะห์ เล่ม 6 หน้า 30 (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก <http://www.binbaz.org.sa/books/list> (18 กรกฎาคม 2552).

ชัยคุ อุซัยมิน มีความเห็นว่า : การสูบบุหรี่เป็นสิ่งต้องห้าม(หะรอม) ตลอดจนการซื้อขาย การให้เช่าร้านค้าเพื่อขายบุหรี่ก็ต้องห้ามเช่นเดียวกัน เพราะเป็นการส่งเสริมในสิ่งที่เป็นความชั่ว หลักฐานที่บ่งชี้ว่าบุหรี่ต้องห้าม เช่น โองการอัลกุรอานที่มีความหมายว่า "และจงอย่าให้แก่บรรดาผู้ที่โง่เขลา ซึ่งทรัพย์สิน (ที่อยู่ในการครอบครอง) ของพวกเขา ซึ่งอัลลอฮ์ได้ทรงให้เป็นสิ่งค้ำจุนแก่พวกเขา"

เจ้า” (อัลกุรอาน 4: 5) ในโองการนี้อัลลอฮ์ ทรงห้ามมิให้มอบทรัพย์สินให้แก่ผู้โง่เขลาหรือสุรุษสุร่าย เสเพลเป็นอาชิม เพราะเขาจะนำไปใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ อัลลอฮ์ทรงแจ้งว่าทรัพย์สินทั้งหลายนั้นเป็นสิ่งล้ำคุณมวลมนุษย เพื่อประโยชน์ทั้งในกิจการทางศาสนาและกิจการทางโลก การนำไปใช้ในการสูบบุหรี่มิใช่หนทางที่จะก่อประโยชน์ไม่ว่าทางโลกหรือทาง ศาสนา จึงเป็นการใช้จ่ายในลักษณะที่ฝ่าฝืนเจตนารมณ์แห่งพระเจ้า” (กระทรวงศาสนสมบัติและกิจการอิสลาม. หน้า 29-31. ประเทศกาตาร์ : อิดาเราะตุคตะวะฮู 2006.)

ชัยคุ มะหฺมุด ชันตุต อัดดีชชัยคุอัลอัซฮัร กล่าวว่า “หากแม้ว่ายาสูบไม่ทำให้เกิดความมึนเมา ไม่ทำให้เสียสติสัมปชัญญะ แต่มันก็ส่งผลกระทบต่อที่เป็นอันตรายซึ่งผู้สูบหรือผู้ไม่สูบสามารถสัมผัสได้ กอปรกับนักการแพทย์ได้ศึกษาวิเคราะห์วิจัยถึงองค์ประกอบและประจักษ์ถึงสาร พิษที่ทำลายสุขภาพของมนุษย์ จึงไม่ต้องสงสัยว่ามันเป็นโทษและเป็นภัย หากทราบแน่ชัดว่าเป็นสิ่งที่ก่อภัยอันตราย สิ่งนั้นก็ถือเป็นสิ่งต้องห้ามในอิสลาม(ชัยคุ มะหฺมุด ชันตุต.ฟาตาวา ชัยริยะห์. หน้า 354. อ้างโดย ยูซุฟ อัลกอรอฎอวีย์. ฟาตาวา มูอาซอรอฮฺ . เล่ม 1 หน้า 661. พิมพ์ครั้งที่ 7.)

ชัยคุ มุฮัมมัด อิบนู อิบรอฮีม กล่าวว่า บรรดานักวิชาการ ผู้อาวุโส ผู้เผยแพร่ศาสนาธรรมอิสลามแห่งเมืองนัจดียะห์ และเมืองอื่น ๆ มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) เป็นเวลานานมาแล้วกระทั่งถึงยุคสมัยของเราก็มีความเห็นตรงกันเหมือนเดิม เพราะไม่เป็นที่สงสัยถึงความน่ารังเกียจของมัน กลิ่นของมัน ภัยอันตราย การทำให้มันซึม อันเนื่องมาจากการสูบบุหรี่ จึงต้องห้ามทั้งหลักฐานอัลกุรอาน ซุนนะฮฺ และเหตุผลทางสติปัญญา รวมถึงความเห็นของแพทย์ที่เชื่อถือได้(ชัยคุ มุฮัมมัด อิบนู อิบรอฮีม.ฟิตวา ฟิ สุกมี ชุรบุดคุดคอน. หน้า 1-15. กรุงริยาฎ : มัคตะบะฮฺอัลมะฮารีฟ. 1985.)

ชัยคุ อับดุลเราะฮฺมาน นาสิร อัลสะอะดียฺ กล่าวว่า การสูบบุหรี่ การค้ำบุหรี่ หรือการมีส่วนสนับสนุนส่งเสริมเพื่อการดังกล่าวเป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) ไม่อนุญาตให้มุสลิมเข้าไปเกี่ยวข้องกับสำหรับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับไม่ว่าด้วยการสูบ การค้ำ หรือสนับสนุนส่งเสริม จะต้องขอภัย(เตาเบฮฺ) ต่ออัลลอฮ์ คือเลิกและไม่หวนกลับไปกระทำเช่นนั้นอีก เช่นเดียวกับการเลิกจากการกระทำชั่วอื่น ๆ เนื่องจากการสูบบุหรี่เป็นสิ่งต้องห้ามภายใต้หลักฐานตวับทที่กล่าวไว้ โดยกว้าง ๆ อยู่ภายใต้ถ้อยคำที่มีความหมายรวม เพราะมันเป็นภัยอันตรายทั้งในด้านศาสนา ด้านร่างกาย และด้านทรัพย์สิน ซึ่งหากเพียงด้านหนึ่งด้านใดก็เพียงพอที่จะถือเป็นสิ่งต้องห้าม แต่สำหรับบุหรี่ยาเข้าไปอยู่ภายใต้หลักฐานต้องห้ามต่าง ๆ มากมาย (ชัยคุ อับดุลเราะฮฺมาน นาสิร อัลสะอะดียฺ ฟิตวา ฟิ สุกมี ชุรบุดคุดคอน. หน้า 24-31 กรุงริยาฎ .มัคตะบะฮฺอัลมะฮารีฟ. 1985.)

คณะกรรมการฟิตวาแห่งอัลอัซฮัร อัชชะรีฟ มีมติว่า “การสูบบุหรี่ เป็นที่ประจักษ์แน่ชัดจากผู้เชี่ยวชาญและองค์การอนามัยโลกว่าเป็นอันตรายต่อ สุขภาพ เป็นสาเหตุของการเป็นโรคมะเร็ง

ปอด และหลอดลม ทั้งส่งผลกระทบต่อทรัพย์สินเพราะเป็นการใช้จ่ายที่ไม่ก่อประโยชน์ใดๆ การสูบบุหรี่จึงเป็นพฤติกรรมชั่วที่ต้องห้าม(หะรอม)” (หนังสือพิมพ์ อัลจัมฮูรียะห์ . ฉบับวันที่ 22 เมษายน ค.ศ. 1979. สืบค้นได้จาก <http://www.gulfson.cm.jkkkkkkkiiiiiom/vb/f19/t91128/> (18 กรกฎาคม 2552).

นอกจากคำวินิจฉัยชี้ขาดของบรรดานักวิชาการแต่ละท่านแล้ว ยังมีคำวินิจฉัยชี้ขาดของสำนักฟัตวาต่าง ๆ ในโลกมุสลิม ตลอดจนสำนักจุฬาราชมนตรีในประเทศไทย ได้อธิบายคำตอบไปในทิศทางเดียวกัน คือ บุหรี่เป็นสิ่งต้องห้ามเด็ดขาด “หะรอม” เช่น

สำนักจุฬาราชมนตรีได้ออกคำวินิจฉัยทางศาสนา (ฟัตวา) ที่ 02/2549 เรื่อง บุหรี่ โดยระบุว่า “หลักการหนึ่งที่ศาสนาอิสลามให้การยอมรับคือ ไม่อนุญาตให้มุสลิมรับประทาน หรือ ดื่มและเสพสิ่งใด ๆ ที่จะทำให้เกิดเสียชีวิตโดยเร็วหรือช้ำก็ตาม เช่น ยาพิษทุกชนิด และสิ่งที่ให้โทษหรือที่จะทำให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น โดยอาศัยหลักฐานจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานที่มีความหมายว่า "และท่านทั้งหลายอย่าทำลายชีวิตตนเอง เพราะอัลลอฮ์ทรงปราณีพวกท่าน" (ซูเราะห์อัลนิซาอ์ อายะห์ที่ 29)

อัลลอฮ์ตรัสที่มีความหมายว่า “และจงอย่าโยนตัวของพวกเจ้าสู่ความพินาศ” (บทอัลบะเกาะเราะฮ์ อายะห์ที่ 195)

ประกอบกับหลักฐานจากอัลหะดีษที่มีความหมายว่า "จะต้องไม่ทำความเสียหายต่อตนเองและผู้อื่น"

ดังนั้น อาศัยหลักการดังกล่าวเราถือว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) เพราะเป็นที่ปรากฏแน่ชัดว่า การสูบบุหรี่เป็นอันตรายต่อผู้สูบและบุคคลใกล้ชิด ประกาศ ณ วันที่ 6 เดือนมีนาคม พ.ศ.2549 ตรงกับปฏิทินอิสลามวันที่ 6 เดือนเศาะฟัร ฮ.ศ.1427 ([http://www.timawing.org/forum/index.php?topic=101.0.](http://www.timawing.org/forum/index.php?topic=101.0))

แนวคิด ทฤษฎีและความหมายเกี่ยวกับการบริหาร

1. แนวคิด ทฤษฎีและความหมายเกี่ยวกับการบริหารตามหลักสากล

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2549) ได้กล่าวในหนังสือทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ ว่า กลุ่มทฤษฎีการบริหาร ได้มุ่งศึกษาเรื่องใหม่ ๆ เกี่ยวกับองค์กร ดังที่นักทฤษฎีดังต่อไปนี้ ได้กล่าวถึง

อังรี ฟาโยล (Henry Fayol) เป็นวิศวกรด้านอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศสและเป็นผู้จัดการบริษัทถ่านหินและเหล็กฟาโยลสนใจเรื่องการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมและได้พัฒนาระบบการบริหารโดยอาศัยประสบการณ์จากการเป็นผู้บริหารมาก่อน

หนังสือของฟาโยล ตีพิมพ์ครั้งแรกในฝรั่งเศส เมื่อปี ค.ศ.1919 ได้พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษในปี 1949 โดยใช้ชื่อว่า การจัดการทั่วไปและการจัดการในภาคอุตสาหกรรม (General and Industrial Management) โดยฟาโยลเสนอว่า การจัดการเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการที่บ้าน องค์กรธุรกิจ หรือรัฐบาล จึงสามารถใช้หลักสากลทั่วไปซึ่งเน้นการจัดการกิจกรรมของ องค์กรที่มีเหตุผล โดยกิจกรรมการจัดการรวมถึง การวางแผน (Planning) การจัดการองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชา (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) หรือเรียกย่อๆ ว่า “POCCC”

นอกจากนี้ ฟาโยล ได้เสนอทฤษฎีการบริหารสำหรับผู้บริหารทุกระดับในองค์กร ซึ่งมีสาระสำคัญ 14 ข้อ ดังนี้

1. การแบ่งงานกันทำ (Division of Work) โดยมีเหตุผลเพื่อต้องการลดเวลาการเรียนรู้ในการทำงานให้น้อยลง และเพิ่มทักษะของการทำงานให้สูงขึ้น และหลักการแบ่งงานกันทำนี้จะใช้ได้ ในทุกระดับขององค์กรไม่ใช่เฉพาะระดับคนงานเท่านั้น
2. อำนาจและความรับผิดชอบของผู้บริหารควรจะได้สัดส่วนกัน (Authority and Responsibility) อำนาจหน้าที่ต้องควบคู่กับความรับผิดชอบ เพื่อมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้กับบุคคลใดแล้ว บุคคลผู้นั้นต้องยอมรับความรับผิดชอบที่ติดตามมาด้วย
3. วินัย (Discipline) คือ ลูกจ้างต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยหัวหน้าจะเป็นผู้สร้างวินัยให้เกิดขึ้น
4. เอกภาพการบังคับบัญชา (Unity of Command) ลูกจ้างควรรับคำสั่งจากหัวหน้าเพียงคนเดียวเท่านั้น เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานและบุคคลลงได้
5. การมีทิศทางการทำงานเดียวกัน (Unity of Direction) คือ การทำงานแต่ละกลุ่มกิจกรรมมีวัตถุประสงค์เดียวกันภายใต้แผนงานเดียวกัน เพื่อขจัดความขัดแย้งระหว่างบุคคล
6. ผลประโยชน์ส่วนตัวขึ้นต่อส่วนรวม กล่าวคือ ผลประโยชน์ขององค์กรต้องมาก่อนเสมอ
7. คำสั่งควรพิจารณาจากผลงาน หลักความยุติธรรมและความสมเหตุสมผล
8. การรวมอำนาจ (Centralization) ต้องมีความสมดุลระหว่างการรวมอำนาจ และการกระจายอำนาจ โดยพิจารณาความสามารถของผู้บริหารในการประสานงาน

9. สายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) ชัดเจน กล่าวคือ สายการบังคับบัญชาผู้บริหารระดับบนไปยังระดับปฏิบัติการต้องมีความชัดเจน และการติดต่อสื่อสารจะต้องเป็นไปตามสายการบังคับบัญชาดังกล่าว

10. ช่วงการควบคุม (Span of Control) หมายถึง จำนวนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาแต่ละคน เนื่องจากมนุษย์มีข้อจำกัดในเรื่องความรู้ เวลาทำงาน และสถานที่ ดังนั้นจึงต้องพิจารณาช่วงการควบคุมขององค์การในแต่ละระดับให้เหมาะสมด้วย

11. ความเสมอภาค (Equity) อยู่บนพื้นฐานของความเมตตาและความยุติธรรม เพื่อสนับสนุนให้คนทำงานตามหน้าที่

12. ความมั่นคงในการทำงาน ผู้บริหารควรมีการวางแผนด้านบุคลากรให้ดี และสร้างความก้าวหน้าในวิชาชีพให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา

13. ความคิดริเริ่ม (Initiative) คนงานที่มีความคิดริเริ่มในการทำงานจะสามารถทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ

14. ความสามัคคี (Esprit de Corps) ส่งเสริมให้มีการสร้าง และพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่ม สร้างทีมสปิริตเพื่อให้เกิดความสามัคคีทำให้เกิดขึ้นภายในขององค์การ

หวน พิณรุพันธ์, (2548:1) การบริหาร คือ ศิลปะของการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น การบริหาร คือ การทำงานคณะบุคคล ตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลปะนำทรัพยากรการบริหาร (Administrativeresource) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหาร คือ ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ

กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ แต่ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนเป็นผลสำเร็จตรงตามจุดมุ่งหมายขององค์การ หรือตรงตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือก

เสนาะ ดิยาวี (2544:1) ได้อธิบายไว้ว่า “การบริหาร คือ กระบวนการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีลักษณะ 5 ประการ ประกอบด้วย ทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายขององค์การร่วมกันสร้างความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

สรุปได้ว่า หลักการกระจายอำนาจจัดแบ่งตามประโยชน์สาธารณะภายในท้องถิ่นถ้าไม่มีผลกระทบต่อผู้คนในท้องถิ่นกิจกรรมนั้นเป็นหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่นแต่ถ้าเกี่ยวกับผลประโยชน์กับชาติโดยรวมให้ถือเป็นกิจกรรมของรัฐบาลระดับที่สูงขึ้นไปเป้าหมายให้มีการถ่ายโอนภายใน 4 ปีหากไม่สามารถรับการถ่ายโอนภายใน 4 ปีได้ให้ดำเนินการถ่ายโอนภายใน 10 ปี หลักสำนึกความรับผิดชอบต่อสาธารณะชนหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นระดับชุมชนเป็นเจ้าของกิจกรรม หลักประสิทธิภาพในการจัดการ ควรต้องประหยัดใช้เงินจำนวนน้อยที่สุดเพื่อทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้คนจำนวนมากที่สุด หลักความสามารถของท้องถิ่นต้องคำนึงถึงความสามารถในการดำเนินการได้ของท้องถิ่นว่ามีศักยภาพเพียงพอที่จะรับการกระจายอำนาจจากหน่วยงานระดับสูงหากปราศจากความพร้อมของหน่วยงานรับการกระจายอำนาจย่อมนำมาซึ่งความล้มเหลว

2. แนวคิด ทฤษฎีและความหมายเกี่ยวกับการบริหารตามหลักอิสลาม

ทั้งนี้ จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร จะพบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้ระบุเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำที่จะนำไปสู่การบริหารงานที่ประสบความสำเร็จได้ คือ

ธีระ รุญเจริญ (2546 : 22-24) ได้เสนอลักษณะนักบริหารการศึกษาเมื่ออาชีพที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหาร และการจัดการศึกษาตามแนวที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย

- 1) ลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน
- 2) การศึกษา
- 3) บุคลิกภาพ
- 4) คุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 5) ความสามารถและทักษะ
- 6) การมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการบริหาร

ทั้งนี้ กิติมา ปรีดีดิลก (2529 : 274) ได้ให้ทัศนะว่า การปฏิบัติงานใด ๆ หากคาดหวังจะให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลแล้ว จำเป็นที่ผู้ปฏิบัติงานคนนั้นจะต้องมีความชำนาญเป็นอย่างดี ในสิ่งที่ตนปฏิบัติ นั่นคือ ทักษะในการปฏิบัติงานของตนเอง ทักษะที่จำเป็นต้องมีคือ ทักษะพื้นฐานที่ผู้บริหารส่วนใหญ่พึงมี ได้แก่ ทักษะทางด้านความรู้ความสามารถ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางด้านวิธีการ

โดยที่ พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2542 : 238) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญว่า ทักษะที่สำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมี เพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมีหลายประการ แต่อาจ

สรุปได้เป็นทักษะด้านต่าง ๆ 3 ด้าน คือ ทักษะเกี่ยวกับเทคนิค ทักษะเกี่ยวกับคน และทักษะเกี่ยวกับความคิด

วินัย สมะฮะอุน. (2542). ทั้งนี้ จากการได้ศึกษาหาข้อมูล ความหมายของผู้นำศาสนาหรืออิหม่ามในศาสนาอิสลาม พบความหมายว่า อิหม่าม แปลว่าผู้นำ ในศาสนาอิสลามใช้หมายถึงผู้นำทางศาสนาในด้านต่างๆ เช่น การละหมาดในมัสยิด เป็นผู้นำชุมชนชาวมุสลิม เป็นต้น

อิหม่าม คือ ผู้นำสังคมมุสลิมในระดับท้องถิ่น โดยมีนิยามในพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2550 “มาตรา 4...อิหม่าม หมายความว่า ผู้นำศาสนาอิสลามประจำมัสยิด” และ “มาตรา 37 อิหม่ามมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม
2. ปกครองดูแลและแนะนำเจ้าหน้าที่ของมัสยิดให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เรียบร้อย
3. แนะนำให้สัปบุรุษประจำมัสยิดปฏิบัติให้ถูกต้องตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามและกฎหมาย
4. อำนวยความสะดวกแก่มุสลิมในการปฏิบัติศาสนกิจ
5. สั่งสอนและอบรมหลักธรรมทางศาสนาอิสลามแก่บรรดาสัปบุรุษประจำมัสยิดตามนัย

ทางกฎหมาย

ทั้งนี้ กิจวัตรที่ใดแสดงออกความมั่นคงในด้านต่างๆ เช่น

1. ด้านจิตใจ มีความศรัทธา มั่นใจ ไม่ลังเล มีความภาคภูมิใจ ไม่ดูถูกตัวเอง มีความเป็นตัวเองไม่ย่อท้อ ตัดสินใจเด็ดเดี่ยว มีความรัก ซื่อสัตย์สุจริต
2. ด้านความประพฤติเคร่งครัดศาสนกิจ มีระเบียบ มีความสำรวม มีมารยาท ยิ้มแย้มแจ่มใส สะอาด เรียบร้อย
3. ด้านสังคม รักษาวัฒนธรรมทางสังคม มีความรักสามัคคี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดูแลรักษาสรรพสิ่งทั้งปวง เปนเพื่อนกันได้กับทุกคน
4. ด้านศาสนา ศรัทธาในศาสนาอย่างเหนียวแน่นจริงใจ ไม่ดูถูก ไม่หมิ่นแคลน ไม่รังเกียจ ไม่รังเกียจ ไม่ประทุษร้าย ตักเตือนกัน หวงใยกัน ดูแลกัน เป็นหูเป็นตาให้กัน

อารง สุทธศาสตร์. (2524). ผู้นำในทัศนะอิสลามนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เขาจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมอยู่ในระดับสูงกว่าคนทั่วไป แต่มิได้หมายความว่า เป็นผู้สละโลกีย์ ผู้นำที่แท้จริง คือ ผู้รับใช้ประชาชน เป็นผู้มีความยำเกรงต่อพระเจ้าเป็นเจ้า ความดี และใช้อำนาจในการปกครองตามที่กฎหมายอิสลามกำหนด

ดังนั้นผู้นำจึงต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต เข้มแข็งกล้าหาญต่อพฤติกรรมที่จะขัดต่อศีลธรรม การได้มาของผู้นำก็ต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองอย่างดี มิใช่ใช้เสียงข้างมากอย่างขาด

เหตุผลทางคุณธรรมหรือใช้อำนาจเพื่อบังคับให้ได้มาถึงแม้ว่าประเทศไทยนั้นผู้นับถือศาสนาอิสลามจะอยู่ในประเทศที่มีโซคนส่วนใหญ่ ดังนั้นการจะมุสลิมจะเป็นผู้นำได้ มุสลิมผู้นั้นก็ควรจะได้รับ การยอมรับจากคนส่วนใหญ่และไม่บังคับ โดยการได้มาซึ่งอำนาจและความเป็นผู้นำนั้นต้องไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง ทั้งนี้ก็เพื่อมีผู้นำพาผู้ได้ปกครองทั้งที่เป็นมุสลิมและไม่โซ ไปสู่ความดีงาม และสร้างสรรค์ประโยชน์ คอยดูแลปกป้องอันตราย หรือความหวาดระแวงใดๆ ที่อาจมีขึ้นได้ และเพื่อเป็นตัวแทนเข้าร่วมประสานงานกับรัฐในกิจการทั่วไป และที่เกี่ยวข้องกับหลักการทั้งทางโลกและทางธรรม

การคัดเลือกหรือสรรหาผู้นำของอิสลาม จะต้องพิจารณาผู้มีคุณสมบัติดีพร้อม โดยเฉพาะความเข้าใจในหลักการของอิสลาม อันได้แก่

1. ความรู้ในคัมภีร์อัลกุรอาน ทั้งความเข้าใจและการอ่านที่ถูกต้องในที่นี้รวมถึงการนำเอา มาใช้ด้วยคุณธรรม
2. ความเข้าใจในหลักคำสอน และหลักจริยธรรมที่มีแบบอย่างจากศาสนาและผู้นำคนอื่นๆ
3. เข้าใจหลักการปกครองแบบอิสลามโดยแท้ ไม่ใช่เสียงข้างมากแบบพวกมากลากไปจน หลงทาง แต่ก็ไม่ใช่เด็ดขาดแบบเผด็จการจนไม่ฟังใคร
4. ผู้นำตามหลักการของอิสลามที่ถูกต้อง จะเป็นทั้งผู้นำทางธรรมและผู้นำในการบริหาร อยู่ภายในคนๆ เดียว เพื่อทำหน้าที่ปกครองกลุ่มชน ให้อยู่ดีกินดีมีคุณธรรมตามหลักการศาสนาและ ความดี

อิสมาอีลลูดีฟี จะปะกียา. (2553). โดยทั่วไปเรามักจะพบในลักษณะแยกเป็นผู้นำศาสนา (อิหม่าม) และผู้นำในการปกครองบริหาร(อะมีร์) ซึ่งแตกต่างจากสมัยท่านศาสดาของอิสลาม ดังนั้นผู้นำจึงควรมีคุณธรรมพร้อมๆความสามารถ เพราะผู้นำเป็นตัวแทนในการปกครองย่อมเป็น ผู้นำทางสังคมนั่นเอง ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดกลไกควบคุมและจัดระเบียบสังคม อีกทั้งยังคอยช่วย ปกป้องการกดขี่ ความอยุติธรรมต่างๆที่อาจเกิดขึ้นจากผู้มีอิทธิพลบางกลุ่ม และเสริมสร้างความ เข้าใจทางศาสนาและความดี ศาสนาอิสลาม กำหนดการเป็นผู้นำของเขา ถือเป็นภารกิจทางโลก และทางธรรมเข้าด้วยกันจะละทิ้งสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ ต้องได้รับการแต่งตั้งผู้นำตามหลักการอิสลาม

ศุวีชา ยี่สุนทรง (2533) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้นำศาสนาอิสลามที่เอื้อต่อ การพัฒนาชุมชน และแนวทางการจัดฝึกอบรมผู้นำศาสนาอิสลามเพื่อพัฒนาชุมชนจังหวัดปัตตานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1) ผู้นำศาสนาอิสลามระหว่างชุมชนที่พัฒนาและชุมชนที่กำลังพัฒนา มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชน ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักการศาสนาอิสลาม ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ด้านความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้ความช่วยเหลือชุมชน ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความอดทน และด้านความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันหรือไม่

2) เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนทั้ง 10 ด้าน ดังกล่าว จำแนกตามอายุ อายุการเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม ระดับการศึกษาในระบบโรงเรียน การฝึกอบรมนอกโรงเรียน การรับข่าวสารและการติดต่อกับชุมชนภายนอก

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดฝึกอบรมผู้นำศาสนาในด้านเวลา และช่วงเวลาของการฝึกอบรม สถานที่ฝึกอบรม สถานที่ในการฝึกอบรม ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม เนื้อหาสาระในการฝึกอบรม และวิธีสอนและการจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดทุกอำเภอในจังหวัดปัตตานี จำนวน 348 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ แบบปรนัย และแบบมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS หาค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-test ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้นำศาสนาในชุมชนที่พัฒนา มีคุณลักษณะที่สูงกว่าผู้นำศาสนาอิสลามในชุมชนที่กำลังพัฒนา ในด้านความรู้เกี่ยวกับแหล่งทุนที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชน ($P=0.0090$) แต่ผู้นำศาสนาอิสลามในชุมชนที่กำลังพัฒนากลับมีคุณลักษณะในด้านความเป็นผู้นำหมู่บ้าน ($P=0.0250$) สูงกว่าผู้นำศาสนาอิสลามในชุมชนที่กำลังพัฒนา ส่วนในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักศาสนาอิสลาม ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความอดทนและด้านความสัมพันธ์กับผู้นำในหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

2) คุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชน ศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์และการศึกษาอบรมของผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่า อายุมีความแตกต่างกันในด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักศาสนาอิสลาม ($P=0.0430$) และด้านมนุษยสัมพันธ์ ($P=0.0310$) อายุการเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม มีความแตกต่างในด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักศาสนาอิสลาม ($P=0.0010$) ด้านความเป็นผู้นำหมู่บ้าน ($P=0.0010$) และด้านความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ($P=0.0290$) ระดับการศึกษาในโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายศาสนามีความแตกต่างกันในด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักการศาสนาอิสลาม ($P=0.0010, P=0.0000$) และด้านความเป็นผู้นำ

หมู่บ้าน ($P=0.0080, P=0.0010$) ตามลำดับ การฝึกอบรมนอกโรงเรียนมีความแตกต่างด้านเดียว คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักการศาสนาอิสลาม ($P=0.0150$) ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ($P=0.0090$) ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ ($P=0.0040$) ด้านความมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ($P=0.0020$) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ($P=0.0030$) และด้านความอดทน ($P=0.0240$) การติดต่อกับชุมชนภายนอกมีความแตกต่างเพียงด้านเดียว คือ ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ ($P=0.0170$) นอกจากนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดฝึกอบรม พบว่า

3.1 เวลาและช่วงเวลาการฝึกอบรมผู้นำศาสนาอิสลาม เห็นว่า ช่วงเวลาการฝึกอบรมการฝึกอบรมก่อนการเข้าปฏิบัติหน้าที่ ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ การฝึกอบรมทบทวน จำนวนในการฝึกอบรม จัดตามความเหมาะสม ปัญหาและความต้องการ และมีความเห็นในระดับสูงที่จะให้มีการจัดฝึกอบรมเมื่อได้รับการแต่งตั้งก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่ง และปฏิบัติ ส่วนการจัดฝึกอบรมเมื่อเข้าปฏิบัติหน้าที่แล้วมีความต้องการ และคิดว่าเหมาะสมในระดับปานกลาง

3.2 สถานที่ฝึกอบรม ผู้นำศาสนาอิสลาม มีความเห็นว่า สถานที่ฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ คือ จัดให้ฝึกอบรมในแต่ละหมู่บ้านของตน ศูนย์ฝึกอบรมหรือสถาบันการศึกษา ส่วนการฝึกอบรมเป็นจุดโดยรวมกันหลายหมู่บ้าน ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

3.3 ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ผู้นำศาสนาอิสลาม เห็นว่าค่าใช้จ่ายที่สามารถช่วยเหลือได้เป็นบางส่วน อยู่ในระดับสูงคือ วิทยากรฝึกอบรม ส่วนค่าใช้จ่ายที่เห็นด้วยในระดับปานกลาง คือ ค่าใช้จ่ายดูงานนอกสถานที่และค่าอาหาร

3.4 เนื้อหาสาระ ผู้นำศาสนาอิสลาม มีความต้องการและสนใจอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง เรียงคะแนนจากมากไปหาน้อย คือ ความรู้เกี่ยวกับหลักการ วิธีการและจุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน ความรู้และทักษะในการเป็นผู้นำ ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการมัสยิด กระบวนการเกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการมัสยิด กระบวนการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นแบบช่วยกันคิด ความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชน สิทธิหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ผู้นำศาสนาอิสลามกับความมั่นคงของชาติ ความรู้ใหม่ ๆ ในอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น กฎหมายที่เกี่ยวกับชาวบ้าน ความรู้และทักษะในการจัดทำโครงการพัฒนาเฉพาะกิจ ส่วนความรู้เกี่ยวกับการบริหารและการปกครอง และความรู้เกี่ยวกับประโยชน์จากวิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ อยู่ในระดับปานกลาง

3.5 วิธีการสอนและการจัดกิจกรรม ผู้นำศาสนาอิสลามมีความเห็นว่า วิธีการสอนและการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมที่เหมาะสม และปฏิบัติได้อยู่ในระดับสูง คือ การฟังคำบรรยายและเล่นบทบาทสมมติ การใช้กรณีตัวอย่าง การระดมพลังสมอง การทักษะศึกษา และการฝึกปฏิบัติจริง ส่วนการใช้คู่มือผู้นำ การผลิตเปลี่ยนการเขียนเขียนชุมชน การไปเยี่ยมกลุ่มผู้นำ การใช้โสตทัศนในการฝึกอบรม การใช้เอกสาร และการใช้วิทยุกระจายเสียงอยู่ในระดับปานกลาง

อาสา ตฤติยปทรานนท์ (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของข้าราชการที่พึงประสงค์ในทัศนะของผู้นำศาสนาอิสลาม จังหวัดยะลา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยเพื่อ ศึกษาคุณลักษณะของข้าราชการที่พึงประสงค์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทัศนะของผู้นำศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ ความรู้ ความสามารถ ทักษะคิดในการปฏิบัติราชการ ส่งเสริมการบริการประชาชน ความเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ คุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และความสามารถในการแก้ปัญหา 2) ศึกษาเปรียบเทียบทัศนะของผู้นำศาสนาอิสลามเกี่ยวกับคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน ดังกล่าว ของข้าราชการที่พึงประสงค์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจำแนกตามอายุ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาสายสามัญและระดับการศึกษาสายศาสนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา เป็นผู้นำศาสนาอิสลามจังหวัดยะลา ที่เป็นประธานกรรมการอิสลามประจำมัสยิด (อิหม่าม) จำนวน 182 คน โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ผู้นำศาสนาอิสลามจังหวัดยะลา มีทัศนะต่อคุณลักษณะของข้าราชการที่พึงประสงค์ อยู่ในเกณฑ์ระดับมากอย่างยิ่ง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม และด้านความซื่อสัตย์สุจริต

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนะของผู้นำศาสนาอิสลามจังหวัดยะลาที่มีต่อคุณลักษณะของข้าราชการที่พึงประสงค์ทั้ง 8 ด้าน ดังกล่าว โดยจำแนกตามอายุ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาสายสามัญและสายศาสนา ปรากฏผล ดังนี้

2.1 ผู้นำศาสนาอิสลามที่มีอายุ และรับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของข้าราชการที่พึงประสงค์ทั้ง 8 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.2 ผู้นำศาสนาอิสลามที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของข้าราชการที่พึงประสงค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านความรู้ ความสามารถ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.3 ผู้นำศาสนาอิสลามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของข้าราชการที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านความเป็นผู้นำ และด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

3. ความคิดเห็นอื่นๆ ของผู้นำศาสนาอิสลามจังหวัดยะลาเกี่ยวกับคุณลักษณะของข้าราชการที่พึงประสงค์ ที่ส่งเสริมหรือเอื้อต่อการปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ว่ามีความต้องการให้ข้าราชการเอาใจใส่ในความเดือดร้อนของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น และพัฒนาให้ท้องถิ่นเจริญและมีความสุข

หุมนศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ. (2550). ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาตามวิถีอิสลามเพื่อบูรณาภาพสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของกล่าวว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ยังคงประสบปัญหาการจัดการศึกษาในด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนมีความต้องการได้รับการพัฒนาใน 4 ส่วนสำคัญ ได้แก่

(1) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายต่างๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหาร โดยเฉพาะการบริหารโดยใช้ฐานโรงเรียน และการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การจัดระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารสมัยใหม่ที่ทันสมัย

(2) การพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะด้านการสอน โดยเฉพาะการสอนวิชาหลัก เช่น คณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ให้นักเรียนมีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

(3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งต้องจัดในรูปแบบบูรณาการรายวิชาและสามารถเทียบโอนได้ระหว่างวิชาสามัญกับวิชาศาสนาเพื่อให้นักเรียนมีเวลาในการศึกษาด้วยตนเองและจัดหลักสูตรให้นักเรียนสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งภาษาและหลักทางศาสนาอิสลาม

(4) การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม โดยปลูกฝังหลักการศาสนาอิสลามให้สามารถเป็นมุสลิมที่ดี มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ มีวินัย และเป็นผู้นำ

ข้อมูลและประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

สืบเนื่องด้วยโครงการวิจัยเรื่องนี้ได้เลือกกลุ่มเป้าหมาย และพื้นที่เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา อ่างอิงจากบทความการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในทศวรรษหน้าโดย อบุญญามาลลุดดีน ซอลิฮี. (2548). โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนที่ได้รับการ

พัฒนาและปรับปรุงมาจากสถาบันการศึกษาที่เรียกว่า ปอเนาะ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาศาสนาอิสลาม ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่อาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายมลายู ภาษาที่ใช้ปกติประจำวันคือภาษามลายูท้องถิ่น รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณี ในการดำรงชีวิตยึดค่านิยมศาสนาอิสลามเป็นหลัก

ทั้งนี้ การจัดการศึกษาของมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แบ่งออกเป็นสองรูปแบบคือ "ปอเนาะ" อันเป็นรูปแบบการศึกษาดั้งเดิมของท้องถิ่นกับการศึกษาในระบบ "โรงเรียน" เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่เรียกกันว่า โรงเรียนปอเนาะ ซึ่งมีการแบ่งชั้นเรียน มีชุดเครื่องแบบ มีโต๊ะเก้าอี้นั่งเรียน มีการนับชั้น และกำหนดระยะเวลาจบการศึกษา และโรงเรียนปอเนาะยังแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ สอนทั้งวิชาสามัญและศาสนา กับสอนเฉพาะวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว

1. การจัดการศึกษาแบบปอเนาะ

รากศัพท์ของคำว่า "ปอเนาะ" มาจากภาษาอาหรับว่า PONDOK อ่านว่าปนโตะบั้ง พอนดอกบั้ง แปลว่า กระท่อม ที่พัก ซึ่งความหมายในปัจจุบันคือ สำนักศึกษาเล่าเรียนวิชาการศาสนาอิสลาม ซึ่งหมายถึงทั้งที่พักและที่เรียน ในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ ฉบับทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.) สงขลา ฉบับ พ.ศ.2529 เล่ม 7 ระบุความเป็นมาว่า เชื่อกันว่าปอเนาะเกิดขึ้นในประเทศอียิปต์ แล้วแพร่มาสู่เอเชียที่ประเทศมาเลเซียก่อน ต่อมาจึงแพร่เข้าสู่เส้นทางได้ของประเทศไทย ในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเริ่มที่ปัตตานีเป็นแห่งแรก แล้วขยายไปสู่ท้องถิ่นที่มีชาวไทยมุสลิมทั้งในภาคใต้และภาคกลาง ระบบของปอเนาะในหลายประเทศ เช่น ปากีสถาน อินเดีย แอฟริกา แต่เรียกชื่อต่างกัน เช่น ปากีสถานเรียกว่า "มาดีอรอซะ" เป็นชื่อที่เป็นทางการแปลว่า ที่เรียน ส่วนปอเนาะเป็นชื่อเรียกอย่างไม่เป็นทางการ

ปอเนาะเป็นองค์กรปิด (Closed System Organization) ไม่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าไปยุ่งเกี่ยวมากนัก การเข้มงวดกับบุคคลภายนอก และการสร้างรั้วรอบขอบชิด เป็นเพียงมาตรการในการควบคุมดูแลนักเรียน เพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ปัญหายาเสพติด การหนีเที่ยว การชู้สาว การลักขโมย ฯลฯ เพราะมีผู้เรียนหลากหลายกลุ่มอายุปะปนกัน ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ และคนชรา การเรียนการสอนจะแยกกันเด็ดขาดระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ผู้เรียนปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด การแต่งกายถูกต้องมีขีดตามหลักศาสนา

หลักสูตรที่ใช้สอนในปอเนาะได้แก่ วิชาหลักการศรัทธา เป็นวิชาที่สอนเกี่ยวกับการศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้า ศาสนทูต ศาสดา คัมภีร์ อัลกุรอาน วิชาหลักการปฏิบัติ หรือนิติศาสตร์อิสลาม เป็นวิชาที่สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติของมุสลิมในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติศาสนกิจ การใช้ชีวิตใน

สังคม วิชาหลักการพัฒนาจิตใจ เป็นวิชาที่สอนในเรื่องการขัดเกลาจิตใจให้บริสุทธิ์ เรื่องคุณธรรม จริยธรรมต่างๆ วิชาหลักภาษาอาหรับ เป็นวิชาที่ในเรื่องไวยากรณ์ภาษาอาหรับ การอ่าน พุด เขียน ภาษาอาหรับ

ครูผู้สอนมีเพียงโต๊ะครู ภรรยา และบุตร หรืออาจมีครูช่วยสอนบ้างในบางวิชา เน้นรูปแบบ การศึกษาตามอัธยาศัย หลักสูตรและตำราเรียนใช้ภาษาอาหรับ(มลายู) และภาษาอาหรับการเรียนใช้วิธี ท่องจำและเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เน้นการสอนแบบบรรยายตามหลักทฤษฎีนิรันดร์นิยม โดยมี ครูเป็นศูนย์กลาง ไม่มีการจัดชั้นเรียนที่ชัดเจน การวัดผลประเมินผลไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับ โต๊ะครูเป็นผู้ตัดสิน การจบหลักสูตรหรือออกจากปอเนาะ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้เรียน นักเรียนทุกคนเรียนฟรีไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ครูทุกคนจึงไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็น การทำงานเพื่อตอบแทนเพราะผู้เป็นเจ้าของ (ผลบุญ)

การดำรงอยู่ของปอเนาะ ขึ้นอยู่กับความเลื่อมใสศรัทธาของผู้ปกครองนักเรียน ฉะนั้นเมื่อ โต๊ะครูถึงแก่กรรม และไม่มีทายาทสืบต่อ หรือประชาชนเลื่อมใสความนิยม ก็จะล้มเลิกกิจการไปเอง จึงมักพบเห็นปอเนาะร้างมีปรากอยู่ทั่วไป ถึงแม้ระบบการศึกษาได้พัฒนาไปมากแล้วก็ตาม แต่ ผู้ปกครองบางส่วนยังคงนิยมส่งบุตรหลานที่จบการศึกษาภาคบังคับไปเข้าเรียนที่ปอเนาะ เพื่อศึกษา ต่อทางด้านศาสนา

ปอเนาะที่ผ่านการแปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้รับการพัฒนามา เป็นลำดับ กระทั่งปัจจุบัน การบริหารและการดำเนินงานของโรงเรียนเป็น ไปอย่างมีระบบ บุคลากรได้รับการพัฒนาอบรม อาคารสถานที่มั่นคงถาวร

ในด้านหลักสูตร ได้นำเอาหลักสูตรสามัญศึกษาของโรงเรียนมัธยมต้น และมัธยมปลาย มาใช้อย่างเต็มรูปแบบ ส่วนหลักสูตรศาสนาอิสลามได้แบ่งชั้นเรียนเป็น 10 ชั้นปี ได้แก่ หลักสูตร อิสลามศึกษาตอนต้น - อิบติดาอียะฮ์ ปีที่ 1-4 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง - มุตาวัชชีเตอะฮ์ ปีที่ 5-7 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย - ซานาอียะฮ์ ปีที่ 8-10

ครูผู้สอน มีทั้งครูที่สอนวิชาสามัญและครูสอนศาสนา เรียกว่า อูstadzah ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ด้านศาสนาที่จบการศึกษาทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ แต่ละฝ่ายจะทำหน้าที่สอนในส่วน วิชาที่ได้รับมอบหมายโดยจะมีครูหัวหน้าวิชาการ 2 คน คือวิชาการศาสนาและวิชาการสามัญเป็น ผู้ดูแลเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการ ใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีห้องเรียน อาคารที่มั่นคงถาวร มีการจัดกิจกรรมนักเรียน อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการบริหารจัดการก็เป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยจะมีผู้บริหารหลายคน ได้แก่ ผู้รับ ใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ มีการกำหนดโครงการสร้างการบริหาร มีการแบ่งฝ่ายงานต่างๆ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

ถึงแม้ปัจจุบัน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาหลายแห่งสามารถจัดการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีการบริหารจัดการอย่างมีระบบ เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานราชการและชุมชน แต่ก็ยังมีอีกหลายโรงเรียนอีกเช่นกัน ที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากปัญหา ดังนี้

1. ระบบการบริหารจัดการ ต้องยอมรับว่าการบริหารจัดการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางส่วนยังไม่เป็นมืออาชีพ การบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร การกระจายอำนาจในการตัดสินใจยังมีน้อย ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา

2. บุคลากร บางส่วนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งวิทยาศาสตร์และวิชาสามัญ ทำให้บางครั้งเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ด้านขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่และสวัสดิการของครูผู้สอน ยังไม่เป็นที่พอใจมากนัก เพราะ โรงเรียนบางแห่งมีข้อจำกัดและขาดงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถสนองตอบความต้องการของครูได้

3. มีงบประมาณไม่เพียงพอ ที่จะใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโรงเรียนส่วนมากแล้วยังต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน โดยเงินอุดหนุนที่ได้รับส่วนใหญ่จะใช้เป็นค่าจ้าง เงินเดือนของบุคลากรเกือบทั้งหมด และงบประมาณในส่วนที่เหลือไม่มากนักจะใช้ในการบริหารจัดการ แต่ยังคงขาดงบประมาณในส่วนของการสร้างอาคารเรียนและการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย

2. จากปอเนาะสู่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. (2548). ช่วงระยะเวลาจนถึงปัจจุบัน “ปอเนาะ” มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ โดยข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) เขตการศึกษา 2 ระบุว่า กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะ ออกมาเมื่อปี 2504 สารสำคัญคือ ให้ปอเนาะยื่นเรื่องขอขึ้นทะเบียนต่อทางราชการ

ต่อมาในปี 2508 รัฐบาลมีมติคณะรัฐมนตรีให้ปอเนาะที่ขึ้นทะเบียนแล้ว แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ให้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน ให้มีหลักสูตรการสอน มีชั้นเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ มีระยะจบการศึกษาที่แน่นอน และให้เปิดสอนวิชาสามัญด้วย ทางราชการจะช่วยเหลือส่งเสริมโดยการให้เงินอุดหนุน ส่งครูไปช่วยสอนวิชาสามัญ และผ่อนปรนในเรื่องคุณสมบัติบางประการของเจ้าของ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครูผู้สอน โดยไม่ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2497 อย่างเคร่งครัด

ปี 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติให้เร่งรัดปอเนาะที่ขึ้นทะเบียนแล้วทั้งหมด ให้มาขอแปรสภาพจากปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ให้เสร็จสิ้นภายใน 15 มิถุนายน 2514 ไม่นั้นให้ถือว่าปอเนาะนั้นล้มเลิกไป และหลังจากนั้นห้ามก่อตั้งปอเนาะขึ้นมาอีก หากจะตั้งต้องเปิดสอนในรูปแบบของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามเท่านั้น

ถึงปี 2514 มีปอเนาะจำนวนมากถึง 426 แห่ง มายื่นความจำนงขอแปรสภาพกับทางการ แต่บางแห่งที่เคยขึ้นทะเบียนด้วยความจำยอม เนื่องจากถูกบีบจากทางการ ถูกข่มขู่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่ยอมแปรสภาพ อีกบางส่วนยอมแปรสภาพจากปอเนาะไปสู่ระบบโรงเรียน แต่สอนเฉพาะวิชาศาสนาเท่านั้น ตามหลักสูตรและแผนการสอนที่โรงเรียนปอเนาะแห่งนั้นๆ กำหนดขึ้นเอง และนอกจากนี้ยังมีปอเนาะแห่งใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา

ในปี 2526 ชื่อโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามถูกรัฐบาลเปลี่ยนเป็น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อสอดคล้องตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และออกระเบียบการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนๆ ที่สอนวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนาอิสลาม ฉบับแก้ไขครั้งที่ล่าสุดออกมาเมื่อ 2545 ให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนที่ได้มาตรฐานตามมาตรา 15 (1) 100 เปอร์เซ็นต์เต็ม ส่วนโรงเรียนที่อยู่ในระยะเตรียมความพร้อม และโรงเรียนที่เพิ่งจดทะเบียนหลังวันออกระเบียบให้เงินอุดหนุน 60 เปอร์เซ็นต์ แต่สำหรับโรงเรียนที่สอนเฉพาะวิชาศาสนา จะไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ปอเนาะที่ผ่านการแปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับ กระทั่งปัจจุบัน การบริหารและการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ บุคลากรได้รับการพัฒนาอบรม อาคารสถานที่มั่นคงถาวร

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

อับดุลลาตีฟ การ์ (2550) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี ผลซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาระดับการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวปฏิรูปการศึกษา ของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำแผนการเรียนการสอน การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอิสลามศึกษา ตามตัวแปร วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มวิชาที่สอน และการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

ครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษา จำนวน 313 คน จากประชากรทั้งสิ้น 1,440 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการทดสอบที และค่าการทดสอบเอฟ

การวิจัยพบว่า 1) ระดับการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี ในภาพรวมและรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูอิสลามศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา วุฒิกู ประสิทธิภาพการสอนอิสลามศึกษา กลุ่มวิชาที่สอน และการอบรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าครูอิสลามศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นครูอิสลามศึกษาที่สอนในกลุ่มวิชาแตกต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการทำแผนการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตามสภาพจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) สภาพปัญหา ความต้องการและข้อเสนอแนะของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเขียนแผนการสอน การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และการวัดประเมินตามสภาพจริง กอปรกับมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณบริหารโรงเรียนที่ไม่เพียงพอ ครูจึงต้องการและเสนอแนะให้ทางรัฐบาลช่วยเหลือในเรื่องงบประมาณมากเป็นที่สุด รองลงมาครูอิสลามศึกษาต้องการให้มีการอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

นินาวาลย์ ปานากาเซ็งแมงกาจิ (2550) ได้กล่าวไว้ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการจัดการศึกษา และเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 103 โรงเรียน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบบแบ่งชั้น เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนร้อยละ 100 วิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบโดยวิธีเชิงสำรวจ

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สร้างขึ้นจากองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มตัวแปรที่มีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนให้มีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบที่เกิดจาก (1) การสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของโรงเรียน จำนวน

5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับผู้บริหารมืออาชีพ การบริหารต้นทุน การบริหารบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลและการพัฒนาภาพลักษณ์สถานศึกษา (2) การสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามวิถีอิสลามอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นและสากล การจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างสันติสุข ครูและบุคลากรสายสนับสนุนการสอนมืออาชีพ การดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล (3) การสร้างความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและสากล จำนวน 1 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทุกองค์ประกอบข้างต้นเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกขนาดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

สะการิยา แวโชะ (2549) ได้มีการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวโน้มการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ.2548-2558 การวิจัยครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ. 2548-2558 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 20 คน การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 3 รอบ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า

1. วิสัยทัศน์การบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เน้นภาษาอาหรับ ภาษามลายู และภาษาอังกฤษ พร้อมให้ความสำคัญกับภาษาไทยที่ภาษาประจำชาติ มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่คุณธรรม ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และจัดการศึกษาที่หลากหลาย

2. เป้าหมายการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพ พร้อมกับส่งเสริมสมานฉันท์ “เข้าถึง เข้าใจ และพัฒนา” และสำนึกในความเป็นปราชญ์ที่มีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ

3. ภารกิจการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้ คือ

1) บริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ โดยจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรมในทุกกลุ่มสาระอย่างมีเอกลักษณ์ เร่งพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

2) บริหารงานบุคคลที่มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมกับดำเนินการทางวินัยอย่างเคร่งครัดโดยอิสระของโรงเรียน ภายใต้กฎเกณฑ์ของรัฐ มีครูเพียงพอ และผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

3) บริหารงานการเงินด้วยแผนพัฒนาคุณภาพเชิงกลยุทธ์เพื่อการพัฒนา โดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินครอบคลุมครูสอนวิชาศาสนาและครูสอนวิชาสามัญ พร้อมกับระบบการตรวจสอบที่รัดกุมจากรัฐ ต้องให้ครูได้รับเงินเดือนตรงตามวุฒิ และสิทธิอื่นๆ ตามกฎหมาย

และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป จัดบริการสาธารณูปโภค เช่น บริการน้ำดื่มที่สะอาด ห้องน้ำ ห้องส้วมที่ถูกต้องสุขอนามัย บริการอาหารกลางวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียนอย่างเหมาะสม และมีแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพ

4. โครงสร้างการบริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรปรับปรุงระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีกลุ่มงานหลัก คือ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนสามัญ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และกลุ่มงานบริหารทั่วไป พร้อมกับปรับโครงสร้างการบริหารงานการศึกษาเอกชนทั้งระบบอย่างเหมาะสม บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม โดยส่วนกลางให้จัดตั้งศูนย์บริหารการศึกษาอิสลาม ที่มีสำนักจุฬาราชมนตรีคณะกรรมการกลางอิสลาม ศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (ส.ช.) อยู่ในโครงสร้างการบริหาร หรือมีองค์กรหลักที่ดูแลการศึกษาเอกชนทั้งระบบ คือ กองสามัญศึกษา และกองอิสลามศึกษา ที่ดูแลควบคุมศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และสถาบันศึกษาปอเนาะ สำหรับส่วนภูมิภาคมีสำนักตรวจราชการที่มี ส.ช. ประจำเขตตรวจราชการ ควบคุมศูนย์ประสานงานการบริหารการศึกษาเอกชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเขตพื้นที่การศึกษาที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีกระจายอำนาจการบริหาร พร้อมกับให้บทบาทกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือมีองค์กรกลางทำหน้าที่บริหารงานวิชาการ งบประมาณบุคลากร และงานบริหารทั่วไป โดยให้โรงเรียนมีหน้าที่ในด้านการจัดการเรียนการสอน

มุฮัมมัดอิลมี อุซัน. (2549). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับทักษะการ

บริหารงาน ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และความสัมพันธระหว่างทักษะการบริหารงานกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของครู (2) ค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์และสร้างสมการพยากรณ์การปฏิบัติงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี โดยใช้ทักษะการบริหารงานเป็นตัวพยากรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี จำนวน 434 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารตามแนวความคิดของแกทซ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.965 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกระบวนการ PDCA มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.961 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สร้างสมการพยากรณ์และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของครู โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทักษะด้านความคิดรวบยอดและทักษะด้านเทคนิคอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก

2. ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของครู โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูงถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

4. ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารทักษะด้านเทคนิคและด้านมนุษยสัมพันธ์ สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานีได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .901 มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ ร้อยละ 81.2 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ .108 โดยสร้างสมการพยากรณ์การ

ปฏิบัติงานตามกระบวนการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานีในรูปแบบแผนดิบได้ ดังนี้ $Y = 0.07843 + 0.877(X_3) + 0.416(X_2)$

สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย คือ ควรจัดให้มีโปรแกรมการพัฒนาผู้บริหารด้านการใช้เทคนิคหรือกลยุทธ์ในการบริหารงานตามกระบวนการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารวมทั้งวิธีการจูงใจซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญในมิติของมนุษยสัมพันธ์

บทสรุปในกรอบแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

1) แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามทัศนะอิสลาม

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถานที่มุสลิมประกอบศาสนกิจด้านการแสวงหาความรู้ทางศาสนา และฝึกอบรมจริยธรรม และยังเป็นศูนย์ร่วมศรัทธาของมวลมุสลิม (มัรวาน สะมะอูน, 2524: 2) เป็นศูนย์รวมในการทำกิจกรรมต่างๆ (เสาวนีย์ จิตต์หวมวด, 2527 : 3-4) ชีวิตของมุสลิมมีความผูกพันกับมัศยิดและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพราะมีความสำคัญต่อชีวิตมุสลิมเป็นอันดับตั้งแต่เกิดมาจนถึงขั้นบันปลายของชีวิต ดังนั้นจึงเป็นสัญลักษณ์คู่กันกับศาสนาอิสลาม โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต้องจดทะเบียนและต้องมีผู้บริหารหรือคณะกรรมการบริหารโรงเรียนตามกฎหมายไทย ซึ่งมีหน้าที่ในบริหารจัดการ ในการดำเนินสถานศึกษา ในกิจการและทรัพย์สินของโรงเรียน และมีฐานะเป็นนิติบุคคล แต่ละโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จะมีผู้บริหารงานหรือหัวหน้า (มุเคร์หรืออิหม่าม)

2) แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารงานหรือหัวหน้า (มุเคร์หรืออิหม่าม)

อัลญะฮ์ดี (1400 ฮ.ศ. : 15) กล่าวว่า อิมามะฮ์ คือ มุเคร์หรืออิหม่าม ที่สมบูรณ์ ที่รับผิดชอบในเรื่องทั่วไป โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลกนี้และศาสนา และอิบนุ คอลดูน (1996 ค.ศ. : 185) กล่าวว่า มุเคร์หรืออิหม่ามโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการศาสนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชาติทั้งโลกนี้และโลกหน้า และหากเป็นกิจการบริหารโรงเรียน ก็จะต้องเป็นไปเพื่อศาสนา มีผลตอบแทนในโลกหน้าด้วยเช่นกัน แท้จริงมุเคร์หรืออิหม่าม นั้น คือผู้พิทักษ์รักษาศาสนาและบริหารศาสนกิจ เป็นคนที่ชาวบ้านยกย่องนับถือว่าเป็นคนมีศีลธรรม มีความรู้ในการประกอบพิธีกรรมทางอิสลาม (พัทยา สายหู, 2510: 81) และหน้าที่ประจำของมุเคร์หรืออิหม่าม คือ การแนะนำสั่งสอนมุสลิมให้ดำเนินตามวิถีของอิสลาม (เจ๊ะมุฮัมมัดสิน เจ๊ะอูมา, 2545: 3) การที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทำหน้าที่บริการแก่สังคมหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้นำของโรงเรียน คือมุเคร์หรืออิหม่ามและคณะกรรมการ (เสาวนีย์ จิตต์หวมวด, 2527: 7) ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างการบริหารงานสำคัญและจำเป็นในการดำเนินงานของโรงเรียน (อังคณา บุญสิทธิ, 2525: 22)

3) การบริหารจัดการการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน

วิถีแห่งการดำเนินชีวิตของมุสลิมในโลกนี้ เพื่อความสงบสุขอันนิรันดร์ในโลก อะคีเราะฮ์ (โลกหน้า) ซึ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในสังคม ตั้งแต่สังคมครอบครัว จนกระทั่งสังคมแห่งอุมมะฮ์ (ประชาชาติ) การที่จะอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนนำหรือองค์กรที่ทรงอิทธิพลและมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ สร้างสังคมที่มีความเข้มแข็ง มีความสมบูรณ์ทั้งจิตวิญญาณและทางกายภาพ เพื่อนำพาชุมชนนั้นไปสู่ความสำเร็จ

ขณะเดียวกันต้องตระหนักในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากชุมชน เมื่อพบเห็นสิ่งที่ไม่ดี ต้องตักเตือนด้วยหะดีษของท่านบีที่กล่าวว่า “ใครก็ตามในบรรดาพวกเจ้าที่เห็นสิ่งชั่วร้าย เขาผู้นั้นจงห้ามปรามด้วยมือของเขา หากไม่มีความสามารถจงห้ามปรามด้วยลิ้นของเขา และหากไม่มีความสามารถจงตักเตือนด้วยใจและนั่นคือผู้ที่มียอฮาม่า (ความศรัทธา) ที่อ่อนแอที่สุด” (บันทึกโดย Muslim, ม.ป.ป.: 1/106) และต้องให้ความสำคัญนับถือแก่ยอฮาม่า

ดั่งหะดีษของท่านบี “ผู้ใดเชื่อฟังต่อข้า (รอซูล) แท้จริงผู้นั้นได้เชื่อฟังต่ออัลลอฮ์ และผู้ใดทรยศต่อข้า (รอซูล) แท้จริงผู้นั้นได้เชื่อฟังต่ออัลลอฮ์เช่นกัน และผู้ใดเชื่อฟังต่อผู้นำของข้า (รอซูล) แท้จริงผู้นั้นได้เชื่อฟังต่อข้า (รอซูล) และผู้ใดทรยศต่อผู้นำของข้า (รอซูล) แท้จริงผู้นั้นได้ทรยศต่อข้า (รอซูล)” (อัลบุคอรีย์, 1997: 4587) เพื่อใกล้เคียงโดยใช้วิถีปัญญาและไม่ขัดแย้งหลักความเชื่อ สำหรับสังคมมุสลิมแล้วบุคคลที่มีความเหมาะสมที่สุด คือ ผู้บริหารงานหรือหัวหน้า (มุคฺรฺหรือยอฮาม่า) ที่จะบริหารจัดการการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม

4) บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงาน ในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน

การศึกษาบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย โรงเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ เป็นการดำเนินการในการป้องกันเยาวชนจากบุหรี่ ซึ่งเป็นสิ่งเสพติดที่เป็นจุดเริ่มต้นของยาเสพติดร้ายแรงอื่นๆ เยาวชนจะใช้เวลาส่วนใหญ่ 3 ใน 4 ของแต่ละวันที่โรงเรียนแนวโน้มนั้นที่เยาวชนคนใดคนหนึ่งจะตัดสินใจสูบบุหรี่หรือไม่นั้น จึงเกิดขึ้นที่โรงเรียน

สรุปได้ว่า รายงานของสำนักงานแพทยฯใหญ่ของสหรัฐอเมริกาปี 2537 ระบุว่า นโยบายปลอดบุหรี่ในโรงเรียนสามารถลดจำนวนการเสพติดบุหรี่ของเยาวชนได้ ดังนั้น หากจะป้องกันไม่ให้เยาวชนติดยาเสพติด รวมทั้งพฤติกรรมเสี่ยงอื่น มาตรการที่สำคัญที่สุด คือ การป้องกันไม่ให้เยาวชนเสพติดบุหรี่จะสำเร็จได้ต้องป้องกันเยาวชนไม่ให้ติดบุหรี่ (ประกิจ วาทีสาธกกิจ, 2548)

ในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แม้จะมีการกำหนดให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่ 100% แล้วก็ตาม หนทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหา คือ การร่วมกันสร้างวัฒนธรรมที่ส่งเสริมให้เยาวชนไม่สูบบุหรี่ ซึ่งสิ่งที่เป็นบทบาทโดยตรงของโรงเรียน โดยเฉพาะบทบาทของบริหารโรงเรียนตามบริบทความเชื่อทางศาสนาอิสลาม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ได้เลือกใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ซึ่งข้อมูลทุติยภูมิเป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) ได้แก่ หนังสือ เอกสารทางวิชาการ ตำรา รายงาน วิทยานิพนธ์ คุษฎีนิพนธ์ และข้อมูลปฐมภูมิที่จากการสำรวจตัวอย่าง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ลักษณะและสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย คือ โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 12 โรงเรียนในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด ปัตตานี ยะลา โดยที่ลักษณะทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา จะคัดเลือกโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียน จำนวนตั้งแต่ 1,500-2,000 คน ขึ้นไป โดยที่จากการศึกษาวิจัยโครงการนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายออกได้ 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง โรงเรียนดังกล่าว มีรายชื่อดังต่อไปนี้

- 1.1 โรงเรียนศาสนูปถัมภ์
- 1.2 โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ
- 1.3 โรงเรียนอัสตริกียะห์อิสลามียะห์

2. กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่นอกอำเภอเมือง โรงเรียนดังกล่าว มีรายชื่อดังต่อไปนี้

- 2.1 โรงเรียนมูลนิธิอาชีสสถาน
- 2.2 โรงเรียนสาขานูริอิสลามวิทยา
- 2.3 โรงเรียนดำรงวิทยา อ.บันนังสตา จ.ยะลา
- 2.4 โรงเรียนพัฒนาอิสลามวิทยา
- 2.5 โรงเรียนนุรุคดิน
- 2.6 โรงเรียนคารุสสลาม

2.7 โรงเรียนลำไพลสันติวิทย์

2.8 โรงเรียนรุ่งโรจน์วิทยา

2.9 โรงเรียนสมบูรณศาสตร์ นาทวี

ซึ่งการแยกกลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็น 2 กลุ่มในเบื้องต้น เนื่องจากจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย พบว่ารูปแบบวิธีการในการดำเนินงานเพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนใน 2 แบบ แตกต่างกันในบางประการ ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดในบทที่ 4 นอกจากนี้ ยังมีส่วนรายละเอียดอื่นๆ ที่มีผลต่อการวิเคราะห์นโยบายการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา กับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กับรูปแบบการบริหารจัดการในการควบคุมการ ปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จากการใช้นโยบายการควบคุมการบริโภคยาสูบ โครงการวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นเชิงลึก โดยใช้แบบสอบถามที่ออกแบบมาสำหรับการสัมภาษณ์และสนทนา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นการพูดคุย นอกจากนี้โครงการฯ ได้มีการบันทึกเสียง การบันทึกประเด็นการพูดคุยลงในกระดาษฟลิปชาร์ต และการถ่ายภาพในกระบวนการพูดคุยดังกล่าว

3) ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานด้านบริหารและจัดการเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน

ข้อมูลลักษณะการดำเนินงานด้านบริหารและจัดการเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานใน โรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน ใช้กระบวนการและวิธีเดียวกันกับการหาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา กับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน วิธีการดังกล่าว คือ การสนทนากลุ่มย่อย การบันทึกเสียงระหว่างการสนทนา และการถ่ายภาพ การเก็บข้อมูลระหว่างสนทนาโดยการบันทึกลงกระดาษฟลิปชาร์ต เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนาสามารถแลกเปลี่ยนประเด็นอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในระหว่างการพูดคุย

4) ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกเหนือจากข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา กับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานด้านบริหารและจัดการเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนแล้ว หากมีข้อมูลอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องการบริหารจัดการและแนวทางในการควบคุมการบริโภคยาสูบอันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัย ทางโครงการ ฯ จะได้นำมาเพิ่มเติมเพื่อให้เนื้อหา ข้อมูลงานวิจัยมีความคมชัดมากขึ้น เช่น ข้อมูลบริบทแวดล้อมของพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ ข้อมูล แนวคิด รูปแบบการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาสูบ ยาเสพติดในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยมีตัวแทนนักเรียน ตัวแทนจากสถานักเรียน ตัวแทนสภารักเรียน ซึ่งการให้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังกล่าว จะช่วยให้ข้อมูลด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ โครงการวิจัยเรื่องนี้ได้ให้ความสำคัญแก่ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยหรือบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบในการดำเนินงานวิจัยอีกด้วย

ประชากรที่ศึกษาหรือกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นผู้บริหารหรือคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาโรงเรียนละไม่น้อยกว่า 7 คนต่อโรงเรียน จำนวน 214 คน ที่มีขนาดจำนวนนักศึกษาในโรงเรียนตั้งแต่จำนวน 1,500-2,000 คนขึ้นไป ในแต่ละจังหวัดที่อยู่ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสงขลา ซึ่งทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้จังหวัดละ 3 โรงเรียน ได้ทั้งหมด 12 โรงเรียน ดังรายชื่อโรงเรียนที่ได้มีการนำเสนอในเนื้อหาขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยที่ผ่านมา

ทั้งนี้ จากการดำเนินการวิจัยพบว่า ในบางโรงเรียนได้มีผู้บริหารและตัวแทนครูเข้าร่วมการสนทนากลุ่มย่อยจำนวนมากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญในการระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางโรงเรียนมีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาสูบอย่างบูรณาการและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ฉะนั้นจึงเป็นโอกาสอันดีที่บุคลากรจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นด้านการทำงาน และนโยบายของโรงเรียน และโรงเรียนอื่นๆ ที่คณะวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บ

ข้อมูลแล้ว ซึ่งผลจากการร่วมระดมความคิดดังกล่าวจะส่งผลให้ข้อมูลมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และมีการนำข้อมูลที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนในการประชุมกลุ่มย่อยไปประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบในอนาคตต่อไป

นอกจากนี้ ปัญหาและอุปสรรคจากการลงพื้นที่เพื่อใช้วิธีการสนทนาในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางโรงเรียน ไม่สามารถเข้าร่วมการสนทนากลุ่มย่อยตามจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น อยู่ในช่วงระยะเวลาที่โรงเรียนมีกิจกรรมที่สำคัญประจำภาคการศึกษา เช่น กีฬาสี อยู่ในช่วงที่ผู้บริหาร ครูในโรงเรียนไปอบรมนอกสถานที่ นอกจากนี้ บางโรงเรียนกำลังอยู่ในช่วงระยะเวลาการสอบประจำภาคการศึกษา ส่งผลให้การสนทนากลุ่มย่อยไม่สามารถพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายผู้บริหารตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ แต่คณะผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการ โดยทำให้ผู้บริหารที่มีความรับผิดชอบด้านนโยบายการดูแลนักเรียนและการกำหนดนโยบายด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบโดยตรงร่วมพูดคุย พร้อมกับนำเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลการบริโภคยาสูบมาใช้ประกอบการให้ข้อมูล ซึ่งสามารถทำให้ข้อมูลที่ต้องการมีความชัดเจนในระดับหนึ่ง

กระบวนการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนากับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงาน ในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบทุติยภูมิ (Secondary data) และแบบปฐมภูมิ (Primary data) ดังนี้ คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จะเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสาร

จากการดำเนินงานวิจัยโครงการบทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสาร สิ่งพิมพ์และรายงานที่ เกี่ยวข้องและหน่วยงานของภาคเอกชนและส่วนราชการต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนเอกสารด้านงานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้องกับยาสูบ เอกสารเชิงนโยบายในการควบคุมการบริโภคยาสูบ ที่จัดทำโดยองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าเอกสาร บทความด้านอิสลามกับหลักการในบริบทศาสนาที่เป็นภาษาไทยยังพบน้อยมาก คณะผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการนำบทความทางศาสนาที่มีผู้รู้ด้านศาสนาอิสลามได้กล่าวไว้เกี่ยวกับยาสูบ ทั้งที่เขียนประเด็นเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างชัดเจน และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับยาสูบ เช่น เรื่องยาเสพติด และทำการแปล พร้อมทั้งนำโองการด้านศาสนา ทั้งจากคำภีร์อัลกุรอาน และฮาดิษ(วจนะท่านศาสดามุฮัมมัด ซ.ล.) มาใช้ในการอ้างอิงด้านเอกสาร ประกอบกับคณะผู้วิจัยมีผู้รู้ด้านศาสนาเป็นผู้ร่วมวิจัยจึงได้ใช้วิธีการเขียนบทความด้านศาสนา

เกี่ยวกับยาสูบ โดยอ้างอิงหลักการศาสนาอิสลามมาประกอบและการแปลบทความต่างๆ จากภาษาอาหรับ ภาษามลายู ซึ่งสามารถช่วยได้เป็นอย่างมากในเรื่องการอ้างอิงด้านเอกสาร

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการสำรวจ เก็บรวบรวมสภาพพื้นที่และภาวะการณ์

จะเก็บรวบรวม โดยการสำรวจเก็บรวบรวมสภาพพื้นที่และภาวะการณ์บริหารและจัดการ ณ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา 12 โรงเรียน ใน 4 จังหวัด ตลอดจนสอบถามและสัมภาษณ์การดำเนินการบริหารและจัดการ ปัญหาและอุปสรรคการของบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนากับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน พื้นที่ศึกษาดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1) จังหวัดปัตตานี จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่

- 1.1 โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
- 1.2 โรงเรียนมูลนิธิอาซิสถาน ตั้งอยู่ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
- 1.3 โรงเรียนสาขามุสลิมวิทยา ตั้งอยู่ในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

2) จังหวัดยะลา จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่

- 2.1 โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดยะลา
- 2.2 โรงเรียนพัฒนาอิสลามวิทยา ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดยะลา
- 2.3 โรงเรียนดำรงวิทยา ตั้งอยู่ในอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

3) จังหวัดนราธิวาส จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่

- 3.1 โรงเรียนอัสตักียะห์อิสลามียะห์ อยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- 3.2 โรงเรียนนุรุดดีน ตั้งอยู่ในอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
- 3.3 โรงเรียนดารุสสลาม ตั้งอยู่ในอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

4) จังหวัดสงขลา จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่

- 4.1 โรงเรียนลำไพลสันติวิทย์ ตั้งอยู่ในอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา
- 4.2 โรงเรียนรุ่งโรจน์วิทยา ตั้งอยู่ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
- 4.3 โรงเรียนสมบูรณศาสน์ ตั้งอยู่ในอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

ทั้งนี้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสำรวจสภาพพื้นที่และภาวะการณ์บริหารและจัดการ ณ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา 12 โรงเรียน ใน 4 จังหวัด โดยใช้วิธีการสอบถามและสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับการดำเนินการบริหารและจัดการ ปัญหาและอุปสรรคการของบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนากับรูปแบบการบริหารจัดการ หรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนพื้นที่ศึกษา

พบว่า วิธีการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อเก็บข้อมูลผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเกี่ยวกับนโยบายการบริโภคนโยบายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่เป้าหมายนั้น เป็นวิธีการหนึ่งในการนำมาซึ่งข้อมูลเชิงลึก เนื่องจากผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลในระดับลึกทั้งจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการนำนโยบายของโรงเรียนไปปฏิบัติเพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบ และเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างการมีส่วนร่วมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนในระดับหนึ่ง

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายมีข้อสังเกต และเสนอแนะเพื่อปรับระเบียบวิธีวิจัย และสร้างเครื่องมือให้มีความเหมาะสม เพื่อสัมฤทธิ์ผลในของงานวิจัยในโครงการที่เกี่ยวข้องในครั้งต่อไป ควรเพิ่มกลุ่มเป้าหมายตัวแทนนักเรียน ตัวแทนสถานักเรียน สารวัตรนักเรียนที่ทำหน้าที่ในการนำนโยบายเกี่ยวกับการใช้ยาสูบและยาเสพติด เนื่องจากกลุ่มนักเรียนดังกล่าวนี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงในการนำนโยบายด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบทั้งในและนอกโรงเรียน และหากพิจารณาแล้วจะพบว่านักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีความใกล้ชิดเพื่อนักเรียนอันสามารถทราบข้อมูล ผลจากการนำนโยบายด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบไปใช้ ซึ่งกฎระเบียบบางประการอาจต้องมีการปรับแก้เพื่อให้มีความเหมาะสม และเท่าทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

นอกจากนี้ ตัวแทนจากชุมชน ตัวแทนผู้ประกอบการ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความสำคัญที่สามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับผลที่ใช้ด้านนโยบายการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนฯ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและใกล้ชิดโดยตรงกับนักเรียนซึ่งเป็นลูกหลานของตน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะสามารถนำมาประมวลเพื่อวิเคราะห์ผลที่ได้จากการใช้นโยบาย และการปรับใช้นโยบายการควบคุมการบริโภคยาสูบให้เหมาะสมต่อไป และเป็นการสร้างความร่วมมือในการร่วมสร้างสภาพแวดล้อม บรรยากาศในการควบคุมการบริโภคยาสูบทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างเป็นระบบต่อไป

ในส่วนวิธีการสนทนากลุ่มย่อยเชิงลึก คณะผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าควรมีการใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ คือ ครูผู้ทำหน้าที่ในฝ่ายกิจการนักเรียน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการดูแลด้านวินัยของนักเรียน และอาจมีการแยกการสนทนาออกจากกลุ่มผู้บริหาร เนื่องจากในบางโรงเรียน ครูผู้ปฏิบัติงานมีความเกรงใจ และมาสะดวกที่จะแลกเปลี่ยนและเสนอความคิดเห็นต่อหน้าผู้บริหาร การแยกกลุ่มเพื่อสนทนากลุ่มย่อยจึงน่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมมากกว่าในการนำมาซึ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

เครื่องมือการวิจัย

ใช้การสัมภาษณ์แบบการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตัวแทนจากคณะผู้บริหารโรงเรียนเพื่อศึกษาข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็นและระดมความคิดเพื่อให้ทราบถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา กับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน

วิจัยเรื่องนี้ได้ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มเป้าหมาย และมีการใช้เครื่องอัดเสียงบันทึกการสนทนาและคณะผู้วิจัยได้เพิ่มเติมกระบวนการการบันทึกการสนทนาลงกระดาษฟลิปชาร์ต การถ่ายภาพบรรยากาศในการสนทนาและบริบทของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมเพื่อเข้ามาประกอบในการวิเคราะห์สังเคราะห์

จากการใช้เครื่องมือดังกล่าว พบว่า วิธีการที่กล่าวมาแล้วเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการได้มาซึ่งข้อมูล เนื่องจากมีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง มีความเหมาะสมกับงานวิจัย แต่จากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า จะมีการเพิ่มเติมในส่วนกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความชัดเจน และครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยมากขึ้น เช่น กลุ่มสถานักเรียน สารวัตรนักเรียน ดังที่ได้มีการกล่าวเพิ่มเติมในเนื้อหาที่ผ่านมา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภายในหรือความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยมหรืออุดมการณ์ของบุคคล(ผู้บริหารหรือคณะบริหารโรงเรียน) ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเชิงลึก (Indepth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) รวมทั้งวิธีการถามที่เรียกว่า Snow Ball และการตะล่อมกล่อมเกลา (Probe) เป็นต้น อีกทั้งการวิเคราะห์เอกสารและใช้แนวคิดและทฤษฎีทางสังคม คือ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่เป็นเครื่องมือนำทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากโดยเน้นความสำคัญของความรู้สึกนึกคิดของบุคคล(Phenomenological)จากการลงพื้นที่ภาคสนาม ผู้วิจัยใช้ระบบบันทึกเทปการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้บริหารหรือคณะบริหารโรงเรียนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ และถอดความเนื้อหาจากเทป พร้อมทั้งการบันทึกข้อมูลระหว่างการสนทนากลุ่มย่อยด้วยวิธีการเขียนลงกระดาษฟลิปชาร์ต เพื่อให้สร้างบรรยากาศให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านมีส่วนร่วมในการสนทนา รวมทั้งเป็นการร่วมตรวจสอบเนื้อหา ข้อมูลที่ได้มีการพูดคุยร่วมกัน ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการถ่ายภาพบริบทของพื้นที่และบรรยากาศการสนทนา ประกอบการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วม

และไม่มีส่วนร่วมประกอบกันด้วย โดยได้ใช้แบบเครื่องมือการสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้ว ที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือถึงคณะผู้บริหารกับโรงเรียนทุกโรงเรียน เพื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากทางโครงการวิจัย
2. นัดหมาย วัน เวลา กับคณะผู้บริหารกับโรงเรียนทุกโรงเรียน เพื่อจะทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
3. นำบทสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 12 พื้นที่ เพื่อทำการประมวลผลและวิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

จะอาศัยวิธีการอุปมาน (Induction) หรือการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความละเอียดอ่อน โดยเน้นการศึกษาภาพรวมและบริบทของปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างรอบด้านและเจาะลึกตลอดจนเน้นปรากฏการณ์ทางสังคม ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์โดย Content analysis เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาและรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ทั้งนี้ จากการดำเนินงานโครงการวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์งานโดย Content analysis เพื่อให้สามารถนำบริบท ข้อมูลของชุมชน พื้นที่ที่ศึกษา และปรากฏการณ์ที่คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่มาใช้ประกอบในการวิเคราะห์ในงานวิจัยโดยการพรรณนา ทำให้ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างละเอียดรอบด้านมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยรวม การวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ได้ใช้วิธีการดำเนินงานวิจัยที่ครอบคลุมตามที่ได้กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยและได้มีการเพิ่มเติมระเบียบวิธีการวิจัยอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ เช่น การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การบันทึกลงกระดาษฟลิปชาร์ต การสัมภาษณ์ พูดคุยข้อมูลเพิ่มเติมจากกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ที่มีได้กำหนดไว้ในโครงการวิจัย เช่น ตัวแทนจากสถานักเรียน ครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการ ในบางโรงเรียนฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลในงานวิจัยเรื่องนี้มีครอบคลุมทุกด้าน และเกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายมากที่สุด

การสร้างและทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพให้ครอบคลุมตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะศึกษาตามโจทย์วิจัย
2. สร้างแบบเครื่องมือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพให้ครอบคลุมตัวเนื้อหาที่จะศึกษาตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย
3. ขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างขึ้นและได้รับการพิจารณาตรวจสอบขั้นต้นจากคณะบุคคลดังกล่าว
4. หาความถูกต้อง (Validity) โดยนำแบบเครื่องมือการสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาคณะกรรมการ เพื่อขอความเห็นชอบ พิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ไม่ต่ำกว่า 0.50 เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษา จำนวน 5 คน พิจารณาลงความเห็นและให้คะแนนซึ่งได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80 -1.00 จนสมบูรณ์ ดังนี้ (สุวริย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2546, หน้า 94)
 - +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้น เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
 - 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้น เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
 - 1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้น ไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้นแล้ว
5. เตรียมแบบเครื่องมือการสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้ว เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยประมวลผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยคณะผู้วิจัยเองได้ใช้วิธีการวิเคราะห์งานโดย Content analysis

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สำหรับการวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคนยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเนื้อหาของงานวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะองค์ประกอบทางด้านบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เข้าไปมีส่วนสนับสนุนงานการควบคุมการบริโภคนยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยกำหนดประเด็นในการศึกษา กล่าวคือ การศึกษาจะพิจารณาว่ากลไกทางการบริหารจัดการ ในเชิงรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคนยาสูบกับนักเรียน ตลอดจนแนวทางเพื่อการควบคุมการบริโภคนยาสูบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยได้มีผลต่อการปฏิบัติงานหรือการทำหน้าที่ในบทบาทของคณะผู้บริหาร โรงเรียน โดยประเมินสภาพการทำงานของคณะผู้บริหารโรงเรียนที่มีส่วนสนับสนุนงานการควบคุมการบริโภคนยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องในกรอบประเด็นกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีจำนวน 4 ข้อ ดังนี้ คือ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคนยาสูบกับนักเรียน 2) ศึกษาการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคนยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3) ศึกษาศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคนยาสูบของนักเรียน และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการควบคุมการบริโภคนยาสูบ

การนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเชิงลึก(In-depth Interview)หรือการศึกษาในลักษณะของการวิจัยภาคสนาม(Field Research)กับผู้ให้ข้อมูลหลัก(Key Informant)รวมทั้งวิธีการถามที่เรียกว่า Snow Ball และการตะล่อมกล่อมเกล่า(Probe)โดยใช้แนวการสัมภาษณ์ (Interview Guideline) ตลอดจนการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร โรงเรียน จะอาศัยวิธีการอุปมาน (Induction) หรือการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความละเอียดอ่อน โดยเน้นการศึกษาภาพรวมและบริบทของปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างรอบด้านและเจาะลึกตลอดจนเน้นปรากฏการณ์ทางสังคม

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล จากข้อมูลส่วนที่เป็นเอกสารและส่วนที่เป็นผลจากการวิจัยสนาม จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในเชิงเนื้อหา(Content Analysis) เกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(In-depth Interview) โดยการวิเคราะห์จะออกมาในรูปเชิงพรรณนา(Descriptive Analysis) เพื่อสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นในการการนำเสนอผลการวิจัยภาคสนามจะแบ่งการเสนอออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1. เป็นการอธิบายถึงสภาพทั่วไปของคณะผู้บริหารโรงเรียน

ส่วนที่ 2. เป็นการประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการนำเสนอผลการศึกษาในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอ โดยอาศัยประเด็นคำถามหลักจากที่ได้จากวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งเป็นประเด็นหลักสำหรับการศึกษาประกอบด้วย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1. ศึกษาบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน

วัตถุประสงค์ที่ 2. ศึกษาการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

วัตถุประสงค์ที่ 3. ศึกษาศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน

วัตถุประสงค์ที่ 4. ศึกษาแนวทางในการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคยาสูบ

ส่วนที่ 3. เป็นการสรุปความ

การอธิบายถึงสภาพทั่วไปของบทบาทคณะผู้บริหารโรงเรียน

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามในส่วนของการสัมภาษณ์คณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีจำนวน 214 คน โรงเรียนละไม่น้อยกว่า 7 คนต่อโรงเรียนที่มีขนาดจำนวนนักศึกษาในโรงเรียนตั้งแต่จำนวน 1,500-2,000 คนขึ้นไป ในแต่ละจังหวัดที่อยู่ในเขตจังหวัดปัตตานี , จังหวัดยะลา, จังหวัดนราธิวาส, และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ 1)อำเภอจะนะ 2)เทพา 3)นาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดละ 3 โรงเรียน ได้ทั้งหมดจำนวน 12 โรงเรียน จัดอยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถแบ่งโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายออกได้ 2 กลุ่ม ดังรายชื่อโรงเรียน ได้แก่

1. กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง โรงเรียนดังกล่าว มีรายชื่อดังต่อไปนี้

1.1 โรงเรียนศาสนูปถัมภ์	อำเภอเมือง	จังหวัดปัตตานี
1.2 โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ	อำเภอเมือง	จังหวัดยะลา
1.3 โรงเรียนพัฒนาอิสลามวิทยา	อำเภอเมือง	จังหวัดยะลา

- 1.4 โรงเรียนอัสตอร์กีเยห์อิสลามียะห์ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
2. กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่นอกอำเภอเมือง โรงเรียนดังกล่าว มีรายชื่อดังต่อไปนี้
2.1 โรงเรียนมุลนิธิอาชีสสถาน	อำเภอโคกโพธิ์	จังหวัดปัตตานี
2.2 โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา	อำเภอสายบุรี	จังหวัดปัตตานี
2.3 โรงเรียนดำรงวิทยา	อำเภอบึงนังสตา	จังหวัดยะลา
2.4 โรงเรียนนุรุคคีน	อำเภอตากใบ	จังหวัดนราธิวาส
2.5 โรงเรียนดารุสสลาม	อำเภอระแงะ	จังหวัดนราธิวาส
2.6 โรงเรียนท่าโพลันตีวิทย์	อำเภอเทพา	จังหวัดสงขลา
2.7 โรงเรียนรุ่งโรจน์วิทยา	อำเภอจะนะ	จังหวัดสงขลา
2.8 โรงเรียนสมบูรณศาสตร์	อำเภอนาทวี	จังหวัดสงขลา

คณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในระดับผู้บริหารของสถานศึกษา ซึ่งมีอยู่ 2 ระดับด้วย คือ 1)ระดับความเป็นเจ้าของ เรียกว่า เจ้าของโรงเรียน(มุคเร) และ2)ระดับคณะกรรมการบริหาร จะมีจำนวนคณะบุคคลระหว่าง 7-15 คนแตกต่างกันตามสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งทั้ง 2 ส่วนดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญต่อชื่อเสียง ความนิยม และการเจริญเติบโตของสถานศึกษา คณะผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และที่สำคัญเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องนับถือจากสังคมในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย ถึงจะได้รับการพิจารณาดำรงอยู่ในตำแหน่งดังกล่าวนี้ได้ คณะผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ที่พบมีอายุพอสมควร จะมีอายุ 30 ปีขึ้นไปส่วนน้อยที่จะมีอายุต่ำกว่า 30 ปี อีกทั้งยังปรากฏว่าส่วนใหญ่จะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่มีส่วนน้อยที่จะมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาเอก ด้านความสามารถในการใช้ภาษาไทยทั้งพูด การอ่าน และเขียน ตลอดจนการมีความรู้ความสามารถ ทักษะในทางการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ ยังอยู่ในระดับกลางๆ เป็นส่วนใหญ่ระดับสูงยังมีน้อยโรงเรียนเท่าที่ควร โดยเฉพาะความเข้าใจต่องานการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แต่ตัวคณะผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนเองจะเป็นผู้สนใจที่จะเรียนรู้และปรับตนเองให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จุดแข็งของคณะผู้บริหารโรงเรียนเป็นคนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานกับสถานศึกษา มีแนวคิดการทำงานแบบบูรณาการ ชุมชนหรือท้องถิ่นส่วนใหญ่ไว้วางใจให้มีความสำคัญและร่วมมือเป็นอย่างดี

หากศึกษาตัวคณะผู้บริหารโรงเรียน สรุปได้ว่า ตัวคณะผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญยิ่งกับสถานศึกษานั้นๆ ดังนั้น การพัฒนาคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตของผู้บริหารและมีวิธีการปฏิบัติงานที่เหมาะสม มีระบบ

ในการทำงานยังเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งต่อการพัฒนาตัวคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย โดยเฉพาะเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังได้รับการหนุนเสริมและให้ความสำคัญน้อยอยู่

การประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content Analysis) โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากที่ได้จากการสัมภาษณ์ คณะผู้บริหารโรงเรียนแบบเจาะลึก (Indepth Interview) โดยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 214 คน ตามกรอบวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1. ศึกษาบทบาทของคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน

ในการศึกษาถึงบทบาทของคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนนั้นมีบทบาทหน้าที่มากมายหลายอย่าง ในการที่จะช่วยให้สถานศึกษาหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและนักเรียนมีการเริ่มต้นชีวิตที่ดีไม่เกี่ยวข้องกับบุหรี่และสิ่งเสพติด ดังที่สุภชาติ ที่กล่าวไว้ว่า “การตั้งตนดี หมายถึง ความสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง” การทำให้นักเรียนและสถานศึกษาปลอดบุหรี่และสิ่งเสพติดนั้น นับเป็นบทบาทและหน้าที่สำคัญยิ่งของคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้วยความรับผิดชอบโดยมีความสนใจที่เป็นทั้ง ผู้ให้การศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำให้กำลังใจตลอดจนส่งเสริมและป้องกัน ในปัญหาดังกล่าวข้างต้นต่างๆ ที่คาดจะเกิดขึ้นและแก้ไข ตลอดจนเป็นผู้ควบคุม สอดส่องดูแลให้นักเรียนและสถานศึกษาให้ปลอดบุหรี่และสิ่งเสพติด ด้วยความพยายาม เอาใจใส่ยังไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับบุหรี่และสิ่งเสพติดทุกชนิด ฉะนั้นบทบาทหน้าที่ของคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควรคำนึงถึง ซึ่งการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้ดังนี้

1. บทบาทคณะผู้บริหาร โรงเรียนต่อการกิจ

บทบาทภารกิจของคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงาน ในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนที่กำหนดไว้ในระเบียบและคำสั่งสถานศึกษา เพื่อกำหนดบทบาทของคณะผู้บริหาร โรงเรียนเพื่อทำหน้าที่ กำกับ ดูแล การดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายความเป็นเลิศของสถานศึกษา ปรับปรุงประสิทธิภาพคณะผู้บริหาร โรงเรียนและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนการปรับปรุงบทบาทการบริหารจัดการของคณะผู้บริหาร โรงเรียน

เพื่อให้บทบาทและภารกิจของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีความชัดเจนและมีเอกภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถสรุปบทบาทคณะผู้บริหารโรงเรียนต่อภารกิจ ได้ดังนี้

1.1 ด้านการกำกับ มีการเร่งรัดการปฏิบัติงานตามนโยบายการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน ของส่วนงานอื่นๆ และประสานการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุม และปราบปรามบุหรี่และยาเสพติดทุกรูปแบบ

1.2 ด้านการรวบรวม กลั่นกรองและเสนอแนะการจัดทำแผนงาน กิจกรรม/โครงการ และการจัดตั้งงบประมาณของส่วนงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเกี่ยวกับระบบงานให้ตอบสนองกับนโยบายการป้องกัน ควบคุม และปราบปรามบุหรี่และยาเสพติด ตลอดจนการประสาน ติดตาม และประเมินผลให้การดำเนินกิจการดังกล่าวเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านการพัฒนาบุคลากรและพนักงานของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องบุหรี่ ยาเสพติด และจริยธรรม ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

1.4 ด้านการเสนอแนะเจ้าของสถานศึกษา(มุเดร์)ในการปรับปรุงประสิทธิภาพบุคลากรงานเกี่ยวกับเรื่องบุหรี่ ยาเสพติด และจริยธรรม

หากศึกษาบทบาทของคณะผู้บริหาร โรงเรียนต่อภารกิจที่กำหนดไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า คณะผู้บริหาร โรงเรียนและสถานศึกษา เป็นบุคคลและหน่วยงานองค์กร ที่มีบทบาทสำคัญในการประสานงาน กำกับ เร่งรัดการดำเนินงานของสถานศึกษากับงาน การควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนให้เป็นไปตามนโยบายเกี่ยวกับเรื่อง การป้องกัน ควบคุม และปราบปรามบุหรี่ ยาเสพติด และจริยธรรม ขณะเดียวกันก็มีบทบาทด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษากับงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องบุหรี่ ยาเสพติดและจริยธรรม กับส่วนงานฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ การสรรหาบุคลากรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สมควรรับผิดชอบและปฏิบัติงาน พัฒนาบุคลากรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบและปฏิบัติงานด้านเรื่องบุหรี่ ยาเสพติดและจริยธรรม เพื่อการป้องกัน ควบคุม และปราบปราม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ในการปฏิบัติงาน และมีวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาของแต่ละ โรงเรียน รวมทั้งมีการเสนอแนะผลการดำเนินงานที่มีปัญหาเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพเท่าทันกับสถานการณ์ด้วย

2. บทบาทคณะผู้บริหาร โรงเรียนต่อการกำกับ เร่งรัดการดำเนินงาน

บทบาทคณะผู้บริหาร โรงเรียนต่อการกำกับ เร่งรัดการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามนโยบายของสถานศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับงานการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนหรืองานด้านเรื่องบุหรี่ ยาเสพติดและจริยธรรม เพื่อการป้องกัน ควบคุม และปราบปราม ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 2 ด้านด้วยกัน กล่าวคือ 1) ด้านการกำกับ คือ การเร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายของ

สถานศึกษานั้น มีทั้งส่วนที่เป็นกิจกรรม/โครงการและส่วนที่เป็นมาตรการและส่วนที่ประสานกำกับ โดยแผนงาน โครงการ ส่วนใหญ่เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายหรือคำสั่งการจากเจ้าของสถานศึกษา(มุคร์)และจากคณะผู้บริหารโรงเรียนให้ความเห็นชอบหรือออกระเบียบหรือคำสั่งคณะผู้บริหารโรงเรียน ที่สำคัญในรูปแบบ การกำกับ เร่งรัด เชิงมาตรการ ในรูปของ มติคณะผู้บริหารโรงเรียนและคำสั่งการของเจ้าของสถานศึกษา(มุคร์)

บทบาทในการกำกับ เร่งรัดการดำเนินงานของคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นบทบาทสำคัญที่ทำให้การนำนโยบายของสถานศึกษาและเจ้าของสถานศึกษา(มุคร์)ไปดำเนินการในทางปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเกี่ยวกับงานการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนหรืองานด้านเรื่องบุหรี่ ยาเสพติดและจริยธรรม เพื่อการป้องกัน ควบคุม และปราบปรามกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันอย่างเป็นเอกภาพที่แต่ละหน่วยงานหรือส่วนงานอื่นๆต่างคนต่างทำให้อยู่ภายใต้กรอบหรือร่มธงเดียวกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันเป็นตัวแปรสำคัญของความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3. บทบาทคณะผู้บริหารโรงเรียนต่อการแก้ปัญหา

บทบาทคณะผู้บริหารโรงเรียนต่อการแก้ปัญหาทางานเรื่องบุหรี่ ยาเสพติดและจริยธรรม เพื่อการป้องกัน ควบคุม และปราบปราม หัวใจสำคัญของการดำเนินงานแก้ไขปัญหาในด้านดังกล่าวนี้ คือ การพัฒนาบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาในระดับต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาทางานเรื่องบุหรี่ ยาเสพติดและจริยธรรม เพื่อการป้องกัน ควบคุม และปราบปรามตามแผนกลยุทธ์พัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาตามนโยบาย ซึ่งครอบคลุมทั้งมาตรการสรรหา พัฒนา การสร้างขวัญกำลังใจ และการตรวจสอบระบบบริหารงานบุคคลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ให้เป็นไปตามแผนนโยบายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางานเรื่องบุหรี่ ยาเสพติดและจริยธรรม เพื่อการป้องกัน ควบคุม และปราบปรามของสถานศึกษาและเจ้าของสถานศึกษา(มุคร์)

นอกจากนี้ยังเน้นหนักในเรื่อง การพัฒนาทัศนคติ พฤติกรรมและประสิทธิภาพทั้งระดับผู้บริหารและปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องต่างๆ การรับเรื่องราวร้องทุกข์หรือข้อเสนอแนะจากบุคคลทั่วไป ทั้งในและภายนอกสถานศึกษาในพื้นที่ชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้งการโยกย้ายบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาทั้งระดับผู้บริหารและปฏิบัติการตลอดจนนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมออกจากโรงเรียน ซึ่งสามารถสรุปบทบาทคณะผู้บริหารโรงเรียนต่อการแก้ปัญหาทางานเรื่องบุหรี่ ยาเสพติดและจริยธรรม เพื่อการป้องกัน ควบคุม และปราบปรามภารกิจ ได้ดังนี้

3.1 การเป็นแบบอย่างที่ดี

คณะผู้บริหาร คุณครู บุคลากรเจ้าหน้าที่ย่อมรักลูกของตนเองและมีความต้องการที่จะให้ลูกเป็นคนดี ยึดมั่นในหลักการของศาสนาอิสลาม มีการศึกษา มีฐานะในสังคม เป็นผู้มีประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม แต่มีพ่อ แม่ คณะผู้บริหาร คุณครู บุคลากรเจ้าหน้าที่ น้อยคนนักที่จะรู้วิธีการในการดูแล เพื่อให้มีคุณสมบัติที่กล่าวมา ในความเป็นจริงที่จะให้ได้อย่างพึงปรารถนาเช่นว่านี้ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ง่าย ๆ แต่ก็ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ยากลำบากนัก หากคณะผู้บริหาร คุณครู บุคลากรเจ้าหน้าที่ ใช้วิธีการที่ถูกต้องและใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่อง วิธีหนึ่งที่ดี นั่นคือ การเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นเป็นจุดที่สำคัญ ยิ่งกว่าการสั่งสอนโดยวิธีอื่นๆ ทั้งสิ้น ถือว่าเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมในเรื่องนี้ให้มาก และควรที่กระทำในลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน ควบคู่การสั่งสอนและการแนะนำด้วย คณะผู้บริหาร คุณครู บุคลากรเจ้าหน้าที่ ก็พึงทราบไว้ด้วยว่า การเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี กล่าวคือการสูบบุหรี่เสียเองนั้น จะทำให้คำแนะนำและคำสั่งสอนของคณะผู้บริหาร คุณครู บุคลากรเจ้าหน้าที่ตลอดจนนโยบายของสถานศึกษาต่องานเรื่องบุหรี่ ยาเสพติด และจริยธรรม เพื่อการป้องกัน ควบคุม และปราบปรามนั้นหมดความหมาย ไร้คุณค่าไปโดยสิ้นเชิง

3.2 การใช้ศาสนบัญญัติอิสลาม

เนื่องสถานศึกษาที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง การดำเนินงานของคณะผู้บริหาร โรงเรียน โดยเน้น ได้ยึดถือ และการใช้ศาสนบัญญัติอิสลามหรือหลักการทางศาสนาอิสลามมาเป็นแนวทางปฏิบัติที่สำคัญต่อการทำงานในทุกมิติหรือทุกด้านให้เสมือนเป็นวิถีชีวิตประจำวันที่เป็นสำหรับนักเรียนมุสลิมทุกคนที่ต้องยึดมั่นในหลักการนี้ให้ดียิ่ง เพราะเป็นบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามที่มุสลิมไม่สามารถปฏิเสธได้ จึงนำมายึดมาเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานในบทบาทของคณะผู้บริหาร โรงเรียน เช่น 1) การสูบบุหรี่เท่ากับหะรอม(สิ่งต้องห้ามเป็นบาป) 2) ค่าย 10 วัน สุดท้ายของเดือนรอมฎอน(เดือนการถือศีลอด) 3) การละหมาด 5 เวลา 4) การอ่านคำปฏิญาณอัลกุรอาน 5) การนั่งสงบในมัสยิด และ 6) การสื่อสารด้วยการใช้คำหรือข้อความจากบัญญัติอิสลาม เป็นต้น

ตัวอย่างข้างต้น คณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทุกโรงได้ให้ความสำคัญอย่างมากและยึดเป็นแนวทางทำงานกับบทบาทและหน้าที่

3.3 การสร้างนโยบายปลอดบุหรี่และโรงเรียนสีขาว

อีกบทบาทหนึ่งของคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความสำคัญก็คือการสร้างนโยบายปลอดบุหรี่หรือโรงเรียนสีขาว ซึ่งสามารถป้องกันหน้าใหม่หรือการป้องกันนักเรียนไม่ให้เริ่มต้นสูบบุหรี่และสามารถช่วยให้นักเรียนเลิกสูบ

บุหรืในสถานศึกษาอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพได้ด้วย อีกทั้งจะช่วยให้นักเรียน คณะผู้บริหาร คุณครู บุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปกครอง และชุมชนหรือท้องถิ่นบริเวณสถานศึกษาตระหนักในอันตรายที่เกิดจากการสูบบุหรืมากยิ่งขึ้น นับเป็นกลยุทธ์สำคัญในการป้องกันนักเรียนจากบุหรื แนวทางในการดำเนินงานที่สำคัญ แต่่นโยบายของ โรงเรียนที่ดำเนินงานภายในโรงเรียนจะต้องได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรของทุกฝ่าย โดยเฉพาะเจ้าของ โรงเรียนหรือสถานศึกษา(มุเร่ร์)

4. บทบาทคณะผู้บริหาร โรงเรียนต่อการสนับสนุนกีฬา

คณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีบทบาทกับการสนับสนุน ส่งเสริมอย่างจริงจังมากในด้านการเล่นกีฬานิตต่าง ๆ ของนักเรียน เพราะมีความเชื่อหมั่นว่า การให้การสนับสนุนกับนักเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นมีผลโดยตรงต่อการกระตุ้นให้นักเรียนริเริ่มต่อการไม่คิดริเริ่มการสูบบุหรืและช่วยปลูกฝังค่านิยมว่าการสูบบุหรืเป็นเรื่องอันตรายทำลายสุขภาพให้อ่อนแอและกีฬาเป็นสิ่งที่สวนทางกัน

จากข้อมูลทีวิเคราะห์พบว่ ทุกโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการเล่นกีฬาของนักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายมาก ที่มีเหมือนกัน คือ กีฬาสีโรงเรียนที่มีการจัดกันทุกปี

5. บทบาทคณะผู้บริหาร โรงเรียนต่อการสร้างภาคีและเครือข่าย

จากการศึกษาพบว่า คณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีบทบาทกับการสร้างภาคีและเครือข่ายระดับหนึ่ง ไม่มากนัก มีการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน การสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างโรงเรียนหรือสถานศึกษาด้านวิชาการ และการออกเยี่ยมโรงเรียนอื่นๆ ในระดับตบต่างๆ อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องระหว่างกัน ซึ่งได้ดำเนินการมาโดยตลอดคือ บทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเสริมพลัง โดยให้ชุมชนตลอดจนหน่วยงานจากส่วนราชการต่างๆ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันพัฒนาร่วมกันกับงานการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียน ในรูปของคณะกรรมการ แต่ละโรงเรียนก็มีชื่อเรียกตลอดจนจำนวนบุคคลก็มีความแตกต่างกันหรือไม่เหมือนกัน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนมากขึ้นแตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน ให้เป็นในลักษณะเชิงรุก เพื่อแสดงศักยภาพการเข้าหาชุมชน สังคม สร้างสัมพันธ์ที่ดีในเชิงการพัฒนาาร่วมกัน ผลที่ได้ตามมาคือความมั่งคั่ง ความรัก ความศรัทธาที่ประชาชน สังคม ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ ที่มีต่อโรงเรียน คณะผู้บริหาร คุณครู อื่นๆ คือเกราะกำบังที่ดีอีกทางหนึ่ง

สรุปได้ว่า มีบทบาทในการกำกับดูแลการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียน 2 ระดับ คือ สูงและปานกลาง มีทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันหลายหลาย ดังนี้

- บทบาทในระดับสูง มีรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำคือการร่วมกำหนดกฎระเบียบโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ ระดับกลางน้ำ คือ

การดำเนินมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหากับยาสูบ และปลายน้ำ คือ การติดตาม เฝ้าระวังนักเรียนทั้งในส่วนที่เป็นผู้ติดยาสูบ และเฝ้าระวังสำหรับผู้สูบบุหรี่ใหม่

- บทบาทในระดับปานกลาง มีรูปแบบการบริหารจัดการและการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนในระดับปานกลางทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การดูแลภาพรวมด้านนโยบายเรื่องยาสูบร่วมกับประเด็นยาเสพติด การสนับสนุน ส่งเสริมมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ดูแลปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดและยาสูบ

วัตถุประสงค์ที่ 2. ศึกษาการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

จากความสำคัญของการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถดำเนินการบริหารจัดการกับบทบาทหรือหน้าที่ของคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนกับนักเรียน ในฐานะที่เป็นผู้นำทางการบริหารงานระดับหนึ่งในโรงเรียนตำแหน่งและบทบาทย่อมมีความสำคัญต่อการพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพให้แก่งานการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนกับนักเรียนรูปแบบการดำเนินการ เน้นรูปแบบการปรับยุทธศาสตร์ให้เป็นเชิงรุก กล่าวคือแสดงศักยภาพเข้าหากลุ่มเป้าหมายคือนักสูบ กลุ่มเสี่ยง ด้วยการสร้างสัมพันธ์ที่ดี โดยใช้ปรัชญา “ความรัก เมตตาธรรม” การดำเนินการด้วยการสื่อสารหรือการประชาสัมพันธ์ด้วยการใช้สื่อในลักษณะรูปแบบต่างๆ อีกทั้งมีการเปิดให้ทุกภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน อนึ่งที่พบจากการศึกษาของทุกโรงเรียนก็คือ ความสามารถทางการบริหารจัดการของคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ความเหมาะสมของจำนวนบุคลากรกับปริมาณงาน
2. คุณภาพของบุคลากรในทุกระดับ
3. การนำบุคลากรไปใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับหน้าที่

นอกจากนี้ยังประเด็นย่อยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ก็คือ 1) การปรับเข้าหากัน 2) การควบคุมโดยตรง 3) การทำให้มีมาตรฐานเดียวกัน 4) การจัดการและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร 5) การประสานงานทางแนวราบและแนวตั้ง 6) การตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ 7) การตั้งทีมงานหรือคณะกรรมการในการปฏิบัติงานปกติ 8) การตั้งบุคคลกรภายนอกที่เป็นที่ยอมรับเข้าในการดำเนินงาน 9) การไปร่วมงานกับหน่วยงานอื่น และ 10) การตรวจเยี่ยม ทั้งหมดอาจสรุปได้ว่าเป็นกลไกทางการบริหารจัดการที่สำคัญที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความสามารถทางการ

บริหารจัดการของการบริหารจัดการกับบทบาทหรือหน้าที่ของคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับการควบคุมการบริโภคนาสูบในโรงเรียนกับนักเรียน

สรุปได้ว่า โรงเรียนในพื้นที่ ทั้ง 4 จังหวัด จำนวน 12 โรงเรียน ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ได้แก่ โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ โรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา จังหวัดยะลา ได้แก่ โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ โรงเรียนดำรงวิทยา โรงเรียนพัฒนาอิสลามวิทยา จังหวัดนราธิวาส ได้แก่ โรงเรียนอัสตังกีเยห์อิสลามียะห์ โรงเรียนนุรุดดีน โรงเรียนดารุสสลาม และจังหวัดสงขลา ได้แก่ โรงเรียนลำไพลสันติวิทย์ โรงเรียนรุ่งโรจน์วิทยา โรงเรียนสมบูรณศาสน์ มีการบริหารจัดการควบคุมการบริโภคนาสูบในโรงเรียน ใช้รูปแบบ คือ การป้องกัน ฝ้าระวัง และบำบัด โดยแต่ละโรงเรียนมีการบริหารตามนโยบายของโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนแต่ละชุดที่ดูแลในเรื่องนี้ บางโรงเรียนผู้บริหารไม่มีการดำเนินนโยบายต่อการควบคุมการบริโภคนาสูบมากนัก เนื่องจากผู้บริหารชุดเดิมได้วางรากฐานไว้แล้ว แต่ได้ดำเนินการในส่วนการสานต่อนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหาร ประสบการณ์ในการดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคนาสูบ และอายุการจัดตั้งของแต่ละโรงเรียนด้วย การบริหารจัดการในโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

1. มีคณะกรรมการควบคุมการบริโภคนาสูบและยาเสพติดในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการผู้บริหาร คณะครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
2. คณะกรรมการควบคุมการบริโภคนาสูบและยาเสพติดในโรงเรียน มีการวางแผนและประเมินผลด้านการส่งเสริมกิจกรรมการควบคุมการบริโภคนาสูบและยาเสพติดในโรงเรียนทุกปีการศึกษา
3. โรงเรียนสนับสนุนการใช้ทรัพยากรของโรงเรียน เพื่อการส่งเสริมงานการควบคุมการบริโภคนาสูบและยาเสพติดในโรงเรียน
4. โรงเรียนกำหนดบทบาท ภารกิจ และขั้นตอนในการดำเนินงานการควบคุมการบริโภคนาสูบและยาเสพติดในโรงเรียนที่ชัดเจน
5. โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะในเรื่องการ ควบคุมการบริโภคนาสูบและยาเสพติดในโรงเรียน
6. โรงเรียนมีการประสานงานและติดตามการดำเนินงานการดำเนินงานการควบคุมการบริโภคนาสูบและยาเสพติดในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์ที่ 3. ศึกษาศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบของนักเรียน

จากการศึกษาสภาพพื้นที่และจากการค้นคว้าเอกสารต่างๆ สามารถสรุปประเด็น ได้ดังนี้

- ด้านศักยภาพ พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีศักยภาพในการดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ โดยมี ต้นทุนด้านศาสนา ที่สามารถนำหลักการศาสนาใช้ในการดำเนินการเพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบ ต้นทุนด้านคน คือ ผู้บริหารที่มีนโยบายสนับสนุน ส่งเสริม การควบคุมการบริโภคยาสูบ บุคลากร ที่มีจิตอาสาและทุ่มเทอุทิศเวลาแรงกายในการทำงาน การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกในการให้ความรู้เรื่องโทษภัยของยาสูบ และชุมชนที่ร่วมเป็นเครือข่ายจิตอาสา กับโรงเรียนในการดูแล ป้องกันบุตรหลานของตนเอง รวมทั้งบางโรงเรียนมีศักยภาพด้านงบประมาณที่สามารถนำมาใช้บริหารจัดการเพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปัญหาที่พบในการควบคุมการบริโภคยาสูบมีหลายประการ ได้แก่ นักเรียน ซึ่งมีกรบริโภคยาสูบก่อนสมัครเรียนทำให้การป้องกันทำได้ยากยิ่งขึ้น

- ด้านปัญหา พบว่า ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนที่ไม่สามารถควบคุมได้อย่างครอบคลุม เช่น ชุมชน เพื่อน ครอบครัวที่มีผู้ปกครองบริโภคยาสูบ ทำให้การดำเนินการควบคุมการบริโภคยาสูบเป็นไปอย่างยากลำบาก ปัญหาด้านการรับสื่อที่ปราศจากการคัดกรองจนเป็นแบบอย่างค่านิยมให้นักเรียนบริโภคยาสูบโดยรู้ไม่เท่าทัน นโยบายของโรงเรียนที่ไม่มีความต่อเนื่อง และขาดการมีส่วนร่วมกับนักเรียน อันทำให้การควบคุมการบริโภคยาสูบขาดประสิทธิผลเท่าที่ควร รวมทั้งปัญหาการขาดหลักสูตรเรื่องยาสูบ ปัญหาด้านคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนในการทำงานเพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบ ความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบาย รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน สภาพแวดล้อมภายนอกโดยเฉพาะในกรณีนักเรียนไปกลับที่โรงเรียนไม่สามารถดูแล ติดตามได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังพบว่า มีหลายประการ ได้แก่ 1)นโยบายหรือกลยุทธ์สำคัญในการป้องกันและรักษาที่ขาดการนำสู่ภาคปฏิบัติ, 2)นักเรียนชายที่ยังมีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ในเชิงบวก, 3)สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนที่ยังไม่สามารถได้รับความร่วมมือร่วมกันและควบคุมได้ในการห้ามจำหน่ายบุหรี่แก่นักเรียน, 4)การได้รับสื่อรณรงค์เกี่ยวกับบุหรี่ยังน้อย โดยเฉพาะสื่อที่เป็นภาษาท้องถิ่น(มลายูและรูมี), 5)กิจกรรมสร้างสรรค์ของนักเรียนและโรงเรียนยังขาดการมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย, และ6)ขาดคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนในการทำงานด้านการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหาการสูบและการควบคุมบุหรี่ในโรงเรียน

- ด้านอุปสรรค พบว่า เรื่องเวลาของบุคลากรที่รับผิดชอบในการดูแล ควบคุมการบริโภคยาสูบเป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากครูบางท่านมีวิชาสอนหลายคาบ และมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการดูแลปัญหาเรื่องยาสูบได้อย่างเต็มที่ การขาดความร่วมมือจาก

ผู้ปกครอง อีกทั้งยังพบว่า มีหลายประการ ได้แก่ 1) เวลาที่ไม่เพียงพอเป็นอุปสรรคสำคัญในการดูแล และควบคุมการบริโภคยาสูบ, 2) การขาดหลักสูตรเรื่องการควบคุมการบริโภคยาสูบในนักเรียนและสถานศึกษา, 3) ความต่อเนื่องในการดำเนินในแนวนโยบายและการปฏิบัติการ, 4) คณะผู้บริหารขาดการควบคุม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน, และ 5) การขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง นักเรียนและภาคส่วนอื่นๆ ในการหนุนเสริม

สรุปได้ว่า ศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรค การดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบของนักเรียนของทุกโรงเรียน พบว่า ต้นทุนด้านหลักการศาสนาอิสลาม ต้นทุนด้านคน เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายฯ ปัญหาที่พบในการควบคุมการบริโภคยาสูบมีหลายประการ ได้แก่ นักเรียน ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนที่ไม่สามารถควบคุมได้อย่างครอบคลุม ปัญหาด้านการรับสื่อที่ปราศจากการคัดกรอง นโยบายฯ และกิจกรรมนักเรียนยังมีส่วนร่วมส่วนร่วมค่อนข้างน้อย และอุปสรรค พบว่า เวลาที่ไม่เพียงพอเป็นอุปสรรคสำคัญในการดูแล ควบคุมการบริโภคยาสูบเป็นอุปสรรคสำคัญ การขาดหลักสูตรเรื่องยาสูบ ขาดคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนในการทำงานเพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบ ความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบาย ผู้บริหารส่วนใหญ่ขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ในส่วนแนวทางในการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคยาสูบ นั้น การพัฒนาศักยภาพคนทำงาน และการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ การสนับสนุนด้านงบประมาณ จะเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนมาตรการการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพ

ฉะนั้น จากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยต่างๆ ดังกล่าวมีอยู่อย่างมากมายและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค นอกจากโรงเรียนหรือสถานศึกษาโดยลำพังแล้ว ภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องจากส่วนกลางหรือส่วนท้องถิ่น ควรเร่งให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางด้านการให้คำแนะนำปรึกษาแก่โรงเรียนหรือสถานศึกษาในการวิชาการและภาคปฏิบัติเพื่อให้เกิดภาวะความคล่องตัวเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยทางด้านการพัฒนางานการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยอย่างจริงจัง โดยมีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นถึงแม้ว่าโรงเรียนหรือสถานศึกษาจะมีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอยู่แล้วก็ตาม นอกจากนี้ควรกำหนดหน่วยงานระดับท้องถิ่นให้มีบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลงานเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียน

เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยให้ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน และควรกำหนดให้สำนักงานสามธารณะสุทธระดับตำบลหรืออำเภอร่วมกับภาคประชาชนในพื้นที่ชุมชนหรือท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนทางการเงินหรืองบประมาณแก่โรงเรียนหรือสถานศึกษา ตลอดจนควรบริการให้คำปรึกษาทางด้านการวางแผนพัฒนาและการดำเนินงาน ในกิจกรรม/โครงการ เพื่อให้สามารถเกิดประสิทธิผลได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 4. ศึกษาแนวทางในการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคนิสัย

จากการศึกษาถึงแนวโน้มของการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคนิสัยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไไทยนั้น มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะโดยภาพรวมมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่เพิ่มไม่มาก เพราะโรงเรียนหรือสถานศึกษาต้องสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่โรงเรียนในแง่ชื่อเสียง การได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง อันจะเป็นโอกาสที่ดีต่อการประกอบการทางการศึกษา ซึ่งมีการแข่งขันระหว่างกันสูงมากในขณะนี้ อีกทั้งสถานการณ์การสูญบุหรืหรือสิ่งเสพติดชนิดต่างๆ ในนักเรียนอยู่ในภาวะเสี่ยงสูงมากๆ ด้วยความท้าทายต่อสภาวะการณ์ในทางสภาพแวดล้อมของสังคมในพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของบุหรืหรือสิ่งเสพติดชนิดต่างๆ ค่อนข้างหนักและรุนแรง เช่น บุหรืเถื่อนจากชายแดนที่มีราคาถูก บุหรืมวนเอง(ใบจาก) น้ำดื่มใบกระท่อม(สีคุณร้อย) อื่นๆ ฯลฯ ด้วยสภาวะการณ์ทางสังคมดังกล่าวนี้ทำให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาต้องปรับตัวในลักษณะการสร้างวิกฤตให้เป็นโอกาสโรงเรียนหรือสถานศึกษาในการคิดในเรื่องของการควบคุมการบริโภคนิสัยและสิ่งเสพติดต่างๆ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ดังนั้น เพื่อจะรักษาระดับและทำให้เพิ่มขึ้นของปริมาณนักศึกษาในโรงเรียนหรือสถานศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งจะยึดโยงกับการเพิ่มหรือลดของนักเรียนที่สูญบุหรืและติดสิ่งเสพติดในโรงเรียนหรือสถานศึกษาโดยตรง ด้วยเหตุอันนี้การเพิ่มศักยภาพในการทำงานหรือดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคนิสัยและสิ่งเสพติดต่างๆ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ต้องแสดงบทบาทอย่างสำคัญกับแนวทางการพัฒนาเพื่อรองรับทั้งในระยะสั้นและในระยะยาวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนด้วย ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ (ภาคี/เครือข่าย) ทั้งภายในและภายนอก
2. การพัฒนาขีดความสามารถให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน
3. การเร่งรัดการพัฒนาแผนงานให้ชัดเจนเพื่อนำไปปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและในระยะยาว

สรุปได้ว่า ด้านการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคนิสัย พบว่า

สามารถแยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ด้านคน ด้านนโยบาย กล่าวคือ

- ด้านคน คือ การพัฒนาศักยภาพคนทำงานโดยการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองและองค์ความรู้เกี่ยวกับยาสูบ มีการตั้งคณะทำงานที่ชัดเจน
- ด้านนโยบายหรือยุทธศาสตร์ คือ การกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ การสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อผลักดันให้มีการดำเนินการเป็นรูปธรรม มีการประเมินผลการดำเนินงาน การจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับยาสูบโดยนำหลักศาสนามาบูรณาการ การสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียน ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ในการดำเนินงาน การผลักดันให้การดำเนินการมีความต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

การสรุปความ

ในบทนี้ได้นำเสนอถึงผลการศึกษาในส่วนของกรณีศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content Analysis) โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเชิงลึก(Indepth Interview) โดยใช้แนวการสัมภาษณ์(Interview Guideline) ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มย่อย(Focus Group) จำนวน 214 คน ตามกรอบวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้ง 4 ข้อ โดยเริ่มจากการกล่าวถึงสภาพทั่วไปของคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยสังเขป สรุปได้ว่า ตัวคณะผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญยิ่งกับการศึกษานั้นๆ ดังนั้น การพัฒนาคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตของผู้บริหารและมีวิธีการปฏิบัติงานที่เหมาะสม มีระบบในการทำงานยังเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งต่อการพัฒนาตัวคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย โดยเฉพาะเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ยังได้รับการหนุนเสริมและให้ความสำคัญน้อยอยู่ ต่อจากนั้นจึงเป็นการวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยอาศัยประเด็นคำถามหลักจากที่ได้จากวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้ง 4 ข้อ 1)ศึกษาบทบาทของคณะผู้บริหารโรงเรียน 2)ศึกษาการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ 3)ศึกษาแนวทางในการพัฒนาของบทบาทของคณะผู้บริหารโรงเรียน และ4)ศึกษาศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรค การดำเนินงานในโรงเรียน ข้อค้นพบที่น่าสนใจส่วนนี้ได้ผลการศึกษาพอสรุปได้ ดังนี้

- บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน

พบว่า คณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้ง 12 โรงเรียน มีบทบาทในการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในระดับสูงและปานกลาง

วัตถุประสงค์ที่ 2. ศึกษาการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

พบว่า มีรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานทั้งทางตรงและทางอ้อมแบ่งได้ 3 ช่วง คือ ช่วงต้นน้ำ ช่วงกลางน้ำ และช่วงปลายน้ำ ในรูปแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่การร่วมกันกำหนดกฎระเบียบโรงเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับยาสูบ การดูแลภาพรวมด้านนโยบายเรื่องยาสูบร่วมกับยาเสพติด มีกลไกการสนับสนุน ส่งเสริมในมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ดูแลปัญหาเกี่ยวกับยาสูบ รูปแบบที่โดดเด่นหรือเป็นจุดแข็งก็คือ การมีต้นทุนด้านหลักการศาสนาอิสลาม เช่น 1) การสูบบุหรี่เท่ากับหะรอม(สิ่งต้องห้ามเป็นบาป) 2) ค่าย 10 วันสุดท้ายของเดือนรอมฎอน(เดือนการถือศีลอด) 3) การละหมาด 5 เวลา 4) การอ่านคำภีร์อัลกุรอาน 5) การนั่งสงบในมัสยิด และ 6) การสื่อสารด้วยการใช้คำหรือข้อความจากบัญญัติอิสลามและภาษามลายู เป็นต้น มีทั้งต้นที่ทางด้านคน ก็คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีหรือคนต้นแบบที่ไม่สูบบุหรี่หรือเลิกสูบบุหรี่ ใช้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายหรือยุทธศาสตร์

วัตถุประสงค์ที่ 3. ศึกษาศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบของนักเรียน

พบว่า อยู่หลายประการ กล่าวคือ

- ปัญหาที่พบในการควบคุมการบริโภคยาสูบมีอยู่หลายประการ ได้แก่ ด้านตัวนักเรียนที่ยังมีทัศนคติกับการสูบบุหรี่ในเชิงนิยม ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน (ร้านค้าชุมชน)ที่ไม่สามารถควบคุมได้อย่างครอบคลุม ด้านการรับสื่อที่ปราศจากการคัดกรอง ด้านนโยบายและการนำไปปฏิบัติการตลอดจนการมีส่วนร่วมและการส่งเสริมหรือการสนับสนุน กิจกรรมการควบคุมการบริโภคยาสูบของนักเรียนยังค่อนข้างน้อย

- อุปสรรคสำคัญที่พบในการควบคุมการบริโภคยาสูบ คือ เรื่องเวลาที่ไม่เพียงพอในการดูแล ควบคุม การขาดหลักสูตรเรื่องยาสูบ การขาดคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนในการดำเนินงาน ความชัดเจนและต่อเนื่องในแนวนโยบายและการปฏิบัติการ เจ้าของ(มุคร์)และคณะผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ และความร่วมมือจากชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน

วัตถุประสงค์ที่ 4. ศึกษาแนวทางในการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคยาสูบ

พบว่า การพัฒนาศักยภาพหรือการเพิ่มขีดความสามารถให้กับคนทำงานและการกำหนดนโยบายตลอดจนแนวทางการปฏิบัติการที่ชัดเจน รวมทั้งการสนับสนุนเงินงบประมาณอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง จะเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนมาตรการการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเกิดผลเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพ

อีกทั้งยังได้ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มย่อยกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) การสร้างภาคีเครือข่ายทั้งครูและผู้บริหาร 2) การจัดทำชุดวิชาหรือหนังสือคู่มือบุหรี่ยศึกษา 3) การนำหลักการทางศาสนาอิสลามมาบูรณาการในการทำงานและรายวิชาต่างๆ 4) การมีคณะทำงานเรื่องบุหรี่ยและสิ่งเสพติดเป็นการเฉพาะ และ 5) การสร้างความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมจากบุคคลหรือหน่วยงานจากภายนอกในรูปแบบเครือข่าย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบนักเรียน
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. เพื่อศึกษาศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบของนักเรียน
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคยาสูบ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย จำนวน 214 คน โรงเรียนละไม่น้อยกว่า 7 คนต่อโรงเรียน โรงเรียนที่มีขนาดจำนวนนักศึกษาในโรงเรียนตั้งแต่จำนวน 1,500-2,000 คนขึ้นไป ในแต่ละจังหวัดที่อยู่ในเขตจังหวัดปัตตานี, จังหวัดยะลา, จังหวัดนราธิวาส, และจังหวัดสงขลา ซึ่งทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้จังหวัดละ 3 โรงเรียนทั้งหมดจำนวน 12 โรงเรียน วิจัยได้แบ่งโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายออกได้ 2 กลุ่ม ดังรายชื่อโรงเรียนได้แก่

1. กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง โรงเรียนดังกล่าว มีรายชื่อดังต่อไปนี้
 - 1.1 โรงเรียนศาสนูปถัมภ์
 - 1.2 โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ
 - 1.3 โรงเรียนอัสตังกีเยห์อิสลามียะห์

2. กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่นอกอำเภอเมือง โรงเรียนดังกล่าว มีรายชื่อดังต่อไปนี้

- 2.1 โรงเรียนมุลนิธิอาชีสสถาน
- 2.2 โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา
- 2.3 โรงเรียนดำรงวิทยา อ.บันนังสตา จ.ยะลา
- 2.4 โรงเรียนพัฒนาอิสลามวิทยา
- 2.5 โรงเรียนนุรุคดิน
- 2.6 โรงเรียนคารุสสลาม
- 2.7 โรงเรียนท่าโพลันติวิทีย์
- 2.8 โรงเรียนรุ่งโรจน์วิทยา
- 2.9 โรงเรียนสมบูรณศาสน์ นาทวี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง บทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเชิงลึก(In-depth Interview)กับผู้ให้ข้อมูลหลัก(Key Informant)รวมทั้งวิธีการถามที่เรียกว่า Snow Ball และการตะล่อมกล่อมเกลา(Probe)โดยใช้แนวการสัมภาษณ์(Interview Guideline)

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ประมวลผลด้วยคณะผู้วิจัย โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเชิงลึก (In-depth Interview) จากภาคสนามโดยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) การระดมความคิด การสังเกตการณ์ และบันทึกเทปการสัมภาษณ์อาศัยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการ Content analysis และวิธีการอุปมาน (Induction) ด้วยความละเอียดอ่อน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเชิงลึก(In-depth Interview) คณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เรื่องบทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ได้ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษา

- ในภาพรวม พบว่า ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ 2 ระดับ คือ สูงที่สุดและปานกลาง ซึ่งคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งสิบสองแห่งสามารถดำเนินงานตามภารกิจที่รับผิดชอบได้ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนกับนักเรียนของแต่ละโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งแต่ละงานและบทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามดำเนินงานตามแผนงานและบทบาทผู้บริหารอาจไม่ตรงกันเพียงแต่ว่าสอดคล้องกับภารกิจที่กำหนดโดยโรงเรียน ทั้งนี้ในการบริหารงานของคณะผู้บริหารโรงเรียนทั้งสิบสองโรงเรียนมีบทบาทคณะผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนตลอดจนประสิทธิภาพแตกต่างกันเนื่องจาก

1. คณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุดตามงานและบทบาทคณะผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียน คือ 1)โรงเรียนศาสนูปถัมภ์, 2)โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์, 4)โรงเรียนมุลนิธิอาชีสถาน, 5)โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา, 6)โรงเรียนพัฒนาอิสลามวิทยา, 7)โรงเรียนนุรุคดิน, 8)โรงเรียนลำไพลสันติวิทย์ และ 9)โรงเรียนสมบูรณ์ศาสตร์ เพราะพบว่าคณะผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามดังกล่าวเป็นคณะผู้บริหารชุดเดิมที่ได้รับการไว้วางใจจากเจ้าของโรงเรียน(มุคร์)และผู้ปกครองทำหน้าที่ดูแลนักเรียน เป็นผู้นำที่มีความเสียสละและรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลายทำให้เจ้าของโรงเรียน(มุคร์)และผู้ปกครองนักเรียนเต็มใจให้ความร่วมมือในทุกๆด้านและการทำงานทำแบบโปร่งใส สามารถตรวจสอบ มีความตั้งใจจริงในโครงการต่างๆกับการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียน ที่ทำไปเพื่อนักเรียนและผู้ปกครองและมีการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือซึ่งยึดหลักการพัฒนาควบคู่กับการแก้ไขอย่างทันที ทั้งหมดเกิดขึ้นได้จากการร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วน

2. คณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางตามงานและบทบาทคณะผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียน คือ 1)โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ 2)โรงเรียนดำรงวิทยา และ3)โรงเรียนดารุสสลาม เพราะว่าการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ แต่ยังมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึงในการบริหารจัดการ ผู้ปกครองนักเรียนจึงไม่ทราบการทำงานบางส่วนของโรงเรียนหรือคณะผู้บริหารทำให้ผู้ปกครองนักเรียนไม่เข้าถึงข่าวสารการดำเนินงานได้ว่าโครงการที่ทำไปเหมาะสมกับนักเรียนและผู้ปกครองในพื้นที่หรือไม่ แต่คณะผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่โดยยึดความจำเป็นของนักเรียนและผู้ปกครองเป็นหลักสำคัญในการทำงาน

- บทบาทคณะผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า คณะผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้ง 12 โรงเรียน มีบทบาทในรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในระดับสูงและปานกลาง

- รูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานพบว่า มีทั้งทางตรงและทางอ้อมในรูปแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่การร่วมกำหนดกฎระเบียบโรงเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับยาสูบ การดูแลภาพรวม ด้านนโยบายเรื่องยาสูบร่วมกับประเด็นยาเสพติด การสนับสนุนส่งเสริมมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ดูแลปัญหาเกี่ยวกับยาสูบ รูปแบบการดำเนินงานที่พบอย่างเด่นชัดของทุกโรงเรียน ก็คือการใช้ต้นทุนด้านหลักการทางศาสนาอิสลาม เช่น 1) การสูบบุหรี่เท่ากับหะรอม(เป็นสิ่งต้องห้าม), 2) การใช้ศาสนกิจ เช่น การละหมาด, ถือศีลอด(เดือนรอมฎอน), การอ่านคำภีร์อัลกุรอาน เป็นต้น ต้นทุนด้านคน(คนต้นแบบ)เป็นสิ่งสำคัญต่อรูปแบบในทางการดำเนินงานทั้งทางตรงและทางอ้อมในการขับเคลื่อนนโยบายโรงเรียนปลอดบุหรี่และสิ่งเสพติดหรือโรงเรียนสีขาว

- แนวทางการพัฒนาของบทบาทคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคยาสูบ พบว่า การพัฒนาศักยภาพคณะทำงาน และการกำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์ที่สำคัญและการนำสู่ภาคปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ การสนับสนุนด้านงบประมาณ จะเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนมาตรการการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพ

- ปัญหา และอุปสรรคในการควบคุมการบริโภคยาสูบ

ปัญหาในการควบคุมการบริโภคยาสูบ พบว่า มีหลายประการ ได้แก่ 1)นโยบายหรือกลยุทธ์สำคัญในการป้องกันและรักษาที่ขาดการนำสู่ภาคปฏิบัติ, 2)นักเรียนชายที่ยังมีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ในเชิงบวก, 3)สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนที่ยังไม่สามารถได้รับความร่วมมือร่วมกันและควบคุมได้ในการห้ามจำหน่ายบุหรี่แก่นักเรียน, 4)การได้รับสื่อรณรงค์เกี่ยวกับบุหรี่ยังน้อยโดยเฉพาะสื่อที่เป็นภาษาท้องถิ่น(มลายูและรูมี), 5)กิจกรรมสร้างสรรค์ของนักเรียนและโรงเรียนยังขาดการมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย, และ6)ขาดคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนในการทำงานด้านการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่และการควบคุมบุหรี่ในโรงเรียน

อุปสรรคในการควบคุมการบริโภคยาสูบ พบว่า มีหลายประการ ได้แก่ 1)เวลาที่ไม่เพียงพอเป็นอุปสรรคสำคัญในการดูแลและควบคุมการบริโภคยาสูบ, 2)การขาดหลักสูตรเรื่องการควบคุมการบริโภคยาสูบในนักเรียนและสถานศึกษา, 3)ความต่อเนื่องในการดำเนินในแนวนโยบาย

และการปฏิบัติการ, 4) คณะผู้บริหารขาดการควบคุม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน, และ 5) การขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนและภาคส่วนอื่นๆ ในการหนุนเสริม

อภิปรายผล

1. ด้านบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกโรงเรียน พบว่า

มีบทบาทในการกำกับดูแลการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียน 2 ระดับ คือ สูงและปานกลาง มีทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างหลากหลาย ดังนี้

- บทบาทในระดับสูง มีรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำคือการร่วมกำหนดกฎระเบียบโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ ระดับกลางน้ำ คือ การดำเนินมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับยาสูบ และปลายน้ำ คือ การติดตาม ฝ้าระวังนักเรียนทั้งในส่วนที่เป็นผู้ติดยาสูบ และฝ้าระวังสำหรับผู้สูบรายใหม่

- บทบาทในระดับปานกลาง มีรูปแบบการบริหารจัดการและการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนในระดับปานกลางทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การดูแลภาพรวมด้านนโยบายเรื่องยาสูบร่วมกับประเด็นยาเสพติด การสนับสนุน ส่งเสริมมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ดูแลปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดและยาสูบ

2. ด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า

โรงเรียนในพื้นที่ ทั้ง 4 จังหวัด จำนวน 12 โรงเรียน ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ได้แก่ โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ โรงเรียนมูลนิธิอาซิสถาน โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา จังหวัดยะลา ได้แก่ โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ โรงเรียนดำรงวิทยา โรงเรียนพัฒนาอิสลามวิทยา จังหวัดนราธิวาส ได้แก่ โรงเรียนอัสตริกีเยห์อิสลามียะห์ โรงเรียนนุรุดดิน โรงเรียนดารุสสลาม และจังหวัดสงขลา ได้แก่ โรงเรียนลำไพลสันติวิทย์ โรงเรียนรุ่งโรจน์วิทยา โรงเรียนสมบูรณศาสตร์ มีการบริหารจัดการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียน ใช้รูปแบบ คือ การป้องกัน ฝ้าระวัง และบำบัด โดยแต่ละโรงเรียนมีการบริหารตามนโยบายของโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนแต่ละชุดที่ดูแลในเรื่องนี้ บางโรงเรียนผู้บริหารไม่มีการดำเนินนโยบายต่อการควบคุมการบริโภคยาสูบมากนัก เนื่องจากผู้บริหารชุดเดิมได้วางรากฐานไว้แล้ว แต่ได้ดำเนินการในส่วนการสานต่อนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการทำงานของผู้บริหาร ประสิทธิภาพในการดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ และอายุการจัดตั้งของแต่ละโรงเรียนด้วย

3. ด้านรูปแบบของการบริหารจัดการด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบ พบว่า

ด้านการป้องกัน พบว่า ทุกโรงเรียนได้มีการบูรณาการในการนำหลักการในเรื่องศาสนาใช้ในการควบคุมการบริโภคยาสูบมา รวมทั้งการนำเรื่องยาสูบไปผนวกในการเนื้อหาวิชาสุขศึกษา มีโรงเรียนจำนวนน้อยที่มีการจัดทำหลักสูตรและแยกเป็นเอกเทศจากเรื่องยาเสพติด นอกจากนี้ทุกโรงเรียนมีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการให้ความรู้และจัดกิจกรรมเรื่องโทษภัยของยาสูบและยาเสพติด การสร้างเครือข่าย ส่งต่อข้อมูลระหว่างโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามด้วยกันในการคัดกรองเด็กก่อนรับเข้าเรียน

ด้านการเฝ้าระวัง พบว่า ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบสามารถเฝ้าระวังนักเรียนมิให้ข้องเกี่ยวกับยาเสพติดในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการควบคุมในพื้นที่บริเวณโรงเรียน ในส่วนของพื้นที่นอกโรงเรียน ชุมชน และครอบครัวของนักเรียนสามารถควบคุมได้น้อยลงตามลำดับ ในส่วนของการบำบัด พบว่ามีนักเรียนส่วนน้อยที่ติดยาสูบ แต่เมื่อผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบพบและรับทราบ จะนำนักเรียนดังกล่าวไปรับการบำบัด โดยส่วนใหญ่แล้วในระยะแรกจะใช้มาตรการการให้คำสัญญา การให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการสัญญาเพื่อเลิกยาสูบ การบำบัดโดยให้บุคลากรโรงเรียนร่วมดูแลโดยใช้หลักการศาสนาไปด้วย และหากติดในระดับมากจะนำนักเรียนดังกล่าวไปส่งบำบัดภายนอก โดยให้หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดูแล พร้อมทั้งโรงเรียนมีการติดตามดูแลพฤติกรรมและให้กำลังใจนักเรียนอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ บางโรงก้าวข้ามไปสู่การสร้างชุมชนปลอดภัย การสร้างสภาพแวดล้อม ครอบครัว ปลอดภัย โดยผู้บริหาร บุคลากรเป็นต้นแบบในการปลอดภัย ทั้งนี้ นวัตกรรมที่พบได้แก่ ศาสนา การบรรยายธรรมเรื่องบุหรี่ในคุตบะฮ์(การบรรยายธรรมในการละหมาดวันศุกร์) การพานักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกค่ายอะฮ์วะห์(การเผยแพร่ศาสนา) การละหมาดตะฮัจญุด(การทำละหมาดในเวลาค่ำคืน) การใช้เทคโนโลยี และเครื่องมือสื่อสาร เช่น กล้องวงจรปิด มาใช้ในการควบคุมการบริโภคยาสูบ เสี่ยงตามสาย วิทยุกระจายเสียงประจำโรงเรียน

4. ด้านแนวทางในการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคยาสูบ พบว่า

สามารถแยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ด้านคน ด้านนโยบาย กล่าวคือ

- ด้านคน คือ การพัฒนาศักยภาพคนทำงานโดยการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองและองค์ความรู้เกี่ยวกับยาสูบ มีการตั้งคณะทำงานที่ชัดเจน
- ด้านนโยบาย คือ การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ การสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อผลักดันให้มีการดำเนินการเป็นรูปธรรม มีการประเมินผลการดำเนินงาน การจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับยาสูบโดยนำหลักศาสนาบูรณาการ

การสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียน ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ในการดำเนินงาน การผลักดันให้ การดำเนินการมีความต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

5. ด้านศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรค การดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการ บริโภคยาสูบของนักเรียน พบว่า

- ด้านศักยภาพ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีศักยภาพใน การดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ โดยมี ต้นทุนด้านศาสนา ที่สามารถนำหลักการ ศาสนามาใช้ในการดำเนินการเพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบ ต้นทุนด้านคน คือ ผู้บริหารที่มี นโยบายสนับสนุน ส่งเสริม การควบคุมการบริโภคยาสูบ บุคลากร ที่มีจิตอาสาและทุ่มเทอุทิศเวลา แรงกายในการทำงาน การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกในการให้ความรู้เรื่องโทษภัยของ ยาสูบ และชุมชนที่ร่วมเป็นเครือข่ายจิตอาสา กับโรงเรียนในการดูแล ป้องกันบุตรหลานของตนเอง รวมทั้งบางโรงเรียนมีศักยภาพด้านงบประมาณที่สามารถนำมาใช้บริหารจัดการเพื่อการควบคุมการ บริโภคยาสูบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปัญหาที่พบในการควบคุมการบริโภคยาสูบมีหลาย ประการ ได้แก่ นักเรียน ซึ่งมีการบริโภคยาสูบก่อนสมัครเรียนทำให้การป้องกันทำได้ยากยิ่งขึ้น

- ด้านปัญหา พบว่า ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนที่ไม่สามารถ ควบคุมได้อย่างครอบคลุม เช่น ชุมชน เพื่อน ครอบครัวที่มีผู้ปกครองบริโภคยาสูบ ทำให้การ ดำเนินการควบคุมการบริโภคยาสูบเป็นไปอย่างยากลำบาก ปัญหาด้านการรับสื่อที่ปราศจากการคัด กรองจนเป็นแบบอย่างค่านิยมให้นักเรียนบริโภคยาสูบโดยรู้ไม่เท่าทัน นโยบายของโรงเรียนที่ไม่มี ความต่อเนื่อง และขาดการมีส่วนร่วมกับนักเรียน อันทำให้การควบคุมการบริโภคยาสูบขาด ประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมทั้งปัญหาการขาดหลักสูตรเรื่องยาสูบ ปัญหาด้านคณะทำงานที่มีหน้าที่ รับผิดชอบที่ชัดเจนในการทำงานเพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบ ความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบาย รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน สภาพแวดล้อมภายนอกโดยเฉพาะในกรณี นักเรียนไปกลับที่โรงเรียนไม่สามารถดูแล ติดตามได้อย่างทั่วถึง

- ด้านอุปสรรค พบว่า เรื่องเวลาของบุคลากรที่รับผิดชอบในการดูแล ควบคุมการ บริโภคยาสูบเป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากครูบางท่านมีวิชาสอนหลายคาบ และมีภารกิจหน้าที่ รับผิดชอบอื่นๆ ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการดูแลปัญหาเรื่องยาสูบได้อย่างเต็มที่ การขาดความ ร่วมมือจากผู้ปกครอง

ข้อสรุป

ผลการศึกษายทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้ง 12 โรง มีบทบาทในการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในระดับสูงและปานกลาง โดยมีรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางการดำเนินงานทั้งทางตรงและทางอ้อม ในรูปแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่การร่วมกำหนดกฎระเบียบโรงเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับยาสูบ การดูแลภาพรวมด้านนโยบายเรื่องยาสูบร่วมกับประเด็นยาเสพติด การสนับสนุน ส่งเสริมมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ดูแลปัญหาเกี่ยวกับยาสูบ ด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้ง 12 โรง ในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้ใช้รูปแบบ การป้องกัน ฝ้าระวัง และบำบัด ตามนโยบายของแต่ละโรงเรียน ทั้งนี้ ศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรค การดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบของนักเรียน พบว่า ต้นทุนด้านหลักการศาสนาอิสลาม ต้นทุนด้านคน เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายฯ ปัญหาที่พบในการควบคุมการบริโภคยาสูบมีหลายประการ ได้แก่ นักเรียน ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนที่ไม่สามารถควบคุมได้อย่างครอบคลุม ปัญหาด้านการรับสื่อที่ปราศจากการคัดกรอง นโยบายฯ และกิจกรรมนักเรียนยังมีส่วนร่วมส่วนร่วมค่อนข้างน้อย และอุปสรรค พบว่า เวลาที่ไม่เพียงพอเป็นอุปสรรคสำคัญในการดูแล ควบคุมการบริโภคยาสูบเป็นอุปสรรคสำคัญ การขาดหลักสูตรเรื่องยาสูบ ขาดคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนในการทำงานเพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบ ความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบาย ผู้บริหารส่วนใหญ่ขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ในส่วนแนวทางในการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวการควบคุมการบริโภคยาสูบ นั้น การพัฒนาศักยภาพคนทำงาน และการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ การสนับสนุนด้านงบประมาณ จะเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนมาตรการการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษารื่องบบทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่าบทบาทคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักวิชา ทักษะ และทัศนคติในทางบวกเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารกับรูปแบบ กระบวน มาตรการ กลยุทธ์สำคัญในการป้องกันที่ควรดำเนินการในการแก้ไขปัญหาการบริโภคควบคุมยาสูบอย่างเป็นระบบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้แก่คณะผู้บริหาร, บุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง เพราะหากมีความรู้ความเข้าใจในหลักวิชา ทักษะ และมีทัศนคติในทางบวกแล้วการนำไปปฏิบัติในการทำงานของคณะผู้บริหาร, บุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง ก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการจัดทำกิจกรรม/โครงการหรือแผนพัฒนางานและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน โดยเน้นความรู้ความเข้าใจในขั้นบูรณาการงานเข้ากับการปฏิบัติงานตลอดจนการพัฒนาเพื่อยกระดับทางบทบาทคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สูงขึ้น อันจะทำให้การทำงานเพื่อการป้องกันที่ควรดำเนินการในการแก้ไขปัญหาการบริโภคควบคุมยาสูบอย่างเป็นระบบในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของเจ้าของโรงเรียน(มุคเร่)และผู้ปกครองนักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม และควรจัดทำกิจกรรม/โครงการหรือแผนงานในการป้องกันที่ควรดำเนินการในการแก้ไขปัญหาการบริโภคควบคุมยาสูบอย่างเป็นระบบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและเป็นรูปธรรม จากผลการศึกษาความต้องการป้องกันที่ควรดำเนินการในการแก้ไขปัญหาการบริโภคควบคุมยาสูบอย่างเป็นระบบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควรเน้นการส่งเสริมบทบาทคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของแต่ละโรงเรียนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้มากที่สุดโดยการปรับปรุงแก้ไขและสนองตอบความต้องการในเรื่องต่อไปนี้

1. เรื่องการสร้างเครือข่ายครู ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีความเข้มแข็ง สามารถเชื่อมโยงร่วมมือกันในการเชื่อมโยงข้อมูลของนักเรียน การปฏิบัติงานด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบ การจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับแนวทางการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยร่วมกันจัดทำในรูปแบบเครือข่ายโดยมีการนำหลักศาสนา มาบูรณาการในหลักสูตร การตั้งคณะทำงาน กรรมการที่มีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบ

2. เรื่องการควบคุมยาสูบโดยตรงในแต่ละโรงเรียนซึ่งคณะกรรมการประกอบไปด้วยผู้บริหาร บุคลากรภายในและเครือข่ายภายนอก ตัวแทนนักเรียน การสนับสนุนด้านงบประมาณ และมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

2. ข้อเสนอแนะของคณะผู้วิจัย

สำหรับข้อเสนอแนะของคณะผู้วิจัย มีความเห็นว่า การพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม รวมทั้งการ สังกะระห์ นำหลักการศาสนาอิสลามมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรเพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้น ควรมีมาตรการที่ควรดำเนินการต่อไป เช่น 1) การดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาสูบในสถานศึกษา และ2) ส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษา เช่น ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา บุคลากรในสถานศึกษา ผู้นำทางศาสนา ทางสังคม เป็นแบบอย่างในการไม่สูบบุหรี่และชวนเด็กแก่นักเรียน นักศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีการขับเคลื่อนให้เกิดรูปธรรมและ เกิดประโยชน์แก่พื้นที่อย่างแท้จริง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

เนื่องจากการศึกษาค้างนี้ ได้พบหลักฐานเชิงประจักษ์เชิงข้อมูลเนื้อหา ที่มีความสอดคล้อง และชัดเจนที่จะสรุปว่า การส่งเสริมให้บทบาทคณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้กับการสร้างโรงปลอดบุหรี่หรือโรงเรียนสีขาว ควรเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการควบคุมยาสูบในสถานศึกษา

3.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือสถานศึกษาอื่นๆปลอดบุหรี่และการเลิกสูบบุหรี่การวิจัยครั้งต่อไปควรครอบคลุมตัวแปรอื่นๆ เช่น ประสิทธิภาพในการฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียน ประสิทธิภาพในโครงการพัฒนา

3.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการต่อรูปแบบการดำเนินงานโรงเรียนปลอดบุหรี่ของแต่ละประเภทโรงเรียน, ขนาดโรงเรียน, เขตพื้นที่ตั้ง

บรรณานุกรม

- กรองจิต วาทีสาธกกิจ. (2552). ถนน ปชต : การส่งเสริมการเลิกบุหรี่ในงานประจำ ประวัติความเป็นมาของบุหรี่. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูชัย ศุภวงศ์. (2550). สองทศวรรษการควบคุมการบริโภคยาสูบของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: อูษาการพิมพ์.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ. (2550). การจัดการศึกษาตามวิถีอิสลามเพื่อบูรณาภาพสังคมในพื้นที่ตามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาคนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี.
- ดวงมณี จงรักษ์ และเพ็ญประภา ปริญญาพล. (2552). พฤติกรรมสูบบุหรี่ของนักเรียนไทยพุทธและไทยมุสลิม : อิทธิพลของสังคมหรือตัวบุคคล. ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตรคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2548). การบริหารการพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2549). ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินต์ติ้งเอนด์พับลิชชิ่ง.
- ทัศนีย์วรรณ กันทาการ. (2550). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดที่รับไว้ในโรงพยาบาลต่อความสำเร็จในการเลิกสูบบุหรี่. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นฤมล สุ่นสวัสดิ์. (2549). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพฯ: วันทิพย์.
- บุปผา ศิริรัมย์ และคณะ. (2548). การศึกษาโครงการการติดตามผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพ ระยะที่ 1 : การสำรวจข้อมูลพื้นฐานในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ: มูลนิธิณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่
- ประกิต วาทีสาธกกิจ. (2548). บทความเรื่อง “แก้ปัญหาหายเสพติด ต้องป้องกันเยาวชนไม่ให้ติดบุหรี่”. จดหมายข่าวเพื่อโรงเรียนปลอดบุหรี่. มูลนิธิณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, หน้า 2 – 4.
- ประกิต วาทีสาธกกิจ (2552) บทความเรื่อง “สถานการณ์ของบุหรี่”. วารสารเพื่อคนรุ่นใหม่ไม่สูบบุหรี่ “Smart” มูลนิธิณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, ปีที่ 12 ฉบับที่ 137 มิถุนายน, หน้า 3.

- มนตรี ชกเชื้อ. (2550) ผลการจัดกิจกรรมเพื่อเลิกสูบบุหรี่ โดยการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมร่วมกับการใช้โปรแกรมการควบคุมตนเองและการใช้พืชสมุนไพรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนท้ายเหมืองวิทยา อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาสุขภาพจิต สาขาสุขภาพจิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นพมาศ ร่มเกตุ. (2550). บทคัดย่อวิจัย “การรับรู้ถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพ และพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา”. พยาบาลและสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.
- นันทวรรณ กุ้วว่าง. 2551. ปัญหาไทยเกี่ยวกับไทยมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้, กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- นินาวาลย์ ปานากาเซ็งแมงกาจิ. (2550). การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้: คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542. (2546). กรุงเทพฯ: นามิบุ๊คส์พับลิคชั่นส์.
- วรรณเพ็ญ ชมดวงและคณะ. (2552). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น อายุ 15 –24 ปี ตำบลห้วยโจด อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ภาคนิพนธ์พยาบาลและสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีรพร พิศอ่อน. (2542). บทคัดย่อ เรื่อง “ผลกระทบของการสูบบุหรี่ที่มีต่อสุขภาพนักเรียนวัยรุ่น”. กรุงเทพฯ: มูลนิธิณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่
- วินัย สมะออน. (2542). คู่มือการบริหารมัสยิดและชุมชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา
- วิทยากร เชียงกุล. (2542). รายงานสถานะการศึกษาไทย ปี 2541 วิฤติและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทย. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
- ศรัญญา เบญจกุล และคณะ. (2551). การสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2543 – 2549. ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. กรุงเทพฯ: เจริญดีมี้งคงการพิมพ์.
- ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์ และคณะ. (2555). สถานการณ์การบริโภคยาสูบรายจังหวัด พ.ศ.2554. ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. กรุงเทพฯ: เจริญดีมี้งคงการพิมพ์.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (วพส.). (2556). จดหมายข่าวรอบรู้สุขภาพจะได้. ฉบับที่ 10 ตุลาคม-ธันวาคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

มุฮัมมัดฮิลมี อุซัน. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2544). การบริหาร. กรุงเทพฯ: เอิร์ควีย์ เอ็ดดูเคชั่น.

สาวตรี อัยณาวงศ์กรชัย. (2548). การสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในภาคใต้. จดหมายข่าว รอบรู้สุขภาพไว้ สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (วพส.), ปีที่ 2 ฉบับที่ 7, ตุลาคม-ธันวาคม หน้า 2.

สาคร สุขศรีวงศ์. (2550). การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จี.พี. ไซเบอร์พริ้นท์.

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. (2553). พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.

2547. กรมการแพทย์. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). สำรวจพฤติกรรมกาสูบหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.

2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สะการिया แวโซะ. (2549). แนวโน้มการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ.2548-2558: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา.

สุกัญญา วงศ์ศิริ. (2551). บทคัดย่อวิจัย “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลิกสูบบุหรี่ของคนไทย”. กรุงเทพฯ: มูลนิธิณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่.

สุวิชา ยี่สุนทรง. (2533). คุณลักษณะของผู้นำศาสนาอิสลามที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชน และแนวทางการจัดฝึกอบรมผู้นำศาสนาอิสลามเพื่อพัฒนาชุมชนจังหวัดปัตตานี. ภาคนิพนธ์พัฒนาศักยภาพบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

หนีแฉ คือระ. (2545). ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักต่อยาเสพติดที่มีในบทบัญญัติอิสลามของชาวไทยมุสลิม กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. ภาคนิพนธ์พัฒนาศักยภาพบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

หทัย ชิดานนท์. (2547). การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อการควบคุมยาสูบ. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมสุขภาพไทย, มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.

- อบูญามาลุดดีน ซอลีฮี. (2548). **การจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในทศวรรษหน้า: วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี.**
- อารง สุทธศาสตร์. (2524). **อิทธิพลด้านศาสนาและสังคมในปัญหาสี่จังหวัดภาคใต้.** วารสารการศึกษาแห่งชาติ. ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 กุมภาพันธ์-มีนาคม 2524 กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี
- อิสมาอีลลุดฟี จะปะกียา. (2553). **อิสลามศาสนาแห่งสันติภาพ.** ปัตตานี: มิตรภาพการพิมพ์
- อับดุลลาตีฟ การี. (2550). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี.** ภาคนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี.
- อับดุลรอฮ์มาน จะปะกียา. (2555). **บทบัญญัติของอิสลามในเรื่องบุหรี่ว่า “ยาสูบ”.** เอกสารประกอบการบรรยาย. (เอกสารอัดสำเนา), คณะอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
- อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต. (2548). **การศึกษาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้: วิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี.**
- อันวีส ขุนกาเซ๊ะ. (2546). **ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของคณะทำงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้.** ภาคนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี.
- อาสา ตฤติยปทรานนท์. (2538). **คุณลักษณะของข้าราชการที่พึงประสงค์ในทัศนะของผู้นำศาสนาอิสลาม จังหวัดยะลา.** ภาคนิพนธ์อิสลามศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี.
- World Health Organization. **Why is tobacco public priority?** Retrieved May 12, 2006 from http://www.who.int/tobacco/health_priority/en/print.html
- <http://www.almeshkat.net/books/open.php?cat=11&book=519>, (5 กรกฎาคม 2552).
- <http://web.macam.ac.il/~tawfiq/smoking.htm>, (18 กรกฎาคม 2552).
- <http://www.binbaz.org.sa/books/list>, (18 กรกฎาคม 2552).
- <http://www.gulfson.cm.jkkkkkkkiiiom/vb/f19/t91128/> (18 กรกฎาคม 2552).
- <http://www.timawing.org/forum/index.php?topic=101.0>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

บทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคนยาสูบ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)
เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
คณะผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเรื่องบทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการ
ควบคุมการบริโภคนยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกฉบับนี้มี มีกรอบประเด็นในสัมภาษณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์การวิจัย มีจำนวน 5 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลด้านบทบาทของคณะผู้บริหาร โรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคนยาสูบ

ประเด็นที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุม
การบริโภคนยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ประเด็นที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลด้านศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรค การ
ดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคนยาสูบของนักเรียน

ประเด็นที่ 4 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลด้านแนวทางในการพัฒนาของบทบาท
ของคณะผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคนยาสูบกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือ
แนวทางการควบคุมการบริโภคนยาสูบ

จึงเรียนมาเพื่อขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบตามสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด
คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาเรื่องบทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุม
การบริโภคนยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และไม่มี
ผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สุบัน โฉม จินารงค์ และคณะ

ผู้วิจัย

คำถามสำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึก

โครงการวิจัยเรื่อง

บทบาทผู้บริหารกับรูปแบบการควบคุมการบริโภคนยาสูบ
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่	คำถาม	กลุ่มเป้าหมายที่ใช้
1. ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการหรือแนวทางในโรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคนยาสูบกับนักเรียนเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเข้าใจของท่านเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้บริหาร รอส. 2. รูปแบบการบริหารจัดการ รอส/ ช่วยแสดงโครงสร้างการบริหารจัดการ รอส. 3. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารโรงเรียนคิดว่าแนวทางในการจัดการปัญหาการบริโภคนยาสูบในโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ในรูปแบบอย่างไรบ้าง ช่วยอธิบายรายละเอียด 4. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารโรงเรียนคิดว่าแนวทางในการจัดการปัญหาการบริโภคนยาสูบในโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ในรูปแบบอย่างไรบ้าง ช่วยอธิบายรายละเอียด 	1. ผู้บริหาร
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคนยาสูบกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนของท่านมีนักเรียนหรือนักบุคลากรที่บริโภคนยาสูบหรือไม่ ทราบข้อมูลได้อย่างไร 2. ท่านคิดว่าการบริโภคนยาสูบในหมู่นักเรียนหรือนักบุคลากรเป็นของโรงเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด 3. นโยบายในการควบคุมการบริโภคนยาสูบในโรงเรียนของท่านที่ผ่านมาเป็นอย่างไร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหาร 2. คณะกรรมการบริหาร

	<p>4. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารโรงเรียน คิดว่าแนวทางในการจัดการปัญหาการ บริโภคยาสูบในโรงเรียนสามารถดำเนินการ ได้ในรูปแบบอย่างไรบ้าง ช่วยอธิบาย รายละเอียด</p> <p>5. รูปแบบ การสร้างความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนในเครือข่ายโครงการวิจัยเรื่องนี้ ควรเป็นอย่าง โปรดเสนอวิธีการให้เห็น เป็นรูปธรรม</p>	
<p>3. เพื่อศึกษาศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงานใน โรงเรียนเกี่ยวกับการควบคุมการ บริโภคยาสูบของนักเรียน</p>	<p>1. แนวทางในการการป้องกัน และแก้ไข ปัญหาการบริโภคยาสูบในการ โรงเรียนที่ ผ่านมา มีรูปแบบและวิธีการอย่างไรบ้าง ประสพผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร</p> <p>2. ช่วยประเมินศักยภาพ ปัญหา และ อุปสรรค อันเนื่องมาจากการจัดการใน การควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียน ตามที่ท่านเคยประสบและการคาดการณ์ ต่อไปในอนาคตจากแผนการดำเนินงาน โครงการวิจัยเรื่องนี้</p> <p>3. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จะสามารถแก้ไขได้โดยวิธีการใดบ้าง</p> <p>4. ช่วยเสนอรูปแบบ และวิธีการในการ ควบคุมการบริโภคยาสูบที่เหมาะสมกับ โรงเรียนของท่านมากที่สุด</p> <p>5. ปัจจัยสิ่งหนุนเสริมที่ท่านคิดว่าจะมี ส่วนช่วยในการควบคุมการบริโภคยาสูบ ในโรงเรียนของท่าน</p>	<p>1. ผู้บริหาร</p> <p>2. คณะกรรมการบริหาร</p>

<p>4. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับรูปแบบการบริหารจัดการ หรือแนวทางการควบคุมการบริโภคนิสฺย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. รูปแบบ การสร้างร่วมมือระหว่างโรงเรียนในเครือข่ายโครงการวิจัยเรื่องนี้ ควรเป็นอย่างไร โปรดเสนอวิธีการให้เห็นเป็นรูปธรรม 2. รูปแบบ การป้องกันและแก้ไขปัญห การ บริ โภค นิสฺย ใน หมู่่ นั ก เรื ย น บุคค ลากร ใน โรงเรื ย น 3. บรรยาคาศของโรงเรียนที่มีผลสืบเนื่องจากการควบคุมการบริโภคนิสฺยที่ท่านอยากเห็นเป็นอย่างไร 4. สิ่งที่ท่านคาดหวังจากการดำเนินงานโครงการวิจัยเรื่องนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหาร 2. คณะกรรมการบริหาร
<p>หมวดอื่น ๆ</p>	<p>ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง เพิ่มเติม ในโครงการวิจัยอันมีผลสืบเนื่องต่อการนโยบายการควบคุมการบริโภคนิสฺยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหาร 2. คณะกรรมการบริหาร

คำถามสำหรับการสัมภาษณ์
วิธีการถาม “Snow Ball” และการตะล่อมกล่อมเกลา (Probe)

1. ความเข้าใจของท่านเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ในการเป็นผู้บริหาร รอส.
2. รูปแบบการบริหารจัดการ รอส./ช่วยแสดงโครงสร้างการบริหารจัดการ รอส.
3. โครงเรียนของท่านมีนักเรียน หรือบุคลากรที่บริโภคยาสูบหรือไม่ ทราบข้อมูลได้อย่างไร
4. ท่านคิดว่าการบริหาร โภคยาสูบในหมู่นักเรียน หรือบุคลากรเป็นปัญหาของโรงเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด
5. นโยบายในการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนของท่านที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
6. แนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหการบริโภคยาสูบใน โรงเรียนที่ผ่านมา มีรูปแบบและวิธีอย่างไรบ้างประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงไร
7. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหาร โรงเรียน คิดว่าแนวทางในการในการจัดการปัญหาการปัญหาการ บริหาร โภคยาสูบในโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ในรูปแบบอย่างไรบ้าง ช่วยอย่างรายละเอียด
8. ช่วยประเมินศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรค อันเนื่องมาจากการจัดการในการควบคุมบริโภค ยาสูบใน โรงเรียนตามที่ท่านเคยประสบ และการคาดการณ์ต่อไปในอนาคตจากแผนการ ดำเนินงาน โครงการวิจัยเรื่องนี้
9. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจะมาสารถแก้ไขได้โดยวิธีการใดบ้าง
10. ช่วยเสนอรูปแบบ และวิธีการในการควบคุมการบริโภคยาสูบที่เหมาะสมกับ โรงเรียนของท่าน มากที่สุด
11. รูปแบบ การสร้างความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนในเครือข่าย โครงการวิจัยเรื่องนี้ควรเป็นอย่างไร โปรดเสนอวิธีการให้เห็นเป็นธรรม
12. รูปแบบ การป้องกันและแก้ไขปัญหการบริโภคยาสูบในหมู่นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน
13. บรรยากาศของโรงเรียนที่มีผลสืบเนื่องจากการควบคุมการบริโภคยาสูบที่ท่านอยากเห็นเป็น อย่างไร
14. ปัจจัย สิ่งหนุนเสริมที่คิดว่าจะมีส่วนช่วยในการควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนของท่าน

15. สิ่งที่ท่านคาดหวังจากการดำเนินงานโครงการวิจัยเรื่องนี้
16. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง เพิ่มเติมในโครงการการวิจัยอันมีผลสืบเนื่องต่อกรนโยบายการ
ควบคุมการบริโภคยาสูบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ สุเทพ สันติวรานนท์ รองคณะบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกรี หลังปูเต๊ะ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย
อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จังหวัดปัตตานี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัศมี สังข์ทอง หน่วยระดับวิทยา
อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
4. ดร.ชูชาติ ผิวสว่าง อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
สาขาวิชานวัตกรรมชุมชน
มหาวิทยาลัยรังสิต
5. ดร.ฤทัยชนี สิทธิชัย อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี

ภาคผนวก ค
รูปภาพประกอบการปฏิบัติการภาคสนาม

การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) รูปแบบการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)

ลักษณะอาคาร/สถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

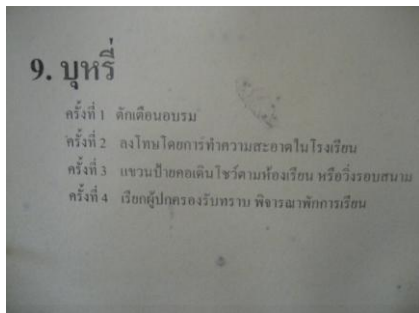
สภาพสังคมของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

หลักฐานต่างๆ ที่จับได้จากมาตรการควบคุมยาสูบในโรงเรียน

บทบาทของโรงเรียนกับรูปแบบกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ

ภาคผนวก จ

รูปภาพตาราง กราฟ ข้อมูลการบริโภคยาสูบรายจังหวัด

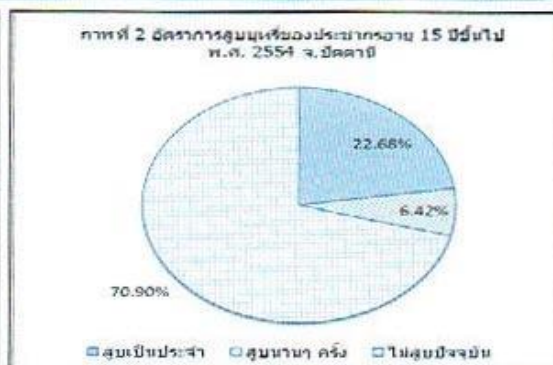
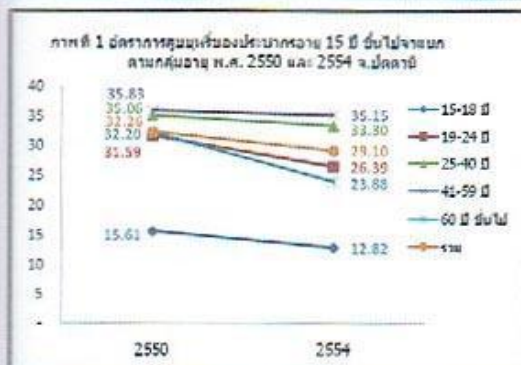
สถานการณ์การบริโภคยาสูบรายจังหวัด พ.ศ. 2554

ปัตตานี

อัตราการสูบบุหรี่ที่ปัจจุบันของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 32.26 และ 29.1 (อันดับที่ 75 และ 74)

อัตราการสูบบุหรี่ที่ปัจจุบันของประชากรเพศชายอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 57.19 และ 57.45

อัตราการสูบบุหรี่ที่ปัจจุบันของประชากรหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 2.09 และ 1.89

ตารางที่ 1 สถานะชีวิตในสูบบุหรี่ จำนวนหน่วยสูบบุหรี่ และเงินที่ซื้อหรือได้รับจากนครตามเพศ เชื้อชาติ และกลุ่มอายุ พ.ศ. 2554

เพศ	จำนวนหน่วยสูบบุหรี่	เงินที่ซื้อหรือได้รับ	เงินที่ซื้อหรือได้รับต่อหัว
รวม	18,59	12,01	12,13
เพศ			
ชาย	18.40	12.12	12.45
หญิง	24.89	9.09	3.30
เชื้อชาติ			
ไทยเชื้อสายไทย	19.02	12.98	15.96
ไทยเชื้อสายจีน	18.63	11.85	11.49
กลุ่มอายุ	18.69	12.01	12,13
15-18 ปี	15.19	8.45	12.20
19-24 ปี	16.83	10.42	11.57
25-40 ปี	18.74	11.53	12.84
41-59 ปี	18.28	14.41	13.95
60 ปี ขึ้นไป	21.70	10.92	5.16

ตารางที่ 3 อัตราการสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15-18 ปี และ 19-24 ปี จำนวนตามระดับการศึกษา ปี พ.ศ. 2554

ระดับการศึกษาสูงสุด (%)	15-18 ปี	19-24 ปี
ไม่เคยเรียนและประถมศึกษา	17.81	40.22
มัธยมศึกษา	8.29	22.00
สถานศึกษาอนุบาลถึงมัธยมศึกษา	-	18.87
อุดมศึกษา	-	-

ตารางที่ 2 ร้อยละของประชากรอายุที่บริโภค จำนวนตามเพศ เชื้อชาติ และกลุ่มอายุ พ.ศ. 2554

ประเภทอายุ	บุชาย	บุหญิง	อื่นๆ
รวม	51.53	48.47	-
เพศ			
ชาย	53.12	46.88	-
หญิง	5.15	94.85	-
เชื้อชาติ			
ไทยเชื้อสายไทย	51.53	48.47	-
ไทยเชื้อสายจีน	64.85	35.15	-
ไทยเชื้อสายมลายู	49.21	50.79	-
กลุ่มอายุ	51.53	48.47	-
15-18 ปี	65.54	34.46	-
19-24 ปี	74.02	25.98	-
25-40 ปี	52.72	47.28	-
41-59 ปี	50.43	49.57	-
60 ปี ขึ้นไป	17.01	82.99	-

ตารางที่ 4 ร้อยละของการได้พบเห็น ได้กลิ่น ได้ยิน ได้สัมผัสกับควันบุหรี่ในสถานที่สาธารณะและประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2554

สถานที่สาธารณะ	ร้อยละ
1. อาคารของสถานศึกษา	38.48
2. สถานบริการสาธารณสุข	23.85
3. โรงเรียน สถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา	27.85
4. อาคารของหอพักอาศัย	17.49
5. ศาลากลาง	26.73
6. ร้านอาหาร / ภัตตาคาร	70.39
7. บริการขนส่งสาธารณะ	85.94
8. ตลาดสดหรือตลาดนัด	77.89

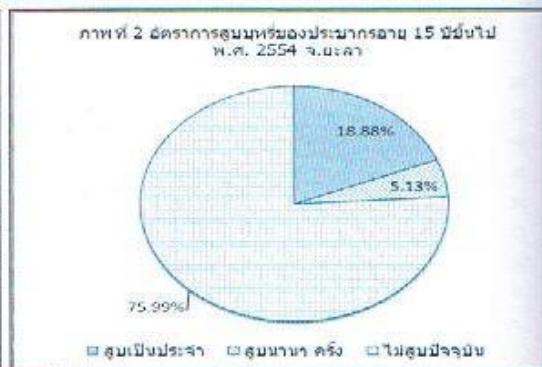
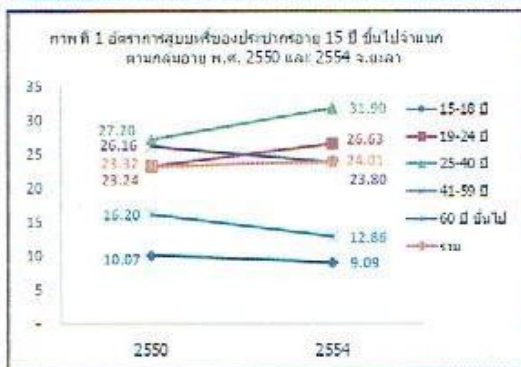
- อัตราการเลิกบุหรี่ที่เลิกได้มากกว่าร้อยละเท่ากับ 6 เดือนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 11.74
- อัตราผู้เลิกบุหรี่ที่เริ่มตั้งแต่เลิกได้ 6-15 เดือนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 0.17
- อัตราการกลับมาสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 80.27
- อัตราการได้รับควันบุหรี่มือสองจากในอาคารของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2554 ร้อยละ 41.54
- อายุเฉลี่ยที่สุดที่เริ่มสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไปในเพศชาย 8 ปี และหญิง 15 ปี

แหล่งข้อมูล: โครงการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2550 และ 2554: สำนักงานสถิติแห่งชาติ
วิเคราะห์โดย: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) มหาวิทยาลัยมหิดล

สถานการณ์การบริโภคยาสูบรายจังหวัด พ.ศ. 2554

ยะลา

อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 23.32 และ 24.01 (อันดับที่ 44 และ 52)
 อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรเพศชายอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 44.14 และ 47.59
 อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรเพศหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 1.87 และ 1.02

ตารางที่ 1 จำนวนผู้สูบบุหรี่ในสถานประกอบการ และในที่พักอาศัยตามเพศ สถานประกอบการ และกลุ่มอายุ พ.ศ. 2554

สถานประกอบการ	จำนวนผู้สูบบุหรี่	จำนวนผู้สูบบุหรี่	จำนวนผู้สูบบุหรี่
รวม	18.91	11.05	11.34
เพศ			
ชาย	17.93	11.27	11.13
หญิง	22.08	10.53	19.83
สถานประกอบการ			
โรงเรียน	19.95	10.36	14.01
นอกสถานประกอบการ	17.29	11.57	10.34
กลุ่มอายุ	18.01	11.25	11.34
15-18 ปี	15.92	8.20	9.51
19-24 ปี	16.31	8.34	14.34
25-40 ปี	17.86	11.57	11.57
41-59 ปี	18.67	12.23	11.20
60 ปี ขึ้นไป	19.68	14.22	5.11

ตารางที่ 3 อัตราการสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15-18 ปี และ 19-24 ปี จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พ.ศ.2554

ระดับการศึกษาสูงสุด (%)	15-18 ปี	19-24 ปี
ไม่เคยเรียนและประถมศึกษา	11.07	34.86
มัธยมศึกษา	7.96	24.57
สาขาวิชาชีพ/ปริญญาตรี	-	40.59
อุดมศึกษา	-	2.71

ตารางที่ 2 ร้อยละของประชากรสูบบุหรี่ในภาค จังหวัดตามเพศ สถานประกอบการ และกลุ่มอายุ พ.ศ. 2554

ประเภทกลุ่ม	บุหรี่ยี่ห้อ	บุหรี่ยี่ห้อ	อื่นๆ
รวม	67.54	32.30	0.15
เพศ			
ชาย	67.65	32.20	0.16
หญิง	62.75	37.25	-
สถานประกอบการ	67.54	32.30	0.15
โรงเรียน	68.60	30.84	0.57
นอกสถานประกอบการ	67.15	32.85	-
กลุ่มอายุ	67.54	32.30	0.15
15-18 ปี	70.03	29.97	-
19-24 ปี	90.58	9.42	-
25-40 ปี	75.17	24.83	-
41-59 ปี	53.15	46.30	0.55
60 ปี ขึ้นไป	17.19	82.81	-

ตารางที่ 4 ร้อยละของการได้พบเห็น/ได้กลิ่น/เห็นในบุหรี่ยี่ห้อในบ้านที่สาธารณะของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปปี พ.ศ.2554

สถานที่สาธารณะ	ร้อยละ
1. อาคารของส่วนราชการ	34.89
2. สถานบริการสาธารณสุข	21.79
3. โรงเรียน/สถานศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา	23.28
4. อาคารของมหาวิทยาลัย	17.08
5. สถานสถาน	49.95
6. บ้านอาหาร / ภัตตาคาร	81.21
7. บริการขนส่งสาธารณะ	65.98
8. ตลาดสดหรือตลาดนัด	89.04

- อัตราการเลิกบุหรี่ที่เลิกได้มากกว่าร้อยละ 6 เดือนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20.66
- อัตราผู้เลิกบุหรี่รายวันซึ่งเลิกได้ 6-18 เดือนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 1.62
- อัตราการกลับสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 79.20
- อัตราการได้พบเห็นบุหรี่ยี่ห้อในบ้านที่สาธารณะของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ.2554 ร้อยละ 30.76
- อายุเฉลี่ยผู้ที่เริ่มสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไปในเพศชาย 10 ปี และเพศหญิง 13 ปี

แหล่งข้อมูล: โครงการสำรวจพฤติกรรมและการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2550 และ 2554: สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 วิเคราะห์โดย: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) มหาวิทยาลัยมหิดล

สถานการณ์การบริโภคยาสูบรายจังหวัด พ.ศ. 2554

สงขลา

อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 23.67 และ 22.81 (อันดับที่ 45 และ 43)
 อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรเพศชายอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 46.95 และ 45.71
 อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 0.88 และ 1.27

ตารางที่ 1 อายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่ จำนวนวันที่สูบบุหรี่ และเงินที่ซื้อบุหรี่ต่อวันจำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และอายุ แยกแยะปี 2550 และ 2554

เขตการปกครอง	อายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่	จำนวนวันที่สูบบุหรี่/วัน	เงินที่ซื้อบุหรี่/วัน
รวม	18.55	11.45	11.74
เพศ			
ชาย	18.55	11.55	11.94
หญิง	18.44	7.71	5.94
เขตการปกครอง			
ในเขตเทศบาล	18.04	11.03	14.89
นอกเขตเทศบาล	18.86	11.71	9.91
กลุ่มอายุ			
15-18 ปี	15.43	8.89	17.27
19-24 ปี	16.88	10.01	12.85
25-40 ปี	18.60	11.21	11.19
41-59 ปี	19.40	12.74	13.24
60 ปี ขึ้นไป	18.51	11.57	4.50

ตารางที่ 3 อัตราการสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15-18 ปี และ 19-24 ปี จำแนกตามระดับการศึกษา ปีสุดท้าย พ.ศ. 2554

ระดับการศึกษาสูงสุด (%)	15-18 ปี	19-24 ปี
ไม่จบมัธยมและประถมศึกษา	16.98	36.05
มัธยมศึกษา	19.21	14.82
สายอาชีพ/อนุปริญญาตรี	-	23.76
อุดมศึกษา	-	-

ตารางที่ 2 วัตถุประสงค์ของประชาชนสูบบุหรี่ในเขต จ.สงขลาเขตเขตการปกครอง แยกแยะปี พ.ศ. 2554

ประเภทสาเหตุ	จุดประสงค์	มูลค่าเงินต่อซอง	อื่นๆ
รวม	59.11	40.65	0.24
เพศ			
ชาย	58.92	40.84	0.25
หญิง	65.77	34.23	-
เขตการปกครอง			
ในเขตเทศบาล	59.11	40.65	0.24
นอกเขตเทศบาล	76.43	22.95	0.62
กลุ่มอายุ			
15-18 ปี	88.66	11.34	-
19-24 ปี	76.46	23.54	-
25-40 ปี	63.46	35.98	0.57
41-59 ปี	56.26	43.74	-
60 ปี ขึ้นไป	15.58	84.42	-

ตารางที่ 4 วัตถุประสงค์ของการได้พบเห็น ไม้ค้ำยัน เข็มปักบุหรี่ภายในสถานบริการของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปปี พ.ศ. 2554

สถานที่สาธารณะ	ร้อยละ
1. อาคารของสถานเริงราชมงคล	24.23
2. สถานบริการสาธารณสุขใหญ่	17.54
3. โรงเรียนสอนวิชาชีพระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา	13.96
4. อาคารของมหาวิทยาลัย	11.58
5. ศาลากลาง	32.38
6. ร้านอาหาร / ภัตตาคาร	66.73
7. เครื่องหมายสาธารณะ	87.58
8. ตลาดสดหรือตลาดนัด	76.88

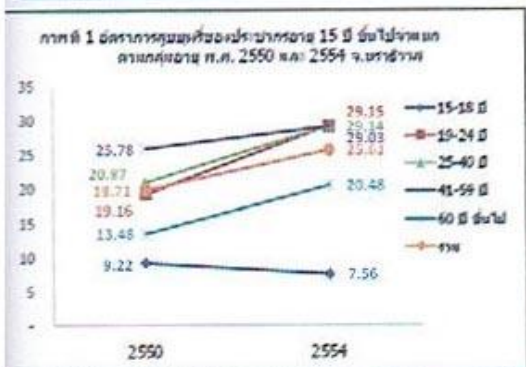
- อัตราการเลิกสูบบุหรี่ที่เลิกได้มากกว่าร้อยละ 6 เดือนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 17.42
- อัตราการเลิกสูบบุหรี่ที่เลิกได้ 6-18 เดือนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 3.00
- อัตราการเลิกสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 65.48
- อัตราการได้รับค้ำยันที่มีผลมาจากรายได้ในครัวเรือนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2554 ร้อยละ 24.55
- ราคาค้ำยันที่สูบบุหรี่ที่ประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไปทั้งหมด 7 ปี และเพศชาย 10 ปี

แหล่งข้อมูล: โครงการสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2550 และ 2554: สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 วิเคราะห์โดย: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) มหาวิทยาลัยมหิดล

สถานการณ์การบริโภคน้ำสุบรายจังหวัด พ.ศ. 2554

นราธิวาส

อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 19.71 และ 25.61 (อันดับที่ 20 และ 61)
 อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรเพศชายอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 40.36 และ 51.47
 อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรเพศหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 1.21 และ 0.24

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ที่สูบบุหรี่ จำนวนการสูบบุหรี่ และวันที่สูบบุหรี่ต่อจำนวนประชากร เขตการปกครอง และกลุ่มอายุ พ.ศ. 2554

เขตการปกครอง	จำนวนผู้สูบบุหรี่	จำนวนการสูบบุหรี่	จำนวนวันที่สูบบุหรี่
รวม	18,73	8,28	11,21
เขต			
ชาย	18,71	8,29	11,24
หญิง	20,47	6,72	5,17
เขตการปกครอง			
โหนดพนาสัย	18,48	7,70	14,94
นบพิตำพนาสัย	18,90	8,44	10,42
กลุ่มอายุ	18,73	8,28	11,21
15-18 ปี	15,01	5,52	8,72
19-24 ปี	16,92	7,32	12,71
25-40 ปี	18,10	8,09	10,86
41-59 ปี	20,16	8,65	11,99
60 ปี ขึ้นไป	20,35	10,74	8,45

ตารางที่ 3 อัตราการสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15-18 ปี และ 19-24 ปี ในสถานศึกษา พ.ศ. 2554

ระดับการศึกษา (ปี)	15-18 ปี (%)	19-24 ปี (%)
ไม่โรงเรียนและประถมศึกษา	10.34	40.30
มัธยมศึกษา	5.44	23.23
สถานศึกษาอนุบาล	-	39.73
อุดมศึกษา	-	-

ตารางที่ 2 ร้อยละของประชากรสูบบุหรี่โลก จากเขตการปกครอง และกลุ่มอายุ พ.ศ. 2554

ประเภทอายุ	บุหรี่ยอง	บุหรี่ยาง	อื่นๆ
รวม	86.11	13.82	0.07
เขต			
ชาย	86.43	13.49	0.07
หญิง	18.27	81.73	-
เขตการปกครอง	86.11	13.82	0.07
โหนดพนาสัย	94.44	5.21	0.35
นบพิตำพนาสัย	63.92	16.08	-
กลุ่มอายุ	86.11	13.82	0.07
15-18 ปี	94.95	5.05	-
19-24 ปี	100.00	-	-
25-40 ปี	90.94	9.06	-
41-59 ปี	84.62	15.33	0.25
60 ปี ขึ้นไป	43.88	56.12	-

ตารางที่ 4 ร้อยละของการใช้ท่อนสูบ ไม้ก้านสูบ และบุหรี่ซองในสถานศึกษาของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2554

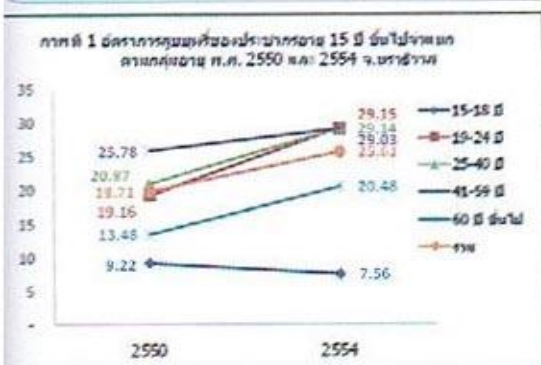
สถานที่การศึกษา	ร้อยละ
1. ภาครัฐสถานศึกษา	49.12
2. สถานบริการสาธารณสุข	25.60
3. โรงเรียน/สถานศึกษาที่เข้าร่วมมูลนิธิฯ	30.21
4. ภาครัฐมหาวิทยาลัย	14.56
5. ศาสนสถาน	52.12
6. ร้านอาหาร / กิจการ	79.34
7. นอกสถานศึกษา	79.13
8. ตลาดหรือร้านค้า	94.12

- อัตราการสูบบุหรี่ที่เลิกได้มากกว่าร้อยละ 6 เมื่อมองประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 11.63
- อัตราผู้สูบบุหรี่ชายโหมที่เลิกได้ 6-18 เมื่อมองประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 0.04
- อัตราการกินยาสูบหรือประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 28.85
- อัตราการได้รับควันบุหรี่มือสองภายในบ้านของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2554 ร้อยละ 27.62
- อายุเฉลี่ยที่สูบบุหรี่หรือประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปในนราธิวาส 7 ปี และหญิง 18 ปี

แหล่งข้อมูล: โครงการสำรวจพฤติกรรมและการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2550 และ 2554: สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 วิเคราะห์โดย: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) มหาวิทยาลัยมหิดล

นราธิวาส

อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 19.71 และ 25.61 (อันดับที่ 20 และ 61)
 อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรเพศชายอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 40.36 และ 51.47
 อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรเพศหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550 และ 2554 ร้อยละ 1.21 และ 0.24

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำและวันที่ใช้บุหรี่ประจำวันแยกตามเพศ เขตการปกครอง และกลุ่มอายุ พ.ศ. 2554

เขตการปกครอง	จำนวนผู้สูบบุหรี่เป็นประจำ	จำนวนผู้สูบบุหรี่เป็นประจำ	จำนวนผู้สูบบุหรี่เป็นประจำ
รวม	18.73	8.28	11.21
เพศ			
ชาย	18.71	8.29	11.24
หญิง	20.47	6.72	5.17
เขตการปกครอง			
ในเขตเทศบาล	18.48	7.70	14.94
นอกเขตเทศบาล	18.80	8.44	10.42
กลุ่มอายุ	18.73	8.28	11.21
15-18 ปี	15.01	5.52	8.72
19-24 ปี	16.32	7.32	12.71
25-40 ปี	18.10	8.09	10.86
41-59 ปี	20.16	8.65	11.99
60 ปี ขึ้นไป	20.35	10.74	8.45

ตารางที่ 3 อัตราการสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15-18 ปี และ 19-24 ปี จำนวนคนละระดับการศึกษา สูงสุด พ.ศ.2554

ระดับการศึกษาสูงสุด (%)	15-18 ปี	19-24 ปี
ไม่จบเรียวและประถมศึกษา	10.34	40.30
มัธยมศึกษา	5.44	23.23
สายอาชีพ/อนุปริญญาตรี	-	39.73
อุดมศึกษา	-	-

ตารางที่ 2 ร้อยละของประชากรสูบบุหรี่ทั่วโลก จำนวนตามเพศ เขตการปกครอง และกลุ่มอายุ พ.ศ. 2554

ประเภทอายุ	ชาย (%)	หญิง (%)	รวม (%)
รวม	86.11	13.82	0.07
เพศ			
ชาย	86.43	13.49	0.07
หญิง	18.27	61.73	-
เขตการปกครอง	86.11	13.82	0.07
ในเขตเทศบาล	94.44	5.21	0.35
นอกเขตเทศบาล	83.92	16.08	-
กลุ่มอายุ	86.11	13.82	0.07
15-18 ปี	94.95	5.05	-
19-24 ปี	100.00	-	-
25-40 ปี	90.94	9.06	-
41-59 ปี	84.62	15.13	0.25
60 ปี ขึ้นไป	43.88	56.12	-

ตารางที่ 4 ร้อยละของการใช้ท่อนสูบ ไม้ก้านสูบ และบุหรี่มวนในสถานี่สาธารณะของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปปี พ.ศ.2554

สถานที่สาธารณะ	ร้อยละ
1. อาคารของสถานี่ราชการ	49.12
2. สถานบริการสาธารณสุขใดๆ	25.60
3. โรงเรียน สถานี่ศึกษาหรือมัธยมศึกษา	30.21
4. อาคารของมหาวิทยาลัย	14.96
5. ศาลากลาง	92.12
6. ร้านขายยา / กิจการการ	79.34
7. บริการขนส่งสาธารณะ	75.10
8. ตลาดสดหรือตลาดนัด	94.12

- อัตราการเลิกบุหรี่ที่เลิกได้มากกว่าหรือเท่ากับ 6 เดือนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 11.63
- อัตราผู้เลิกบุหรี่รายวันที่ยังเลิกได้ 6-18 เดือนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 0.04
- อัตราการกินยาสูบหรือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 88.86
- อัตราการได้รับสารนิโคตินเฉลี่ยต่อวันจากประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ.2554 ร้อยละ 27.62
- อัตราผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไปมีเพศชาย 7 ปี และเพศหญิง 18 ปี

แหล่งข้อมูล: โครงการสำรวจพฤติกรรมมารการสูบบุหรี่และคิมสุราของประชากร พ.ศ. 2550 และ 2554: สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 วิเคราะห์โดย: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นายสุบัน โนญ จินารงค์
วัน เดือน ปีเกิด	02 มกราคม 2513
ภูมิลำเนา	อำเภอชะเรียง จังหวัดปัตตานี
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 205 หมู่ที่ 3 ตำบลชะเรียง อำเภอชะเรียง จังหวัดปัตตานี รหัสไปรษณีย์ 94160
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2547	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
ปัจจุบัน กำลังศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2548 –ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี อำเภอชะเรียง จังหวัดปัตตานี